

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

De Elocvtione, Liber Septimvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

quod infelicissimam matrem vltra solita charitatis exagitabat affectus, amabam marite periturum. Infames quantumlibet hanc impatientiam, ego mihi videor defuisse, cessasse, multum de læticia, multum perdidisse de gaudijs. Nemo vnquam filium nimis amauit. Excuso tibi, inquit, iuuenis innocentiſſime, quod supremis tuis nondum præstitisti misera comitatum. Viuere quidem te defuncto continuò non debui, sed mori marito tacente non potui. Rumpam tædium

lucis inuisæ. sed prius licuerit coram ciuitate manibus tuis iusta perſoluere, cum damnato supra callidiſſimum ſilentium parricida, nihil te dixiſſe conſtiterit. Ignosce quod ad iudicium iſtud orbata durauit. Timui, ne ſi ad exitum impatientia, ſi præcipiti pietate properatiſſem, faceret alium parricida de mea morte

rumorem.
(?)

Finis Libri Sexti.

DE

ELOCUTIONE, LIBER SEPTIMVS.

De Elocutione.

CAPVT PRIMVM.

VAE ad elocutionis virtutes attinent, sunt à nobis in prima eloquentiæ parte diffusius exposita. Sed tamen, quoniam semel ad præceptiones defluximus; nonnulla de huius ipsius virtutis Rhetoricæ cultura, saniorum Rhetorum placita trademus. Sunt enim in hac parte (vt liberè fatear) infinita, vel etiam aliquot veterum Rhetorum ineptiæ, qui cum ad sublimes illas eloquentiæ vires asurgere non possent, toti in literulis, syllabifque aucupandis, & in toruanda periodo hæserunt. Quæ res, etsi in suo genere non sunt negligenda; Tamen eas conſectari morosius, & præ illis heroicis sensus parui facere, hominis est intemperanter abutentis otio; & literis. Ego enim sic arbitror, eloquentiam ex sensibus, & verbis, quasi ex animo, & corpore conſtatam esse. Quæ contemptis grauius sententijs, omnes in verborum struclu-

ram curas, & cogitationes interdunt, similes illis videntur, qui neglecto spiritu, *cælestis auræ particula*, solam cutem impensius curant. Cauent enim vehementer, ne collidantur literæ, ne hiatus incurrant vocalium, ne asperos auribus sonos contumaces syllabæ efficiant: Dant singularem operam, vt trahantur periodi, vt comprius interſtincta particulis cola, vt oratorij pedes concinant, vt post longos circuitus frequens sit illud intercalare Epiſodium, esse videntur.

Interim præclaris sensibus exhausti, ieiuni, macilentii, totas orationes Græculorum nugis, & literarum obseruationibus complent. Hoc quidem misera vanitas est, & ea opinor, quæ sanctorum virorum scriptis castigatur, puerilis loquentia, inanis rerum, plena ineptiarum.

Quamquam non hæc à me ita dici velim, vt omnem verborum oratum, contemnendum purem: Nam vt corporis honestam curam

In minutis
elocutionis
ano danda
scrupulosi-
us immer-
vi, puerilia
est ingenij.

ram curas, & cogitationes interdunt, similes illis videntur, qui neglecto spiritu, *cælestis auræ particula*, solam cutem impensius curant. Cauent enim vehementer, ne collidantur literæ, ne hiatus incurrant vocalium, ne asperos auribus sonos contumaces syllabæ efficiant: Dant singularem operam, vt trahantur periodi, vt comprius interſtincta particulis cola, vt oratorij pedes concinant, vt post longos circuitus frequens sit illud intercalare Epiſodium, esse videntur.

Laeva ministerio, dextra est iuventa labori.
Hac totat assidui gyris, & conestat orbem
Frita Ceres silicem rapido decurrit ab icu,
Interdum fessa succedit laeva labori.
Alternatque voces: modo rustica carmina can-
tat.

Aegre sique suum solatur voce laborem.
Et quae toto illo poemate continentur Ho-
mericis ab Halicarnasseo allatis non dissimilia.
Haec igitur, inquit, cum de humili materia,
& per se humilia sint, ex decore numerorum
mitificas habent venteres. Neque vetò id, tan-
tum in versibus contingit, sed in soluta oratio-
ne, exemplum citat ex Herodoto.

Γύγη οὐ γὰρ σε δοκῶ πείθεσθαι, οὐδέ
γονῆντά περὶ τῶν ἰδίων ἢ γυναικῶν ἢ τῶν
ἀνθρώπων ὅτι ἀπιστότερα ὄφ-
θαλμῶν. ποιεῖ δὲ πῶς ἐκείνη διάσημη γυνή.
ὁ δὲ μέγα ἀναβοήσας ἔειπε. Δέσποτα, τίνα
λέγεις λόγον οὐχ ὕψιστον καλύπτει με δέ-
σποιναι τῆν ἐμὴν θεῶν δουλίην γυνήν, ἣν ἄνθρω-
ποι ἐκδουμένω σκεπτόμενοι καὶ τὴν αὐτῆς
γυνή. Haec, & similia, quae ex Ciceroe infinita
possunt afferri, si dissolvas, μικροῦ μὲν, ἀ-
γαστῆ, μαλθακά, facias necesse est. Porro tota
structurae ratio continetur in petiodis, de qui-
bus diceadum est.

De praestantia numerosa orationis, &
eius ortu.

C A P V T I V.

Magni illius Augustini vox est, mun-
dum Dei canticum esse, & rectè qui-
dem dixit, is enim est omnium musi-
corum, sine controversia princeps, cuius
nutu numerosissimus uniuersi concentus,
perpetuas concordiae seruat leges. Atque ut o-
mnia certo quodam pondere, ac mensura con-
didit, sic illa videntur ab ipsis cunabulis instil-
latam retinere numerorum suauitatem. Quid
mirum igitur, si animus aurium nuntio natu-
ralem quandam in se retinet omnium vocum
mensuram? Homo profectò animal est natura
musicum, & musicae vis per aurium sensus, quasi
per animae vestibula, si quando potèntius illap-
sa est, tum delicato titillationis lenocinio mentē

furripit, & miti quodam dem natu vendicat.
Aegres ipsi belluarum lentus, hac dulcedine
mulcentur, & louis quidem Aquila apud Lun-
darum, vbi Apollinis lyram audiuit, praeda-
rum, & fulminis oblita, ism conuientibus e-
culis mergitur in sopotem. Tum fulmen ip-
sum hac illecebra delinitum confidente paula-
tim flammarum ardore languescit.

Quod si omnia, vel numerosa sunt, vel ipsis
numeris delectantur, non oportuit orationem,
egregium quoddam opus hominis, in quo
pulcherrimae mentis caelata est effigies, nume-
rorum legibus esse destitutam. Quamobrem,
primum quidem nata sunt poetarum inge-
nia, quorum ars exquisito quoddam flore di-
cendi luxurians mirifica suauitate eloquen-
tiam, vitamque perfudit. Ipsi deinde ora-
tores, cum poetarum viderent artes florere
laudibus, certos cursus, conclusionesque ver-
borum inueniunt, quibus illigata non mo-
do ferretur contentius, sed etiam blandius
se insinaret oratio. Itaque cum plerique ve-
terum infracta, ut sepius, atque amputata
loquerentur, claudicarent, insisterent, &
quasi inter saxa fractis, & reluctantibus aquis
obstreperent, emerit deinde illa scitissimè
tornata circumscriptio, cuius primi auctores
fuerunt Trasymachus, & Gorgias, in quorum
scriptis vidisses sublimia ingredi, leuia duci,
actria currere, delicata fluere, ad summum om-
nia ferri enucleata quaedam ratione modula-
tibus.

Hoc vetò dicendi genus, vbi oppressis sua-
uitate mentibus, perplacete caput vehemen-
tius, non erubuit quidem fori subsellia quan-
quam in iusta pugna, ut in verborum dele-
ctu tranquilliores, sic etiam in numeris seda-
tiores esse oratores solent. Verum omnibus
gloriosum, postea visum est. fluentem lar-
gius orationis impetum vincite moderata
lege numerorum, cum id praesertim eloquen-
tiae palæstram, & vitima quasi lineamenta
conferat.

Qualis enim Vlysses apud Homerum
Palladis opera, alius, atque alius apparet. Mo-
do enim paruus, rugosus, sordibus videba-
tur.

ἡ γὰρ ἡ ἀπὸ λευκαλῶν ἐνελίχεται ἡ ὄψις αὐ-
τοῦ.

Mox cum eundem ipsum virgula tetigisset
Minerva, augusta, & spectabili specie, hyacin-
tinoque capillo cernebatur.

N 7 Mé.

Oratio mu-
niciosa.

Numerosa
orationis
praestantia
illustratur
eleganti
similitu-
dine.

Musica
mus.

Μετ' οὐδ' αὖτ' εἰτιδένειν ἢ πῶσονα δῦκερ
ἰδέσθαι

Καὶ δὲ κέρηθ

Οὐλας ἢ κ' κόμας ὑακινθίνῳ ἀνθεῖ
ομοίαι.

Haud dissimili ratione, sine numeris quasi pannis, & centonibus hispida videtur oratio: mox eorum decore temperata, læta, florens, illustris emicat.

Tantum in periodis ad exornatiuam præsertim orationem momenti situm est, ut quadrigeæ albæ videantur, quibus Regina triumphat eloquentia. Has si omni ex parte sustuleris, Rhetoricam peditem, humilem, & abiectam facias necesse est. Neque verò cum periodon laudo, grandes illas ubique verborum circumscriptiões probari velim, cum etiam contractiores multum habeant venustatis. Exempla affert Halicarnassensis ex Platone, Demosthene, & Æschine.

PLATO.

Plato ἐν ἐπιτάφῳ ἔργῳ γάρ εὐπροχθέντων λόγῳ χαλῶς
ῥηθέντι, μήμη, καὶ κόσμῳ γίνεται τοῖς πρά-
ξασι παραπλήροισιν. Quæ licet breuis sit, habet tamen additamenta, ad explendum numerum.

DEMOSTHENES.

Ὁ γὰρ οἷς ἀν ἐγὼ ληθείην ταῦτα
πράττων καὶ κατασκευάζοντων, οὐτὸς
ἔμοι πολυμεί, καὶ μήτω βάλῃ, μή ἐτο-
ξεύ.

ÆSCHINES.

Ἐπὶ σαυτὸν χαλῶς, ἐπὶ τοῖς νόμοις κα-
λῶς, ἐπὶ τῇ δημοκρατίᾳ καλῶς.
Hæc, inquit, quamvis contorta, & rotunda, numerosæ suauitatis verbis augeatur, quæ si dissoluas, florem gratiæ sustuleris.

* *

De Nomine, & definitione Periodi.

CAPVT V.

Periodus dicta est metaphora ducta à cursu circulo quem cursores obibant in stadio. Definitur à Demetrio Phalereo.

Σύνθεσις περιημίνα, & οὐσῆμα ἐκ κάλων ἢ κομμάτων ἐκαταστροφῶν, πρὸς τὴν δένοιαν τῆν ὑποκείμενῃ ὑπερτασίῳ. Ab Aristotele tertio Rhetoricorum λίξις ἀρχὴν ἔχουσα καὶ τελευτῆν. Plenius, & clarius à Cornificio describitur. Definitio, & continens frequentatio verborum, cū absolutione sententiarū. Cicero modo ambitū, modo comprehensionem verborum, alias complexionem, nonnunquam circuitum, conuersionem, orbem, clausulam, continuationem nominat. Ex quibus satis apparet, quid sit periodus. Talis autem videtur iusta, in oratione pro Cæcinnâ. (Si quantum in agro, locisque desertis audacia potest, tantum in foro, atque in iudicijs impudentia valeret. Non minus in causâ cederet Aulus Cæcinnâ, Sexti Ebutij impudentiæ, quantum in vi faciendâ cessit audaciæ.) Hæc 4. Colis satis apertè distinguitur.

Cauendum est porro vehementer, ne iustæ periodi explendæ gratiâ, quo melius cadat, aut voluatur oratio, inania quædam verba inculcemus, quasi complementa numerorum. Nihil frigidius est, puerilius, & à vera, germanaque eloquentia magis alienum, quam ubi materia non patitur, sed res est pressè, & rotundè (qualia multa in tertia dicendi figura occurrunt) efferenda, periodorum tractū inanem distendere orationem. Præterea norandum aliam esse vincatam, aliam solutam orationem. Vincata proprie dicitur, quæ periodis decurrit, soluta, quæ licet suos pedes, & numeros habeat, non est tamen his circumscriptiões certa lege recurrentibus illigata: Talis est Herodoti vti plurimum locutio: Talia etiam in Demosthene, & Cicetone multa occurrunt διαλέτως dicta, in quibus non est periodorum ratio requirenda.

Aristoteles sūsam elocutionem comparat cum Dithyramborum Anabolis, quæ sunt longæ sermonis excursionēs, ita lege minime

Demetrius Phaler. l. de eloc. Arist. 3. Rhetoric.

Arist. l. 3. Rhet. c. 9.

recurrentes. Versam verd, quæ dicitur periodus, cum strophis, & antistrophis Lyricorum.

De diuisione Periodi.

Pneumate, Clauis, Chiasmo, &c.

CAPVT VI.

Periodorum variæ traduntur à Rhetoribus diuisiones, quarum aliæ ad sensum verborum, aliæ ad structuram pertinent. Ego, vt omnem ambiguitatem submoueam, grauiores primum diuisiones afferam, minutas deinde suo loco discutiam.

Quid pneuma Periodus.

Primum, vna est, quæ ab Hermogene appellatur πνεύμα, spiritus, & definitur πνεύμασις λόγος διάνοια μ' απαρτίζον εν κήλοις, & κόμματι μεζέριον προς την διάρκειαν τῷ πνεύματι. Κατά τὴν φωνὴν τῷ λέγοντι. Structura orationis, quæ sensum membri, incisiuque definitum, ad oratoris spiritum, & vocem accomodat. Talis dicitur iusta periodus.

Quid Clauis.

Alia dicitur Clauis, ἢ κλέϊς ἴσθιον τινά, καὶ ἀληθινὰ περιόδον τῷ ὅλῳ ἐπιχειρηματικῷ ἀναγκαστικῷ σύνθεσι. Decursus totius argumenti breuiter comprehensus, Et hæc tam communis est Rhetorum, quàm dialecticorum. Appellatur autem clauis, quod vt clauis ostium, sic expeditè referat vim argumenti.

Quid periodus chiasmata.

Alia nomen habent à diuersis figuris, quibus contextuntur, inter quas nobilis est χιαζομένη. Est autem periodus χιαζομένη cum in quadrimembri circuitu, vtiuque propositionibus ambæ redditiones respondent, & contra, vt apud Demosthenem Olynth. 2.

Ὁ μὲν γὰρ Φίλιππος ὅσω πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεπεσκέτην αὐτῷ, τοσούτῳ δευμοσότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται. Ὑμεῖς δ', ὅ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσω χείρονη προσήκε μέγεθος τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείονα ἀτυχύνειν ἀφλάκατε; Etenim Philippus, quo plura supra suam ipsius dignitatem fecit, eo plus habet apud omnes admirationis. Vos autem, viri Athenienses, quod peius, quam par erat, rebus vsistis, eo maiori dedecore afficiuntur.

Dicitur autem χιαζομένη quasi decussata à χ' litera, quæ crucis in modum intersectantibus seipfas duabus obliquis lineis figuratur. Vnde Chiasma & χιασμός figura, quando quatuor propositis, tertium secundo responderet, & conuenit quartum primo.

Alia ἰσοκλής & ἰσοπλευροῦ, hoc est, quadrata, quatuor membris æqualibus constans.

Alia rotunda σφουγγώδης ἀποστερευμένη, rotundæ, & concinnæ, quasi totino facta, vt loquitur Plutarch. de auditione. Itaque nomen potius est omnium elegantium periodorum generale, quàm speciale.

Alia ἐπιχειρηματικὴ, siue increpatoria dicitur, Demost. breuis, & expedita, vt Φίλιππος ἂν εὐξάμην Οlynth. 1. τοῖς θεοῖς, ταῦτα ὑμῶν τινες συμβάδε ποιῶσιν, Philippus quidem à Dijs postulare, ea ipsa, quæ vestrum plerique faciunt.

Alia γνωμικὴ, sententiosa, vt ἐμπράπειρα παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τῷ κακίῳ φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται. Prosperis rebus vti supra meritum, stultis occasio est malè sentiendi.

Alia ἀποφαντικὴ, enuntiatiua, quæ fit per rectos casus, vt ἄλλ' ὃ τὴν εὐβοίαν ἐξένοσ σφετερίζομεν.

Alia per interrogationem, vt τίς γὰρ ὃ τὴν εὐβοίαν σφετερίζομενος; τίς δ' καὶ ἡλαμμένον ὠρεῖν, Quis Eubœam sibi vendicat? quis cepit Oreum?

Alia ἰμπερικὴ, redargutoria, vt si dicas, num hic ipse est, qui Eubœam sibi vendicauit, qui cepit Oreum.

Afferet & δευκλικὰς, & ἀρητικὰς, & ἀπογορευτικὰς demonstratiuas, negatorias, prohibitiuas. Sed Græculæ sunt istæ diuisionum minutie, nunc ad cæteras partitiones veniamus, quæ ex periodi partibus, & membris colliguntur.

De partibus Periodi.

CAPVT VII.

Væ sunt periodi partes, Colon, siue membrum, siue intermissio, & Comma, quod intercisio pariter, & articulus nominatur.

Na. z Mem.

Membrum est oratio sensus perfecti, sed suspensi, è toto corpore periodi abrupta: vel res breuiter absoluta, sine totius sententiæ demonstratione. Hoc Demetrius cum manu comparat, quæ ita pendet à corpore, vt in se cumulatam habeat nature suæ perfectionem. Id si longius fuerit *χρονωρις* appellatur, vt auctor est Hermogenes.

*Quid ex
verbi.*

Est igitur colon, Antequam P. C. dicam ea, qua hoc tempore discenda arbitror. Vides sensum suspensum: Assume reliquam partem, & confice periodum. Exponam vobis breuiter consilium profectiois, & euerfionis meæ.

Articulus, siue comma dicitur, cum singula verba intervallicis distinguuntur: cæsa oratione hoc modo: *sermonia, voce, vultu, aduersarios perterruisti*. Est igitur comma pars coli, siue membri, vno, vel pluribus verbis constans.

Hinc multiplex periodus secundum varia intervallicis distinguitur, alia oratoria, alia historica, alia simplex, alia composita, alia magna, alia parua, alia mediocris, alia etiam perigraphæ appellatur.

Oratoria amplior est, & lushor, qua vtuntur Oratores

Historica strictior, ad vsum historicorum.

Simplex, quæ vnicò longiori membro constat. Tale est exordium pro Cluentio; Animaduerti omnem accusatoris orationem in duas diuisam esse partes.

Composita, quæ fit ex nexu plurium membrorum, vt superior; (Antequam, Partes conscripti, &c.)

Magna, quæ maioribus colis, aut pluribus, quàm quatuor constat.

Parua, quæ paucioribus, quàm quatuor.

Mediocris, quæ quatuor intermissionum ambitu definitur.

De pedibus Periodi.

Ex Halicarnassensi.

CAPVT VIII.

Dionysius Halicarnassensis, Rhetor quidem præstantissimus, in libro de compositione nominum pedes oratorios sic numerat, & probat.

Primus est Spondeus aptus, & grauis.

Iambus non omnino est ignauus, sed aptus humili, & attemperato sermoni.

Trochæus mollior est, & humilior.

Pyrrichius est tenuis, & planè demissus.

Tribrachus nihil habet venustatis, & grauitatis.

Molossus ex tribus longis, vt *errores*, planè grauis est.

Amphibrachus ex duabus breuibus, & media longa, vt *amare*, non est adedè heroicus.

Anapæstus grauis, & aptus ad seria, atque affectus exprimendos.

Dactylus optimus est, & heroicus, aptusq; rebus amplioribus.

Creticus, siue amphimacer ex duabus longis, & media breui, vt *castus*, non est repudiandus.

Melior tamen Bacchius ex duabus longis, & vltima breui, vt *laudare*.

Hyperbachus ex prima breui, & duabus longis, vt *habere*.

Dochimus quoq; pes est insignis, ex quinque syllabis, prima breui, duabus longis, breui, & longa, vt *amicos tenes*.

Dichoreus ex duobus trochæis, vt *sempiternus*, volubilis, & aptus maximè in clausulis.

Item Pæon primus, ex prima longa, & tribus breuibus, vt *conterere*. Pæon secundus, ex tribus breuibus, & vltima longa, vt *temeritas*.

Et hi frequentiores sunt apud Oratores.

De numero, & Mixtura pedum.

Ex Cicerone.

CAPVT IX.

Non est hic meum consilium varias de numeris, & pedibus atcessere sententias, & in ista labyrinthi perplexitate sine fructu ludere iuuenilius.

Equidem existimo totam illam tractationem à M. Tullio tanto iudicij pondere, & sententiarum nitore descriptam, vt qui in hoc opere videatur laborasse contentius, cætorum scriptorum vel studia restinexerit, vel ingenia sua claritate preferit. Quamobrem, ne gestum totam Roscio agere in scena videamur, faciam quod mei est institutum. Primum, quid præcipiat exponam: deinde quid de sæ-

de tota numerorum præceptione sentiam, paucis indicabo. Sic igitur ille.

Cicero in
Oratore.

Fluit omnino numerus à primo, tum incitatus breuitate pedum, tum proceritate tardius cursum contentiones magis requirunt: expositiones rerum, tarditatem. Insistit autem ambitus modis pluribus, è quibus vnus est secuta Asia maximè, qui dichoreus vocatur, cum duo extremi chorei sunt, id est, è singulis longis, & breuibus. Explanandum est, quòd ab alijs ijdem pedes alijs nominantur vocabulis. Dichoreus non est ille quidem sua sponte vitiosus in clausulis, sed in orationis numero nihil est tam vitiosum, quam si semper est idem. Cadit autem per se ille ipse præclare, quòd etiam fatietas formidanda est magis. Me stante C. Carbo, C. F. Tribunus plebis in concione dixit his verbis, O Marce Druse. Hæc quidem, duo binis pedibus incisum, dein membratim: Tu dicere solebas, facram esse Rempublicam. Hæc item membratim: post ambitus, Quicumque eam violauissent, ab omnibus esse ei poenas persolutas. Dichoreus, nihil enim ad rem extrema illa longa sit an breuis: Deinde, Patris dictum sapiens temeritas filij comprobauit. Hoc dichoreo tantus clamor concionis excitatus est, vt admirabile esset. Quæro, nonne id numerus effecerit? Verborum ordinem immuta, fac sic. Comprobauit filij temeritas: iam nihil erit, etsi temeritas ex tribus breuibus, & longa est: quem Aristoteles vt optimum probat, à quo dissentio. At eadem verba, eadem sententia, animo istuc satis est, auribus non satis, sed id crebrius fieri non oportet. Primum enim numerus agnoscitur, deinde fatiatur, postea cognita facilitate contemnitur. Sed sunt clausulæ plures, quæ numerosè, & iucundè cadant. Nam & Criticus, qui est è longa, & breui, & longa, & eius æqualis pæan, qui spatio par est, syllaba longior, quam commodissime putatur in solutam orationem illigari, cum sit duplex, nam aut è longa, & tribus breuibus, qui numerus in primo viget, iacet in extremo; aut è totidem breuibus, & longa, in quem oprime cadere ceosent veteres: ego non plane rejicio, sed alios antepono. Ne spondaus quidem funditus est repudiandus, etsi, quòd è longis duabus habetior videtur, & tardior, habet tamen stabilem quandam, & non expectem dignitatis gradum; in incisionibus verò multò magis, & in membris; paucitatem enim pedum gra-

uitatis suæ tarditate compensat. Sed hoc cum in clausulis pedes nomino, non loquor de vno pede extremo: adiungo (quod minimum sit) proximum superiorem, saepe etiam tertium. Ne iambus quidem, qui est è breui, & longa, aut par choreo, qui habet tres breues, sed spatio par, non syllabis, aut etiam dactylus, qui est è longa, & duabus breuibus, si est proximus à postremo, parum volubiliter peruenit ad extremum, si est extremus choreus, aut spondaus: nunquam enim interest, vter sit eorum in pede extremo, sed ijdem hi tres malè concludunt, si quis eorum in extremo locatus est, nisi cum pro cretico postremus est dactylus, nihil enim interest, dactylus sit extremus, aut creticus: quia postrema syllaba breuis an longa sit, ne in versu quidem refert. Quare etiam pæana qui dixit aptiorem, in quo esset longa postrema, vidit parum: quoniam nihil ad rem est, postrema quam longa sit. Iam pæan, quòd plures habeat syllabas, quam tres, numerus à quibusdam non pes habetur. Est quidem, vt inter omnes constat antiquos, Aristotelem, Theophrastum, Theodetem, Ephorū, vnus aptissimus orationi, vel orienti, vel medie, putant illi etiam cadenti: quo loco mihi videtur aptior Creticus. Dochimus autem è quinque syllabis, breui, duabus longis, breui, longa, vt est hoc (amicos tenes) quocumque loco aptus est, dum semel ponatur: iteratus, aut continuatus numerum apertum, & nimis insignem facit. Duo enim, aut tres sunt ferè extremi seruari, & notandi pedes, si modò nō breuiores, & præcisæ erunt superiora, quos aut chorcos aut heroos, aut alternos esse oportebit, aut in pæane illo posteriore, quem Aristoteles probat, aut ei pari cretico. Horum vicissitudines efficiant, vt neque ij fatientur, qui audient, fastidio similitudinis, nec nos id quod faciemus, opera dedita facere videamur.

Hæc Cicero, ex qua oratione fluentibus cinctis diffusâ laxius fermè istud colligas, probat ab eo dichoram, sed cum temperamento ad vitandam fatietatem, creticum orationi cadenti aptissimum; pæana vtumque in principio, & medio, spondaum, choram tribrachyn, dactylum, quem aut parum volubiliter iungi cum choreo, aut spondaus extremum locum tenente; quare si illi tres pedes concurrant, dactylus, qui instat cretici censetur in fine, in extremo erat collocandus: Ad summum dochimum omni loco congruum, sed malè affectari.

Neque verò hic erit alienum Strebei, & aliorum recentiorum, in Ciceronianum numerorum usum observationes, & exempla notare, quibus conformari facilius imitatio possit. Cum igitur perodus tota debeat à capite ita fluere, ut ad extremum veniens ipsa consistat, non modo ambitus clausulæ, sed etiam principia, atque media notanda sunt.

IN PRINCIPIIS HI FER-
mè probantur pedes.

Creticus.

Vt (Neminem vestrum ignorare arbitror
Iudices.)

Pann.

Vt (At beneficio sum vsus tuo. Leuia sunt hæc
in hoc reo crimina.)

His adijce dichorem, & bacchium, & palimbachium; ut non enim potest ea natura, quæ tantum facinus commiserit, hoc vno scelere esse contenta. Vehementius in effedo tribunus plebis. At quanta merces Rhetori data est.

Dochimus.

Vt (Catenas habebat hospes tuus.)

Molossus.

Vt (Idem Verres, qui fuit semper.)

Anapæstus.

Vt (Patior, Iudices, & non molestè fero.)

IN MEDIO.

Amplissimus est uterque pæan, primus, & quartus. Nec solum dignitatem affert, & amplitudinem, sed etiam volubilitatem, atque celeritatem, quæ animi concitati affluente voluptate recreantur, ut, Vincat aliquando cupiditas, voluptasq; rationem, dummodo illa in hoc genere præscriptio, moderatioq; teneatur.

In hac oratione breui sex pæanas primos accipere possis: ex quibus incitatio est cursus, atque magnificentior amplitudo. Item, Fieri enim non potest, ut animus libidini deditus amore, desiderio, cupiditate, sæpe nimia copia, inopia etiam nonnunquam impeditus, hoc quicquid est, quod nos facimus, in dicendo, in modo agendo, verum etiam cogitando sustinere possit.

IN FINE.

Probantur *Creticus, & Dichoreus.*

Vt (Vetrem non ut hominem, cum homine compareris, ne qua tali viro mortuo fiat in-

iuria, sed ut pacem cum bello, leges cum vi-
forum, & iurisdictionem cum ferro, & armis,
aduentum, & comitatum cum exercitu, & vi-
ctoria conferatis.)

Choreus, & Molossus.

Vt (Fateor me salutis omnium causæ ad eam
partem accessisse subleuandam, quæ maxime
laboraret.)

Dochimus.

Vt (Quos amissimus ciues, eos Martis via per-
culit, non ira victoriæ.)

Creticus duplex.

Vt (At quæ ipse cogitans sentio, in commu-
nionem tuorum temporum contuli.)

Aliquando Creticus triplex.

Vt (Facere enim probus adolefcens periculo-
sè, quam perpeti turpiter maluit.)

Creticus & Daçylus.

Vt (Omnis oratio motibus consonet.)

Tribrachus cum Sponda.

Vt (Diu, multumque Brute, dubitavi.) Et
(Maximus est fructus, iucunditasque sapien-
ti.)

Choreus, & Dispondæus.

Vt (In monumentis maiorum suorum sit in-
terfectus.)

Iambus, & Dispondæus.

Vt (Sed etiam gloriam per tales viros infu-
giendam.)

Tres Spondæi.

Vt (Victorijs illustratæ sunt.)

Quid de istis numerorum obseruationibus,
& tota compositione sit sentiendum,
& de cauendis vitijs.

C A P V T X.

Hæc igitur, si fuerint moderatè obser-
uata, lætioribus nonnunquam nume-
ris exhilarant orationem. At contrà, si
putidius dilectantur, sermonis nitorem non
mediocriter artis infelicitate corrumpunt.

Atque ut Callimachus nimis affectatè di-
ligentia statuatius fertur in fausto expolitio-
nis studio suorum operum decus inquinasse, numero
dictus inde καὶ ὀραγγος, quod artis violenta studentes
quodam tyrannide naturæ florem opprimeret; sunt hæc
sic videas plerosque, qui dum syllabis aucu-
pandis insistent morosus, ab illo currentis
annis aluco, in transuersa deterius abripi.

Etc.

Etenim, ne quis putet istas numerorum leges à certa quadam, & immutabili lege fluere, certè, qui de pedum bonitate scripserunt, dum omnia suarum aurium iudicio metiuntur, pugnantia nonnuquam inter se dicunt, ut in custodiendo numero, parùm numerosè videantur concinere. Virat Ephorus spondæum, & trochæum, quos tamen, ut generosos pedes passim alij permiscerent orationi.

Ab Aristotele dissentit nonnihil Cicero, à Cicerone Quintilianus: sed quid mirum? cum ipsi, qui hæc accuratius sunt consecrati, suis præceptis non semper inhaerent.

Certè Hieronymus ex Isocratis aliquot orationibus triginta fermè versus collegit, quos Sophista in hac numerorum gloria triumphanti iuveniliter obrudit, atque is corrector imposturus in eo ipso loco, quem reprehendit, senarium imprudens immittit. Ipsæ Ciceronis orationes, si ad præscriptos semper exigantur numeros, inueniuntur aliquando deficere, non quòd hæc ignorarit, sed quòd præsentiarum grauitate maluerit aliquando contemnere. Quamobrem & in eo grammatica ingenia versus aliquot inter orationes deprehenderunt, ut in Pisonem; *Prob Dij immortales! quis hic illuxit dies?*

Et Luianæ historiæ initium ab Hexametro, à quibus non est vellicatum?

Facturus sine opera presium, quanquam nemo melius collocare potuit.

Quid igitur ad hanc numerorum rationem consequendam facere oportet? Primum quidem arbitror lectissimis auctoribus, maximè verò vni Tullio diutius insistendum, ut eius stylo, quasi coloratus animus generoso fortè impleatur, tum haud ita multum erit laborandum de numeris, quod enim accidit scribentibus, ut non de singulis literis cogitent, sed ipsæ vltro ad verborum textum veniant, sic vbi fuerit circumscripta mente sententia, confestim verba ea etiam numeri suauitate, qua fuerint infusillata concurrerent.

Ne quia igitur impetiti in hac numerorum lege consecranda peccent deterius, rectè monet Cicero.

Sed magnam exercitationem res flagitat: ne quid eorum, qui hoc genus secuti non tenuerunt, simile faciamus, ne aut verba traiciamus aperte, quòd melius aut cadat, aut voluatur oratio: qua traiectione verborum utitur Cælius Antipater, & nihilo tamen aptius explet concluditque sententias: aut inania quædam ver-

ba inculcemus, quasi complementa numerorum. Quo vitio Asiatici maximè numero seruietes laborant.

Sunt etiam, qui illo vitio, quod ab Hegeſia maximè fluxit, infringendis, concidendisque numeris, in quoddam genus abiectum incidant Siculorum simillimum. Tertium est, in quo fuerunt fratres illi Asiaticorum Rhetorum principes Hierocles, & Meneclæ, apud quos varietas non erat, quòd omnia ferè concluderentur vno modo: quæ vitia qui fugerit, ut neque verbum ita traiciat, ut id de industria factum intelligatur, neque inferciens verba, quasi rimas expleat, nec minutos numeros sequens concidat, delumbetque sententias, nec sine vlla commutatione in eodem semper versetur genere numerorum, is omnia ferè vitia vitauerit.

In genere autem hæc erunt obseruanda, in dicendo nihil esse propositum, nisi aut ne immoderata, aut angusta, aut dissoluta, aut fluens sit oratio. Itaque non sunt in ea tanquam tibicini percussione modi, sed vniuersa comprehensio; & species orationis clausa, & terminata est, quod voluptate aurium iudicatur.

Cauendum ne oratio multis breuibus exiliat, neue longiorum continuatione languescat, ne continuentur ij pedes, ex quibus efficiuntur titi, vulgatique versus, quod voluit Cicero, cum dixit,

Neque tamen hoc tanti laboris est quanti videtur: nec sunt Rhythmicorum omnia, ac Musicorum acerrima norma dirigenda: efficiendum est illud, modò ne fiat oratio, ne vageretur, ne insistat interius, nec exerrat longius, ut membris distinguatur, ut conuersiones habeat absolutas: neque semper vtendum est perpetuitate, & quasi conuersione verborum, sed sæpe carpenda membris minoribus oratio est, quæ tamen ipsa membra sunt numeris vincienda.

De vsu periodi.

CAPVT XL

Operæ pretium est, de vsu quoque periodorum monere discentem, ne quis ob imperitiam putet orationem perpetuis numeris adstringendâ, numerosum esse quicquid

Quid in genere obseruandum in numeris.

Hieronymus Sophista notauit 30. versus in orationibus Isocr.

Quomodo ascendit numeri.

Vitio, quæ obrepunt numeris. Cic. in orat. scilicet. 229.

Numerus est numerosum esse quicquid

quid dicitur, & concinnum nihil verat, numeros ubique habere frigidum est. Nam numerosum est in structura dictionum; numerus autem est intervallorum longorum, & brevium varietas: bene construere minus habet curam, intervallis distinguere, operosioris est apparatus, qui non est ubique necessarius. Idcirco recte præscribit M. Tullius.

Genus autem hoc orationis, neque totum assumendum est ad causas forenses, neque omnino repudiandum: si enim semper utare, cum satietatem affert, tum quale sit, etiam ab imperitis agnoscitur. Detrahit præterea actionis dolorem, aufert humanum sensum actoris, tollit funditus veritatem, & fidem. Sed quoniam adhibenda nonnunquam est, primum videndum est, quo loco, deinde quandiu retinenda sit, tum quot modis commutanda.

Adhibenda est igitur numerosa oratio, si aut laudandum est aliquid ornatus, ut nos in accusationis secundo de Siciliae laude, aut in senatu de Consulatu meo, aut exponenda narratio: qua plus dignitatis desiderat, quam doloris, ut in quarto accusationis, de Ennenfi Celeræ, de Segestana Diana, de Sytacusarum situ diximus.

Sæpe etiam in amplificanda re, concessa omnium funditur numerosè, & volubiler oratio. Id nos fortasse non perfecimus, conati quidem sæpissimè sumus, quod plurimis locis perorationes nostræ voluisse nos, atque animo contendisse declarant.

Id autem tum valet, cum is qui audit, ab oratore iam obsessus est, ac tenetur. Non enim id agit, ut infidetur, & obseruet, sed iam fauet, processumque vult, dicendique vim admirans non inquiri, quod reprehendat.

Hæc autem forma retinenda non diu est, nec dico in peroratione, quam ipse includit, sed in orationis reliquis partibus: nam cum his locis usus, quibus ostendi licere, transferenda tota dicitio est ad illa, quæ nescio cur, cum Græci κέματα & κῶλα nominant, nos non rectè incisa, & membra dicamus.

Hæc Cicero, cuius vestigia relegens Quintilianus addit quoque de suo multa.

Ubi cumque acriter erit, & instanter, pugnantiterque dicendum, membratim, cæsimque dicemus. Nam hoc in oratione plurimum valet: adeoque rebus accommodanda compositio, ut asperis, asperos etiam numeros adhiberi oporteat, & cum dicente, quæ audientem inhorrescere: Membratim plerumque nar-

rabimus, ut ipsas periodos maioribus intervallis, & velut laxioribus nodis resoluamus, exceptis, quæ non dicendi gratia, sed ornandi narrantur, ut in Verrem Proserpinæ raptus. Hæc enim levis, & fluens contextus decet. Periodus apta proœmijs maiorum causarum, ubi sollicitudine, commendatione, miseratione res eget. Item communibus locis, & in omni amplificatione: sed poscitur tum austera, si accusetur: tum fusa, si laudes. Multum & in epilogis pollet. Totum autem adhibendum est quo sit amplius compositionis genus, cum iudex non solum rem tenet, sed etiam captus est oratione, & se credit actori, & voluptate iam ducitur.

Historia non tam finitos numeros, quam orbem, contextumque desiderat. Namque omnia eius membra connexa sunt, quoniam lubrica est, ac fluit, ut homines, qui manibus invicem apprehensis, gradum firmant, continent, & continentur. Demonstrativum genus omne fusiores habet, liberioresque numeros. Iudiciale, & conzionale, ut materia variatum est, sic etiam ipsa collationale verborum.

De mensura periodi.

CAPVT XII.

Ambitiosus est plerumque nimis periodorum tractus, atque in ipso, quod moderatum esse oportet, & numerosum, modum omnem, numerumque excedit, quod ne contingat prudenti ratione providendum summi Rhetores decrevere.

Demetrius quidem Phalereus libro πρῶτῃ ἰκκοντίας eos irridet, qui eiusmodi periodos frequentes congerunt, quos ait capite, non secus ac ebrios malè consistere, auditores verò, propter affectationem naufragare τῶν τε τῶν πικρὰς περιόδους λεγόντων, οὐδ' αἱ κεφαλὰὶ βαδίσαι ἴσασιν ὡς ἐπὶ τῶν διωκμένων. οἱ δὲ ἀκούοντες τοιούτων δὴ τὸ ἐπίδανον.

Ille autem delicatus orator hunc modum statuit, ex ambitibus autem ij, qui suat minores, ex duobus membris constituuntur. Maximi verò ex quatuor. Qui quatuor membra excedunt, hi modum, atque mensuram periodi transeunt. Fiunt etiam quædam circumscriptiones, quæ tribus membris, quædam, quæ

uno (quas simplices continuationes nominamus) continentur. Quando enim membrum longitudinem, & flexum in fine habuerit, tunc unius membri ambitus efficitur, ut *Η γὰρ σαφὴς φράσις πολὺ φῶς παρέχει τὰς ἀκρόων διαβολαίς*, ubi autem multa iunguntur membra, enitendum est, ut in colon amplum, & dignitatis plenum cadat circumscriptione.

Vt verò periodus sit moderata, cautio adhibenda est, ne membris longius excurrentibus utamur, alioquin compositio immoderata, & ad intelligendum difficilis efficitur; Nam, neque ars poetica ultra hexametrum progressa est, nisi alicubi in paucis.

Atque ut redundancia orationem non deestet, sic, neque exiguitas obieiunam, & angustam nominum structuram, qualis hæc est, vita brevis, ars longa, præcepto occasio, quam ille *καταλαβόντων ἡ εὐκαλαφρότητος* vocat.

Hæc fermè nobilis sophista, qui profectò, dum maiores periodos omnes, quatuor hexametris circumscribit, videtur mihi de vestis magnitudine, aut paruitate de cernere, antequam corpus nouerit. Primum concipienda est mente sententia, deinde ille periodus, ut vestis accedet. Itaque, cum quis orator versetur in illo tenui, & elinato genere dicendi, nec habet amplam rerum congeriem, mollioribus fermè numeris explet sententias, at verò, cum in rebus exaggeratis adiunctorum obuerfatur multitudo, sæpissimè extra istas delicatiorum Rhetorum ripas, vibratus orationis impetus effuset.

Rectè dixit Xenophon *ἀφικόντο οἱ Ἕλληες ἐπὶ τὴν Τηλεβοῶν πόλιν. οὗτος ἦν μέγας ἡ οὐ, καλὸς δέ.* Venerunt Græci ad Teleboam fluvium, hic magnæ quidem non erat, amœnus tamen. & peruertit gratiam periodi, qui ita extulit, erat quidem ille magnitudine multo inferior, at ceteros amœnitate longè antecellebat.

Peruertit, inquam: quorsum? quia pygmæo grandiores cothurnos aptare voluit, quàm pedis mensura pateretur.

At verò, si mihi non Teleboas, sed Tigris, aut Ister extra ripas effusetens sit describendus, qui se vasto quodam impetu restagnans efferat petulantius, qui agros antea alendis frugibus mites, nunc desolatatos obruat, qui sudatos tot mensibus agricolarum labores proterat, qui segetes in culmum iam erectas,

& lato partu luxuriantes decutiat, qui botres hauriat cum suis laboribus, qui supra miserorum agrestium mapalia feratur elisus, & torrens, qui obstantes frustra moles, per nexus operum manans excindat, qui inselpulta etiam mortalium capita, & abreptos à complexu matrum paruulos communi ruina sepeliat, quis tunc me iubeat quatuor hexametris orationem circumscribere?

Prima igitur lex magnitudinis in periodo est circumscriptio sententiæ, & notionis, quæ est in mente; hæc si grauis est, & multarum rerum comitatum habet, longiores amat tractus verborum; sin contra breuis, vel modica, ut in attenuato, & mediocri genere fieri solet, puerilis est ingenij diffusius extendere.

Deinde etiam in graui genere videndum est, ne longiores illæ periodi irrepant ex affectatione, sed necessitate quâdam fluere videantur, ne multæ grandiores continuentur, ne elidant spiritum dicentis, ne ramensis, & quisquilijs, hoc est, minutis sensibus sint operata, & quasi bullatis nugis intumescant.

De artificio implende periodi.

CAPVT XIII.

Amplificandæ igitur periodi artificium plurimum confert ad eloquentiam, de quo hic pauca subiungam. Amplificatur autem periodus quinque modis.

Primo, per definitionem.

Secundo, per enumerationem.

Tertio, per interpretationem.

Quarto, per congeriem, siue incremencorum.

Quinto, per adiuncta, siue per circumstantias.

I. Per definitionem: ut pro Milone Cicero, cum posset dicere, vidimus curiam incendi. Verbum illud definiit, & ita amplificat: Vidimus templum Sanctitatis, amplitudinis, mentis, consilij publici, caput urbis, aram sociorum, portum omnium gentium, sedem ab vniuerso populo Romano concessam vni ordini, inflammari, excindi, funestari.

II. Per enumerationem partium. Ut cum esset latis dicere, omnes iugent Clodium, tamen partibus ita enumeratis exornat: Publij Clodij mortem æquo animo nemo ferre potest. Luget Senatus, moerere questus

o o

ordo

ordo, tota ciuitas confecta senio est, squalent municipia, affliguntur Coloniae, agri denique ipsi, tam beneficium, tam salutarem, tam mansuetum ciuem desiderant. Hæc dilatandi ratio pulcherrima est, & præstantissima, cum totum in partes diducimus.

III. Per interpretationem. Ex verbo protrahitur oratio, cum, quod semel vno verbo dictum, idem alijs verbis eiusdem significationis repetitur: Sed magnus esse debet distinctionis delectus: vt, An verò, iudices, vos soli ignoratis: vos hospites in hac vrbe versamini, vestra peregrinantur aures, neque in hoc peruagato sermone ciuitatis versantur? Cicero 2. Philippic. Tu ingredi illam domum ausus es, tu illud sanctissimum limen intrare? tu illarum adium Dijs penatibus os illud importunissimum ostendere? Huius generis apud Ciceronem innumerabilia penè sunt exempla, & plura, quam apud Demosthenem.

IV. Per incrementum, siue congeriem, vt, abiit, excessit, euasit, erupit: & ita multa synonyma à Cicerone congeruntur, quæ nihil faciunt ad interpretationem, ad amplificationem multum.

V. Per adiuncta, quæ septem enumerantur.

Quis, quid, ubi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quando.

Naturalia
vel fortuita.

Quis, significat personam, cuius adiuncta sunt, vel à natura, vel à fortuna. A natura, homini insunt animi, aut corporis bona, vel mala; animi bona sunt, virtutes, & scientiæ: mala, vitia, & ignorantia.

Ad eadem quoque pertinent omnes artes, & scientiæ, quibus quisque potest præditus esse, & quarum vsus, aut bonus est, aut malus: præterea vis naturalis, & ingenium, indoles, memoria, & alia. Affectus, ira, odium, lenitas, amor, cupiditas, lætitia, metus, spes, dolor, misericordia, clementia, & alij. Corporis bona sunt, proceritas, forma, dignitas in viris, venustas in feminis, velocitas, pulchritudo, vires, valetudo, robur, sexus, & cætera.

Corporis mala sunt, nimia paruitas, enormis proceritas, deformitas, infirmitas, tarditas, mutilatio, claudicatio.

Fortunæ bona, aut mala sunt, nomen, genus, propinqui, affines, liberi, amici, educatio, studium, opes, honores, potestas, magistratus, libertas, diuitiæ, nobilitas, mores, &c. ex quibus quæuis notatio duci potest.

Quid, rem notat, factam, dictam, cogitam, opus, quod fit, fiet, aut factum est.

Vbi, designat locum, in quo res est, fuit, erit, fit, fiet, aut facta est.

Habet locus varias species exprimendas, quas commemorat Cicero in partitionibus oratorijs, vt, si sit sacer, profanus, publicus, priuatus, commodus, incommodus, angustus, amplus, apertus, clausus, inferior, superior, munitus, immunitus. Tempora sunt, pacis, & belli, induciarum: anni quoque partes enumerat: hyemem, ver, æstatem, autumnum, menses, hebdomadas, dies festos, nefastos, noctem, diem, &c.

Auxilium complectitur, præsidia, vires, causas adiuuantes, corporis & fortunæ bona, instrumenta animata, vt seruos, administratos; inanimata, vt sicam, gladium, hastam, tormenta. Quoties, significat numerum quemcumque, aut iterationem rei factæ, aut faciendæ.

Cur, Causam maximè efficientem exprimit, aut finalem, aut facti, aut dicti: vt, quo consilio, cuius respectu, reipub. religionis, amicorum, rei priuatæ, tyrannidis, lucri, quæ spe: quo metu: quo dolore: qua lætitia? &c.

Quomodo, indicat modum, quo res facta est aut fit, aut facienda est, qui modus aliquando designatur breuiter per aduerbia, per ablatiuos, per comparatiuos, per similitudines: aliquando, late, & copiosè per alias circumstantias explicatur, vt, si mortis, aut pugnae modus referatur.

Quando, tempus refert, quo quidpiam fit, fiet, aut factum est: in hoc genere sunt, tempora pacis, & belli, induciarum, anni partes, autumnum, hyems, ver, æstas, menses, hebdomas, dies festus, nefastus, serenus, pluuius, nox, vesper, mane, meridie.

Nunc illustre exemplum subiiciam, quo artificium Ciceronis in eo deprehendas. Vis intueri quid possit ista amplificatio? singe tibi hanc periodum. Quæ precatus sum, cum consulem L. Murænam renuntiaui, eadem precor, & vt vos cum populo Rom. consentiatis. Age, perspice nunc, vt est immutata per adiuncta, congeriem, &c.

Quæ precatus sum à Dijs immortalibus, iudices, more, institutoq; maiorum: illo die, quo auspicato comitijs centuriatis Lucium Murænam Consulem renuntiaui, vt ea res mihi, magistratuique meo, populo plebique Romanæ, bene, atque feliciter eueniret, eadem

dem precor ab iisdem dijs immortalibus, ob eiusdem hominis, consulum vnâ cum salute obtinendum: Et, vt vestra mentes, atque sententia, cum populi Romani voluntate, suffragijsque consentiant, eaque res vobis, populoque Romano pacem, tranquillitatem, otium, concordiamque adferat: Et ex eo licet videre, quæ sit iusta periodi amplificatio, habenda enim est ratio perspicuitatis, nec multa sunt cum obscuritate promiscuè agglutinanda: Cauendum quoque, ne dum amplificationis studio abducimur, periodus in nimiam magnitudinem excrescat, nisi fortè sit distributio, aut enumeratio, & similes amplificationis figurae.

De delectu, & compositione nominum, ad venustandam periodum.

CAPVT XIV.

Cic. 3. de
n. n. 169.

AGenne, quoniam protrahenda periodi rationem habes, quarum venustanda modum is autem est duplex, in delectu scilicet, & compositione verborum: legenda sunt, vt præcipit Cicero, consonantia, grauius, lenia, nitida.

Consonantiora sunt superlatiua positiuis, in graui præsertim genere dicendi: vt pro lege Manil. [Quamquam mihi frequens conspectus vester multo iucundissimus, hic autem locus ad agendum amplissimus est visus, Quiritis.

Item verba præstant plerumque, vt, *Dominatrix animi cupiditas*, consonantius est, quam si *dominam* dicas; *regnatorem Asia* grauius protulit Virgilius, quam *regem*.

Ad summum composita, vt grandiora sunt, sic vocaliora, pro Roscio Amer. [Parentum pœnas a consceleratissimis filijs repetunt. Sic, constuprare, permouere, exercuciare, meliora sunt, quam stuprare, mouere, cruciari.

Grauiora sunt, quæ maiorem vim, aut bo- nitatis, aut malitiæ ostendunt, quæque magis aut prodesse, aut nocere videntur.

Leniora sunt, si vitentur sordida, & abiecta, licuit Martiali inquinato vocabulo vti, quod *Sic. Aduat*, Cicero melius expressit per detractionem confecti, consumptique cibi; nolo dici, morte *Africani castratam esse Rempub.* nolo steruus

curæ dici Glauciam, quamuis sit simile, tamen est vtrobique deformis cogitatio similitudinis.

Hæc vbi lecta fuerint vocabula, magno deinde artificio sunt coniungenda: siquidem felicissimus est dicendi modus, cui rectus ordo, aut apta iunctura, & cum his numerus oportune cadit: quod si negligatur, plurimum de oratione detrahitur suauitatis. Sex vitia contra compositionem notat Cicero.

Primum est concursus, & hiatus vocalium, quæ vastam, & incomptam orationem reddunt, vt; *Pacca amor amantissima*, Et, *Ego omni officio*, quamquam Ciceronianum est, sed in familiari collocaione toleratur.

Secundum, eiusdem literæ nimia assiduitas, quæ rixetur in orationis commissura, vt; Rex Persarum Xerxes pontum pedibus pertransiuit. Aspera sanè, & iniucunda hæc oratio, propter asperos consonantium concursus: melius, si quis ita commutet; [Xerxes opulentissimus Rex Persarum, cum in Græciam venire decreuisset, super Hellespontum fabricato ponte, pedibus ipsam mare pertransiuit.

Tertium, eiusdem verbi nimia assiduitas, vt; Nam cuius rationis ratio non extet, ei rationi ratio non est fidem habere.

Quartum, nimis crebra Homœoptora, vt; Veniunt fientes, plorantes, lachrymantes, obstantes.

Quintum, traictio verborum, & transpositio inconcinna, quo in vitio est Lucillius poetæ, vt sæpè, tam in hoc versiculo:

Has res ad te scriptas Luci misimus Aeli.

Nec mirum, si stans pede in vno recentior versus similes componebat. Affectata est autem ista compositio Mœcenatis, inter sacra monis aqua faxinos, & ideo peruerla.

Sextum, longa verborum continuatio, & nimis proluxa periodus, quæ & auditoris aures, & oratoris spiritum lædit, nisi tamè necessaria videatur aliquando perigræphe, quæ est excessus supra iustam periodum, propter multiplicem partium enumerationem.

His adde amphibologiam orationis, & collidètia nomina, vt, *res inuisa visa*, & multa monosyllaba leuius subsultantia, & si quæ ex postrema syllaba antegressæ dictionis, ac prima consequentis fiat nominis deformitas.

Ordo, & collocatio.

Ordo, & collocatio verborum hoc exigit, vt in simplicibus leuiori postponatur graui-

us, cum oratio amplificatur, cum imminuitur, grauioribus leuiora succedant. Sic 2. Philipp. Tu istis faucibus, istis lateribus, ista gladiatoria totius corporis firmitate.

Secundò, vt rerum naturalis ordo, & dignitas seruetur; Nam viros, & feminas, diem & noctem, ortum & occasum dicas potius, quam fecus.

Tertiò, ne permutato ordine, quædam sint superuacua, vt, *filius, priuignus*, Dionysius Halicarnassus, hæc nimis quidè accuratè & morosè initio obseruauerat, nam nomina verbis semper anteposenda, verba aduerbijs censebat, & hoc confirmat. Homeri testimonijs, *ἀνδρῶν μοι ἐννεπε μούσα πολλὰ γέροντι. & μὴ μὴ, δαίδη δαίδη. & κτείνε δ' ἐπιπροσάδην.* Sed propter alias obseruationes, sententiam mutauit.

Observationes in Cicerone.

CAPVT XV.

NEque verò sunt contemnendæ obseruationes, quæ ex Cicerone afferuntur.

Prima, Ablatiuus absolute positus, aut ante verbum, aut initio ponendus. [Stulti autem, malorum obuersate memorijs torquentur: sapientes bona præterita reuouata delectant.] Initio, vt, [Re intellecta in verborum vsu faciles esse debemus, 4. Tusc. n. 19.]

Secundò, Adiectiuum dissyllabum substantiuo plurium syllabarum postponitur elegantius. Cicero de Oratore: [Quid enim est maius, quam cum tanta sit inter oratores bonos dissimilitudo, iudicare, quæ sit optima species, & quasi figura dicendi] & 1. de diuinat. num. 52. [Pythagoreis interdictum putatur, ne faba vescerentur: quæ res habet inflationem magnam.]

Tertiò, adiectiua multitudinem significanti ornatius substantiuo postponitur, vt, [Definitio primum deprehenso verbo vno, aut adiecto, aut dempro, sepe extorqueretur è manibus, Chari sunt parentes, chari liberi, propinqui, familiares, sed omnes omnium charitates patria vna complexa est.]

Quartò, Adiectiuum polysyllabum in fronte orationis, & sine, non inueniuntè ponitur, vt Miseri qui sunt inglorij. Et pro Quin. Nihil enim facile persuaderetur iuuis.

Quintò, adiectiuum à substantiuo positione venustè subiungitur, vt est omninò patriæ charitas meo quidem iudicio maxima, sed amor, voluntatisque coniunctio plus habet suauitatis.

Sextò, cognomina interdum proprijs nominibus præponuntur. Sic Marcus Tull. Phalerus Demetrius meo quidem iudicio, præstitit cæteris.

Septimò, cognomen interim à proprio seiuungendum, vt, Marcum verò Cethegum. Cic. de Claris Orat.

Octauò, comparatiuus, & superlatiuus postponitur elegantius substantiuo, vt [Cultura animi Philosophia, quæ extrahit vitia radicibus, & præparat animos ad satius accipiendos, eaque mandat ijs, & vt ita dicam, ferit, quæ adulta fructus vberissimos ferant.] Et 2. Philip. Intercessoris iniquissimi beneficio obtinuit.

Nonò, comparatiuus initio orationis vsitate ponitur. Idem finem periodi decorat, atque exornat. Quintilianus. Decentior equus, cuius astricta sunt ilia, si idem velocior. Et Tusc. 3. Nihil visum est illo planè iucundius.

Decimò, Nomina propria, & ea polysyllaba, periodi initium honestat, vt: Neoptolemus ille quidem, & Antiochiam locum nobilem.

Vndecimò, nominibus proprijs, quod additum est ad laudem, aut vituperationem, id est sapius proponendum. Tantis amator secreti Demosthenes.

Duodecimò, in pronominibus, vt, satis est comprobatur illud, refert rem prius dictam hoc posterius.

Nullus, elegantius substantiuo postponitur. Sic apud Ciceronem. Ad te scribendi meo arbitrari facultas nulla datur. Et in epistolis, Maius mihi dare beneficium nullum potes.

Pronomen primitiuum participio, & nunquam nomini adiectiuo postponitur: vt, Pythagoras non sapientem se, vt qui ante eum fuerunt, sed studiosum sapientiæ vocari voluit.

Tertio decimò, verbum modi finiti, quod multis syllabis constat, in orationis principio non ineleganter ponitur: vt, Solet in mentem venire illius temporis: & Excitat eos magnitudo, & varietas.

Decimoquartò. Item finem sapius implet, & venustat. Sed tamen errant, qui semper vltimè

timò loco ponendum præscribunt.

Nam polysyllaba nomina verbis nimis simplicibus suat ornati ora.

Decimo quinto, verbum substantivum Est, rectè initio post aliam dictionem ponitur, vt apud Cic. sapè. Ea est enim.

Decimo sexto, Sum verbum præcedente comparatio, aut superlatiuo, eleganter finem orationis occupat, vt Tuscul. 2. num. 69. N ullum theatrum virtuti conscientia maius est.

Decimo septimo, Infinitum passiuo verbi vsitatus, quàm actiuo, cum verbo componitur. In pueris oratio perfecta nec exigi, nec sperari potest: Quintil. Et Cic. pro Milone; In hædiatori verò quæ potest inferri iniusta nex.

Præsentis temporis verbum, quàm præteriti, in historia, fabulæ narranda, elegantius dicitur.

Decimo octauo, aduerbia adiectiuo nominibus, aut aduerbijs ex adiectiuo nominibus factis, postponuntur, aut si præponantur in medio, aliquid non in eleganter ponitur, vt: Stylus intermissione paulum admodum de celeritate perdit: Quintil. Cicero, Multò tamen pauciores oratores, quàm boni poëtæ inveniuntur.

Coniunctio, & articuli periodi.

Decimo nono, Coniunctiones frequentissimæ periodorum faciunt initium, & orationis corpus, veluti quibusdam aureis catenulis vinciunt.

Vsitatiora sunt ista: Ac illud quidem, Ac mea quidem sententia, Neque verò, Iam verò, Sed etiam, Et si, Quam obrem, Itaque; Vt enim quisque, Quinetiam, Verum ego, Verum enim uerò, Num igitur, &c.

In Aduerbijs.

Nunquam mehercule, Primum, Deinde, Nunc autem, &c.

In Pronominibus.

Quis enim, Quis autem, Quod quidem, Quidquod, Hoc enim, Hoc profectò, Hæc autem omnia, Quibus de causis, Illud profectò, Ego verò, Mihi verò.

(*)

De dignitate elocutionis, & definitione figuræ.

CAPVT XVI.

Restat tertia, eaque nobilissima pars elocutionis Dignitas, quæ tota consurgit ex figuris. De quibus nunc plenius agendum viderur.

Atque, vt id maiori fiat perspicuitate, primum varia figurarum nomina, & exempla ex veteribus, Hermogene, Longino, Aquila, Rutilio Lupo, Rufiniano, & cæteris, ordine alphabetico subijciam. Mox de vsu, & accommodatione dicam. Tertiò earundem partem, seu permixtionem, & variam in varijs authoribus, & stylis tractationem breuiter ostendam: Nota porrò, figurarum nomine tropos etiam vulgò contineri: quanquam, si propriè, & signanter loquamur, Οἱ τρέπος περιέν ὄνομα γίνεσθαι ἀρετῆ, τὸ ἴσχυμα

περι πλείω ὄνοματος κόσμησις, vt declarat Alexand. Rhetor.

Alexander Rhetor de figuris: Tropus est virtus in vno duntaxat verbo; figura, lumen, & Græc. ἔ. ornatus in pluribus. Accedit, quòd tropus immutatis à propria significatione verbis fit;

ἀλλότριον ἀντὶ τῆ ἰδία ὄνομα. ἔχει; figura verò propria retinet rei significationem, τὸ ἴον ὄνομα τῆ πράγματις σωζει. Deinde alia est figura dictionis, quæ sit duntaxat in verbis, quibus immutatis ipsa dissoluitur. Talis est allusio; non enim, si ἀσπασεν. & βαλεεν alludunt apud Græcos, latinè eandem vim retinent. Figura autem sententiæ, cum in sensu, & notionibus mentis sit constituta, verbis etiam immutatis non tollitur.

Definitur ab eodem Alexandro figura ἢ ἀλλὰ τις λόγος ἢ τὸ κρείττονον, Mutatio orationis in melius; hoc est, ornatio quædam formæ dicendi. Cæcilius Calendites eandem sic definit, Ἔστιν ἡ εἰς τὸ μὴ ἡγιά φῶσιν. Molon. Μεταβολὴ εἰς ἡδονὴν ἢ ἀγῶσιν τὴν ἀκούσιν.

Nomenclatura figurarum, ordine alphabetico.

Ex antiquis Rhetoribus expressa.

003

CA

CAPVT XVII.

Acyron, siue, Acyrologia.

Improprium, vt sperare, pro timere. Tercet. Nam, quod tu speras propulsabo facile. Et Herod. lib. 8. ἀλεπάλως γὰρ ἐξενήπιζον. Aduersarios se habituros sperabant.

Aesologia.

F. Ruf.

Hoc schema efficitur ratione breui, & sententiosa. Ita vt, quod dubium est visum, ad certam fidem adduci videatur, vt; Etsi acerbum vobis, quod dicturus sum, videbitur, tamen, a quo animo audiendum est: nam ferè, verum consilium, quod initio auditugrane est; in posterum cognita utilitate fit iucundum. Lycurg.

Aganathesis.

L. Ruf.

Indignatio, quæ sit maximè pronuntiatio- ne, vt: Fero ego te Torquate, iam dudum fero, Cic. pro Sylla.

Et, *Canendo tu illum, aut vnquam tibi fistula*

ceræ
Inuicta fuit Virg.

Allæsis.

P. Ruf.
Alij enim
antithesi
confundunt.

In hoc schemate diuisio, & separatio est personarum, aut rerum, & demonstratio quantum interfit, vt: Diuersa studia in adolescentium animis aduerteramus, tamen si fratres erant, vno, atque eodem sanguine orti, alter in studio laudis versabatur, & industria virtutis, vitam gloriosam, sed laboriosam sequebatur; alter in augenda pecunia occupatus, & habendi cupiditate deprauatus, summas diuitias, summam virtutem existimabat. Hic nimirum magis erat laboriosus, qui laborem condendi, non vtendi causa suscipiebat. Hegesia. Item; Non enim simile est viuere in æqua ciuitate, vbi ius legibus valeat: & deuenire sub vnus tyranni imperium, vbi singularis libido dominatur. Sed necesse est, aut legibus fretum, meminisse libertatis, aut vnus potestati traditum, quotidianam commentari seruitutem, Hyperidis.

Allæsis apud Alexandrum Rhetorem aliud sonat, scilicet mutationem numerorum, casuum, personarum.

Amphidiorholis.

Apud Alexandrum Rhetorem; ὁταν πρὶν εἰπῶν, ἢ εἰπόντες ἀσφαλίζομεθα τὸν λόγον, cum dicti alicuius acerbiterem, & antequam dicatur, premunimus, & postquam prolatum fuerit, mitigamus.

Anaclopsis.

Hoc schema fieri solet, cum id quod ab al- tero dictum est, non in eam mentem, quæ intelligitur sed in aliam, aut contrariam excipitur. Huiusmodi est vulgate illud Proculcium. Proculcius, cum filium suum moneret, & hortaretur, audacter ex bonis ipsius sumptum faceret, quas in res veller, atque opus esset: nec tum denique speraret libertatem, licentiamque vtendi futuram, cum pater discessisset, cui, viuopare promiscuè omnia licerent: ac filius respondisset, non esse opus sepe eadem oratione moneri, nec se patris mortem expectare. Ei Proculcius pater subiecit, Immo verò minimè meam mortem expectes, nec properes moliri, vt velocius moriar.

Plato interrogatus, qui Respubl. beata fieret: respondisse dicitur; Si aut qui sapiunt, imperare, aut imperant, sapienter discant.

Item Theophrastus dicitur dixisse, Prudentis esse officium, amicitiam probatam appetere, non appetitam probare.

Item Aristoteles dicitur dixisse, Bius esse vitam beatissimam, cuius & fortunæ sapientia, & sapientiæ fortuna suppediter.

Anacenesis.

Communicatio est, cum aut ipsos aduersarios consulimus, aut cum iudicibus deliberamus. Cicero in Diuinatione. [De te iam, Cæcili, mehercule extra hanc contentionem, certamenque nostrum, & reliqua. Est & idiotissimos.] Item pro Quintio] Si de prædijs tuis ageretur, Sex, Næui, si in paruula re captiois aliquid vererere: non statim ad C. Aquilium, aut ad eorum aliquem, qui consuluntur, cucurrisset? cum ius amicitia, societatis, affinitatis ageretur, &c. idem ibidem. Ego pro te nunc hoc consulo post tempus in aliena re, quod tu in tuare, cum tempus erat, consulere oblitus es. Quæro abs te, C. Aquili, L. Luculle, P. Quintili, M. Marcelle, vadimonium mihi non obijce quidam socius, & affinis meus, qui cum mihi necessitudo vetus, controuersia de re pecuniaria recens intercedit, &c. Item pro Sexto. Si recidè vestram bonitatem, atque prudentiam agnouim, non multum me fallit: si conq. R. S. primum expectari. Cato, Si vos in eo loco essetis, quid aliud faceretis. [& alibi] Communem rem putare, ac vos huic propositos. Virgilius.

—fui

— fuit et sibi et alii
Anchises genitor, Dauni misereve senecta.
Anadiplosis.

Aquila. Reduplicatio. Rarum apud oratores figura genus, frequentius apud poetas; si quando tamen, & in ciuilem orationem incidit, mediocrem dignitatem habet. Interest autem inter hoc, & palilogiam, ac cpanalepsin, quod hic ea, quae in superiore membro postrema ponuntur, in posteriore prima repetuntur, ad hunc modum. Concurrerat ad tantae rei nuntium, sicut commune ciuitatis periculum monebat, senatus frequens, equester ordo vniuersus. Tale est & illud Teretianum, Negat Phanium esse hanc sibi cognatum. Demipho negat esse cognatam.

Lat. Ruf. Anadiplosis item est eiusdem verbi continuatim repetitio, vt,

Et longam formase vale, vale inquit, tota.
Et, OCorydon Corydon, que te dementia cepit?
Et, Me, me, adsum qui feci, in me conuertere seruum.

ORutuli. Latine dicitur haec figura *duplicatio*, Vide Palilogiam.

Anarepsis.

Huius figurae meminit Hermogenes, & exemplum affert illud Demosthenis, οὐκ ἴδιαις ἐρέχεται τὴν πόλιν, οὐδὲ πρὸς ἰσθμὸς ἐγγύς, οὐδ' ἐν τούτοις, videtur grauis quaedam responsio, nam ἀνορέων, est consulta respondere.

Analepsis.

Endem. v. d. d. c. p. an. i. f. a. s. i. s. Repetitio eiusdem sententiae, vt ostendam primum causam non fuisse, cur à Praetore postulares, vt bona P. Quintij possideres, deinde ex edicto te possidere non potuisses, postremò, non possidisse. Differt ab anaphora, quòd haec sit repetitio in principijs sententiarum.

Ananaco.

Lat. Lup. Hoc schema tunc prodest, atque omnis eius utilitas in eo est: cum volumus ostendere necessitudinem aut naturae, aut temporis, aut alicuius personae: quemadmodum fecit Myron, Amicus meus fuit Cremonides, & opinione omnium magis familiaris: & pro salute eius, quae cumq; potui feci: sed postea quam maior vis legis, nostrum auxilium ab illius periculo remouit, calamitatis, ac luctus eius particeps eram. Nam opitulandi facultas om-

Myron.

nis crepta iam fuerat. Item Democharis. Nihil enim valebat assidua pro fratre, ac misericors deprecatio, cum iudicaret tyrannus: cuius crudelitas omnem naturae necessitudinem extinguebat.

Anafsceno.

Est superiorum proxima figura (scheseos, anthyphorae, &c.) qua ab aduersarijs maxima proposita distribuimus, ac redarguimus, velut falsa, vt

Nunc Lycia serues, nunc et Ioue missus ab ipso

Interpres diuum fert horrida iussa per auras.
Latine dicitur *destruatio*, vel *euacuatio*.

Anastropho.

Ἀθέτως θέσται ἐν δεξιτερᾷ τοῖς ἔσσι, vt ἐμοῦ μέτρα.
Verus scholiast. Graecus, Anominatio in paronomasia.

Antihypophora.

Est figura sententiae, qua aduersariorum nobis sententias ac dicta proponimus, ac substituiamus, in hoc tantum, vt illis respondeamus, vt:

Verum anceps pugnae fuerat fortuna, fuisset. Si perisisset satis semel est, peccare fuisset ante satis. Latine dicitur *oppositio*, vel *oblatio*.

Antimerabole.

Commutatio, vt [Non viuo, vt edam, sed edo, vt viuam, 4. ad Herenn.] Haec eadem *Diallelon*, & *Anaclasis*.

Antisagoge.

Compensatio. Est autem huiusmodi, vbi aliquid difficile, & contrarium confitendum est: sed contra iniecit non minus sumum: qualia sunt haec de rege Ptolomaeo apud Cicero-

nem. Difficilis ratio belli gerendi: at plena fidei, plena pietatis. Et si dicas, magnus labor, multa pericula proponuntur: at gloria ex his immortalis est conlecutura.

Antiphrasis.

Est figura sententiae, cum quaedam negamus nos dicere, & tamen dicimus: vt apud Lucilium, [Non tango quod auarus homo est, quodque improbus, omitto. Et apud Virgilium.

Quid memorem portum, Lucrioque addita claustra:

Latine dicitur *omissio*. Alias antiphrasis est:

Demosoc.

Lat. Ruf. p. 36.

Lat. Ruf. p. 38.

Prolepsis.

Subiectio.

Aquila p. 16.

Orav. 4. p. 10.

Avr. 1. p. 10.

Avr. 1. p. 10.

Alexand.

Rhetora.

Lat. Ruf. p. 37.

est in abusu nominis, & etymologia, vt, bellum, quod minime bellum.

Antistasis.

Est, cum idem verbum reperitur in contrario sensu, vt, *Iul. Ruf. p. 33. Vna salus victis, nullam sperare salutem.*

Et] Ex illo Corydon, Corydon est tempore nobis.

Hæc Latine dicitur *insensio*. Eadem *traductio*, & *analepsis*.

Antistæchon.

A' *ὑπίσταν*, Athen. lib. 2. est *oppositio literarum*, vt, *πίπλη, πιάλη*.

Antistroche.

Aquila 20. Conuersio. Species huius figuræ cum eandem ferè vim habeat, contraria est epanaphoræ, eo quod ibi ab eadem parte orationis sæpius incipitur, hic in eandem partem definitur: cuiusmodi est hoc, pro Fonteio.

Fruenti maximus numerus è Gallia, perditatus amplissime copiæ è Gallia, equites numero plurimi è Gallia. Eadem *epistrophe*, & *conuersio*, & *epiphora*.

Antistheton.

P. Rutil. p. 11. Hoc pluribus modis fieri solet, & habet in omni genere orationis summam vtilitatem. Quare separatim demonstrandum est de vnoquoque genere eius.

Carissimi. Vnum est, cum contrariæ res inter se conferuntur. *Charisij.*

Alter eorum erat in dando benignus, alter erat in accipiendo astutus. Hunc omnes conquirebant: illum vitabant, ne ab eo viderentur. Huius enim pudor erat omnibus iucundus: illius autem impudentia, ipsi suavis, cæteris amara.

Hoc idem fieri potest in vna persona, ita, vt fecit Dinarchus, cum ipse de se diceret; Olim in adolescentia sedulo omnem gloriam sectabar: at nunc in senectute summum me ambitionum inuasit odium: tunc facile multis operulabar, nunc iam me ipsum tueri vix possum: tum mihi beatissimus videbar, si quampluribus benefecissem; nunc contra vereor, ne quid mihi desit ad necessarium ætatis meæ cultum; tunc ego ipse pro republ. fortiter arma capiebam, nunc præterquam laudare eos, qui rempublicam armati defendunt, nihil valeo.

Isidorus.

Est etiam genus huiusmodi, quod in eadem sententia, priori verbo contrarium quod est, infert, & coniungi solet. *Isidori.* Non ille stultitia, aut furore impulsus, tam graues labores

frustra subiret: sed ex acerbitate laboris, iucundos voluptatis fructus sibi parabat.

Aliud est item, quod superiori infert, sed consequenter ita, vt fecit Demetrius Phalereus.

Nobis primùm Dij immortales fruges dederunt: nos quod soli accepimus, per omnes terras distribuimus. Nobis maiores nostri rempublicam reliquerunt: nos etiam socios nostros de seruitute eripimus. Itaq; & amplissimus nobis honos ab omnibus habetur, & propter huius honoris dignitatem superbiam nostram nemo vestigium experitur.

Antistheton, oppositum ex contrarijs. Hæc figura constat ex eo, quod verba pugnantia inter se paria paribus opponuntur. Cuiusmodi breuissimum est illud Ciceronis:

Domus decrat: at habebas. Pecunia superabat: at egebas. In pace ad vexandos ciues acerrimus, in bello, ad expugnandos hostes incertissimus.

Antizugmenon.

Sive *inimicum*. Hoc genus enumerationis diuersam habet vim à *Dizugmeno*: ibi enim copia verborum iactatur, hic breuitas. Nam, vt in superiore singulis membris singula diuersa reddimus: ita hic plura in vno coniungimus, quale est hoc:

Quorum ordo humilis, fortuna sordida, natura turpis ab oratione abhorret. Hoc enim postremum, abhorret, ad tria refertur. Sin autem hæc figura ita fit, vt in postremo sit pars orationis, quæ duo, aut plura membra coniungat, tum in primo, tum in medio *inectio-nem*, seu *ἰσκολῶν* vocemus licet.

Præstat autem vim orationi pluribus verbis in eandem rem collocatis, non idem significantibus, sed maius aliquid: hoc modo, Verberatur, eruciatur, necatur.

Antisthefsis.

Est cum verbum verbo pari potestate per contrarium redditur, vt [Seque nouo veterum deceptum errore locorum.] Et] Voluitur ille vomens calidum de pectore flumen Frigidus. Latine *contrarium*, vel *oppositio* potest dici.

Antonomasia.

Est *pronominatio*, vt, nouus Arpinas, pro Cicerone.

Apaveihmesis.

Annueratio, quæ fit perspicuitatis gratia. Vt *πρώτον ἢ τὸ δῶδεκαρον ἢ τὸ ἴ.* *Hermog. lib. 1. πρὶ ἰδύωμ.*

Apha-

Aphorismus, vel Divisum.

Descriptio rerum per reprehensionem, quæ exprimit, & corrigi vim sententiæ, & potestatem. Quare potest videri species emendationis: nam quæ temere dixeris, reprehendit. Tullius [Quamquam illa non pœna, sed prohibitio sceleris fuit.] Aut alias [Cives, inquam, si hoc nomine appellare fas est. Eadem *correctio*, & *epanorthosis*.]

Ἀπόκρισις, ubi dictio semel posita sæpius intelligitur, notatur à Græco quodam scholiaste, *κατὰ σχημάτων*, estque Grammaticorum.

Aporosis, sive Apoplansis.

Reiectio, vel reprobatio quarundam rerum, quasi in quæstionem non venite dignarum: neque oportuisse, aut ab aduersarijs poni, aut à nobis quæri, aut à iudice postulari. Quod schema mirè facit ad acceleratè fugiendum, vt & tacuisse, & tamen non timuisse videamur, vt in re difficili, & contraria, non hæreamus. In qua figura breuiter morati, ad aliud statim transire debemus. Cicero pro Cælio, [Equitis Romani autem esse filium, criminis loco poni ab accusatoribus, neque his iudicantibus oportuit, neque defendentibus nobis.

Apophtisis, sive Aetiologia.

Venustum Schema, ubi, quasi alio interrogante, nobis ipsis respondemus, & rationem reddimus. Cicero. Si quis furem occiderit, iniuria occiderit. Quamobrem? quia ius constitutum nullum est. Quid si se telo defenderit? non iniuria. Quid ita? quia constitutum est. Cæsar pro Bithynis. Quid ergo? syngraphæ non sunt, sed res aliena est. Et hætenus, ubi nobis respondemus: alias, ubi alijs: quod nisi arte procedit, causam prodit: vt apud Virgilium, interrogante altero, quod negare non poterat, subtiliter occurrit, ne furtum felle exiltimetur:

*An tibi cantando viduus non redderet ille:
Quam mea carminibus mernisset sisula caprum?*

Et testis interrogatus à reo, Num sustibus vapulasset, Innocens, inquit. Aut cum dicitur, Quæro an occiderit hominem: & respondetur, latronem, vt confessionem præcurrat defensio.

Apophtisisma

Sententia responsiua, vt apud Cælium, Fac vclis, perficies. Apud Tullium, Litterarum ra-

dices amaras, fructus dulces.

Apoplansis.

Est, aut iudicis à re contraria nobis auocatio, quam cum desiderat, aut ab aduersario commo netur, vt quærat, nos obscurando, & miscendo, & promittendo quidem dicturos nos, sed suo loco, ad aliam rem auocamus: & rursus dum dicimus, sensim ad aliud transimus, & ab eo, quod contra nos est, auocatur, & suspenditur iudex: vel coniuncta rerum multitudine implicatur, vt non de vno, sed de pluribus putet sibi sententiam esse dicendam: vt pro Cluentio fecit Cicero; in qua oratione tenebras se offudisse iactauit iudicibus Cluentianis: Intelligant nihil me, nec subterfugere voluisse reticendo, nec obscurare dicendo; ego me, iudices, ad eam causam accedere, quæ iam per annos octo continuos, vsq; eò, efficiam profectò. Deinde: Verfatam esse in iudicio pecuniam constat; per totum caput. Deinde. Vnum quidem, nemo erit tam inimicus Cluentio, vsque ad finem ipsius.

Aporia.

Hoc schema efficitur, cum quærimus, quid? aut quemadmodum pro rei dignitate dicamus: nec reperire ostendimus. *Lyfias*. Nec iam rationem inuenimus, qua flecti posse speremus: ita nos omnibus modis tentatos, acerbata, ac nimium tua facultas affligit.

Item Hegesias: Non hæc est, vt vulgari verbo appellatur, calamitas: quid igitur? quod proprium imponam nescio, nisi illud vnum, tantam esse ærumæ magnitudinem, vt omnem fortunæ superbissimam crudelitatem ingenij miseria superarit.

Aporia eadem est, ac *Diaporesis*, addubitatio quædam; cum simulamus quærere nos vnde incipiendum, quid potissimum dicendum, an omnino dicendum. Cumq; artificialiter simulamus, non res inuenire, non paratos venisse. Cicero in Verrem. Quem? quemnam? rectè admones, Polycletum esse dicebant. Et de domo sua apud Pontifices, tibi literas ille misit, quas? aut nunquam misit: aut si misit, in concione recitari noluit. Itaque siue ille misit, siue tu protulisti, certè consilium tuum de honore Catonis nudarum est.

Aposopesis.

Reticentia, cum intra nos suppressimus ea, quæ dictari videmur, quòd aut turpia, aut inuidiosa, aut alioquin nobis graui dicta sunt: vt est Demosthenicum illud pro Cæmilio, Non

P p pati

Idem, p. 263

P. Ruf. Lup. p. 10. Lyfias.

Hegesias.

Inl. Ruf. p. 25

Aquil. p. 143

pari ego, & aduersarius periculo ad iudicium venimus: sed mihi quidem, nolo autem quam in initio dicendi ominosius proloqui. Interdum etiam utimur hac figura, quasi ad alia properemus. Tale est Virgilianum illud:

Quos ego: sed moras prestat impetere futuris.

Definitur ab Alexandro Rhetore λόγον ἐπιτείνων τὸ παραπαιπάδωρον, ἢ παραυλῆτων τὸ γινωσκόμενον, ἢ σιωπῶν τὸ αἰτχρον. Oratio extendens, quod reticetur, ut apud Demosthenem. Μάτηρ δὲ ὑπῆρχε πολίτης ταύτης δὲ οὐκ ἔρω πόδεσσι. Plus auget silendo, quam si enarrasset: Alias, vel omittit, quod notum est, vel reticet, quod obsecrum est.

Apostasis.

À nonnullis separatio dicitur, quod permixtos sensus separat, atque dilatat. Videtur equalibus membris, & interuallis distincta oratio, metaphora ducta à constitis arboribus. Nam Theophil. lib. 3. de caus. plant. constat arborum interualla vocat ἀποστάσεις. Meminit eius figuræ Hermog. lib. 1. περὶ ἰδεῶν, & Philostr. in epist. ad Iulian. αἱ δὲ ἀποστάσεις, εἴτε προβολαί, τὴν λόγων Γοργίου ἐπεχωρίαν πολλὰ ἔβ' μέρ, μάλιστα δὲ ἐν τῶ τῶν ἐποποιῶν ἰκκλω. Apostasis verò, seu proleptura orationum Gorgiæ in familiarem usum, & consuetudinem veniebant, sæpissimè quidem, maximè verò in poetarum circulo. Tale est illud, seruiebat forum cubiculo, Prætor meretrici, carcer conuiuio, dies nocti. Murrhedius apud Senecam. Meminit quoque Philostratus in Gorgia ὁρμήσε καὶ τοῖς ἑρσιμαῖς ἔρεξε, καὶ παραδοξολογίας, καὶ πνευματῶν, καὶ τὰ τὰ μεγάλα μεγάλας ἐπιμνήσεις, ἀποστάσεων σε καὶ τελεθῶν. Aristides περὶ σεμνότητος, αἰτ, ἀπόστασις φιορί, ὅταν ὁ συμπίπτει κατὰ τὸ δῆμι καὶ συναρῶν ἀλλήλοις ἀποστάσεις, εἰς ἀρχὴν ἰδίαν ἐπαναγωγὴν ὡς τὸ σιωπημένον τὴν ἰονιῶν χερσὶν ἀπὸ πῆλαι. Rhet. Græc p. 642. Cuius definitionis satis obscura, hic est sensus, Apostasis est amplificatio quadam sententiæ, per variam rerum inter se copulatam seriem, in idem principium reuoluta. V. G. grauius parat Philippus simplex est sententiæ, & minimè figu-

Foris προβολῶν

rata. At si diffundas hoc pacto; Thessaliam subiugauit, Eubœam sibi mancipauit, in Hellepontum profici scitur, sensibus & colis inter se distincta, ac separata, tunc fit ea, quæ à Græcis Rhetoribus dicitur ἀπόστασις. Omnia enim declarant, & explanant, quod initio positum est, grauius parat Philippus.

Apostrophe.

Auersio. Necessaria plerumque figura, ubi, Aquil. p. 1. quæ ad alios dicta volumus, ad alios dicere videmur. Sic plerumque conuertimus orationem in reum ab iudice, cum illa tamen, quibus aduersarium alloquitur, iudici alligentur. Acutissimum exemplum in Philippicis Demosthenis, ubi, quibus verbis populum Atheniensium monitum vult, eadem se dicit apud Græcos, & Arcadas, & Messenios concionatum inuidiosè. Et M. Tullius cum sæpe alius, tum pro Roscio conuertit orationem ad Chryfogonum, ab illo loco, rogat, oratque te Chryfogone, &c.

Aria.

Execratio oratoria apud Ciceronem, ὁ σέcul. Rustic. Ius! ὁ portentum in vltimas terras exportandum! Apud Virg.

Artibus pro scelere exclamat, pro talibus nullis.

Dij, si qua est caelo pietas, que talia curas, Perfoluani grates dignas.

Eadem Catara.

Allysmus.

Urbana dictio. Hac figura fit exercitatis alijs ingenia festiuitas, ut apud Ciceronem, respici- Jul. Rustic. citè, respicite iudices, hominum fortunas, respicite Fabritij senectutem: cum hoc respicite ornandæ orationis causa sæpè dixisset, respexit ipse: at Frabritius a subfellijs demisso capite discesserat. Et alias, negabat ius tam nequæ esse Verriam. Et idem alibi, execrabatur sacerdotem, qui tam nequam Verrem reliquisset.

Allyntation.

Quum consueta orationis structura, siue syntaxis immutatur, quod multis modis contingit, quos in Homero obseruat Plutarchus de schematibus.

Allynthesis.

Est, vel dialylon, cum oratio nulla coniunctione connexa, velut soluta sententiæ regulam seruat. Ut, consilium, patriæ galea, clypeoque resultant. Irrita deflexit, partim stringentia corpus. Et ipsi, numerumque modumque carinis, Nos ara, manus, naualia demus.

Lati-

Latine dicitur *dissolutio*, vel *inconnatio*. *A-syntheticum* autem, modo per singula verba fit, *æra*, manus, naualia demus. Et, hæc eadem *Acnea*, terram, mare, sidera iuro. Modò per plura verba, & per ea, quæ Græci vocant *ἁόλα*.

Densque, quid vester serui uehat, unde sero nas

Ventus agat nubes: quid cogitat humidus au-

ster,

Sol tibi signa dabit.

(Et) --- *nube caua speculantur amicti,*

Quæ fortuna vires, classem quo litore li-

quant.

Quid veniant, &c.

Auxesis.

Vehemens rei amplificatio. Vt 2. Philipp. O rem non modo visu scèdam, sed etiam auditu, si inter canam in tuis illis immanibus poculis, hoc tibi accidisset, &.

Brachyopsis.

P. Rut. *Sup. p. 9.*

Hoc fieri solet, cum orator breuitate sententia præcedit auditoris expectationem. *Ly-fia*, *Quæres à me*, qui iure obtinere possim, quo iure mihi *Poliænus* reliquit, quo iure prætor dedit possessionem. *Leges* me defendunt, ad te non pertinent, hi veritatem sequantur. Item eiusdem. Sed nos æquum est voluntatem dispicere. Nam consilio valuit, fortuna lapsus est: homo fuit, factur, concedendum non omnia posse; hoc enim Deorum est proprium.

Characterismus.

P. Rut. *Lup. p. 3.*

Quemadmodum pictor coloribus figuras describit: sic orator hoc schemate, aut vitia, aut virtutes eorù, de quibus loquitur, deformat. *Lyconis*, quid in hoc arbitrer bonæ spei reliquum residere, qui omne vitæ tempus vna, ac desperatissima consuetudine produxit? Nam simul atque ex prioribus horis diei, nimia cibi, ac vini satietate vix meridiano tempore, plenus crapula est expectectus: primum, oculis mero madidis, humore obæcatis, visu grauidis, lucem constanter intueri non potest: deinde confectis viribus, utpote cuius venæ non sanguine, sed vino sunt repletæ, se ipse erigere non valet: tandem duobus innixus, languidus, qui cubado sit defatigatus, tunicatus, sine pallio, soleatus præ lectulo, palliolo frigus à capite defendens, flexa ceruice, summifis genibus, colore exangui, protinus ex cubiculari lectulo excitatus, in triclinium trahitur. Ibi præsto sunt quotidiani, pauci codem

studio excitati contiuæ. Hic verò princeps paulum illud reliquum, quod habet, mentis ac sensus, poculis extrudere festinat, & eos bibendo prouocat, & lacessit, perinde, ac si in hostium prælio, quam plurimos superarit, atque afflixerit, amplissimam sibi victoriam paratam existimans. Interea procedit simul, & illud tempus, & potatio: oculi vinum lachrymantes caligant, ebriosum ipsi, vix ebrij cognoscunt: alius sine causa iurgio proximum lacessit: alius somno deditus, vi cogitur vigilare: alius rixari parat: alium turbas vitantem, ac domum reuerti cupientem retinet ianitor, pulsat, exire prohibet domum, interdicitum demonstrans. Interim alium contumeliosè extra ianuam eiectum, vacillantem puer sustentat, ac ducit, pallium per lutum trahentem. Nouissimè solus in triclinio relictus, non prius poculum ex manibus emittit, quam somnus oppressit bibentem, ac dissolutis artibus, ipsum poculum suapte natura dormienti excidit.

Catachresis.

Abusio vocis, vt, equum ædificant.

Catars.

κατάρσις, execratio, vt, *Dij te perdant, fugitive.* Eadem Ara.

Charientismus.

Siue *scomma*. Hac figura fit festiua dictio, cum amonitate mordax, vt apud Ciceronem, infirmo corpore, atque ægro colore, vt ipse iudicare, &c. Et apud eundem: facite enim, vt vultum ipsius, & illam vsque ad talos demissam purpuram cogitetis.

Jul. p. 24.

Κιασόν.

Apud Scholiasten Aristidis eadem est figura, ac *chiasmus*, decessatarum, scilicet sententiarum textura, vt, *Doctorem sanctissimus, & Sanctorum Doctissimus.*

Chlensismus.

Siue *epicentomesis*. Hac figura risum excitat, & Idem. seuerè proposita vafre excutit, eludens personarum, aut rerum comparationem. Vt apud Virgilium, meque timoris Argue tu Drance. Apud Ciceronem. Quasi verò, ego de facie tua catamite dixerim: vel alias potuisset contumeliosius facere, si tibi hoc Parmeno peraliquem, ac non ipse Parmeno nuuississet. Est vt apparet ironiæ species.

Clasicon.

κλατικόνος χῆμα est inuocatio, vnde *κλατικόνος ἕμνοι*, hymni ad Deorum opem inuocandam, P. 2

dam; Facit, inquit Hermogenes, hæc figura Apostrophæ, & μεταφορά, hoc est vehementiorem quandam imperum sermonis.

Climax

Quod Græci vocant, *ascensum* nominetur à nobis. Malo enim ascensum, quam scalam, aut gradiculos, ut quidam dixerunt. Est autem figura, perquam decora, & à Demosthene commendata: in qua postremum quodque verbum in priore membro, aut parte aliqua elocutionis positum, in inferiorem rursus assumptum iniicitur: atque ita, velut gradibus quibusdam, connectitur oratio: ad hunc modum: Ponam enim ipsum Demosthenicum versum: Et non dixi hæc quidem, non autem scripsi: nec scripsi quidem, non profectus sum autem ad legationem: nec profectus quidem, non persuasi autem Thebanis. Hic animaduertis quanto elatius dicta sint, quam si simpliciter enuntiasset, & dixi hæc, & scripsi, & in legationem profectus sum, & persuasi Thebanis. Sic M. Tullius pro Milone. Neque verò se populo solum, sed etiam senatui commisit: nec senatui modò, sed etiam publicis præsidij, & armis: neque his tantum, sed etiam eius potestati, cui senatus totam Remp. commisit. Parcè autem vsus est figura. Nam in tertio gradu contentus fuit dicere, neque his tantum, ne rursus totum illud repeteret, neque solum publicis præsidij, & armis tantum: videlicet, quia & longum, & insuaue futurum erat. Egregiè autem, & (ut mihi videtur) feliciter, Licinius Calvus in Vatinius, non ergo pecuniarum magis, quam repetundarum; neque maiestatis magis, quam Plancie legis: neque Plancie legis magis, quam ambitus: neque ambitua magis, quam omnium legum omnia iudicia perierunt.

Inl. Rufini
33.

Climax est, cum ex re in rem gradum tibi sententiæ faciunt, ut, quæ Phæbo pater omnipotens, mihi Phæbus Apollo Prædixit, &c. Et,

Torua leana lupum, sequitur lupum ipse capellam:

Tloronem cyrtum sequitur lascium capella.
Latine hæc figura dicitur gradatio.

Cænoses.

Hoc duorum schematum coniunctionem habet: quod & ab vno verbo omnes sententiæ incipiunt, & in vno nouissimè acquiescunt. *Stratoelus*, Quæritis nouam rationem administrandæ reip. at reperire meliorem,

P. Ansil. p.
Spanalepsis

quàm à maioribus accepistis, non potestis. Quæritis maximis sumptibus faciendis, quomodo tributa ne conferatis? at consilij capias ætarij opes, quas cupitis, augere non potestis. Quæritis quemadmodum scelere contaminatis hominibus parcatis? at ignoscendo nocentibus, innocentium salutem custodire non potestis.

Compar in Isæolo.

Commoratio in Epimone.

Commutatio, vide in Anaclasi.

Communicatio, vide Anacænosis.

Concessio in Paromologia.

Deesis.

Obsecratio, vel obtestatio, qua Deos oramus, aut homines. Cicero pro Deiotaro, Per dexteram istam tuam ego obtestor, Per ego has lachrymas. Pro Rocio, *utrum ignem*, rogat, oratque te Chryfogone, Apud deos, Virg. Per superos, atque hoc cælum. Per ego has lachrymas, dextramque tuam te. Plautus, ita Deos obtestor per senectutem tuam.

Diabola.

Criminatio, & quasi denuntiatio eorum, que futura sunt. Cicero pro Milone, Erit, erit illud profecto tempus, & illucescet aliquando ille dies, cum tu salutaribus, &c. Terent. Videre videor iam illum diem, quo hinc egeus profugiet aliquò militarum. Apud Virg.

Sed non ante datam cingetis manibus vrbem.

Quam vos dira famæ, nostra quo iniuria cadis,

Ambejas subigas malis absumere manus.

Diacepe.

Sive *diastole* est, cum inter duo eadem verba diuersum ponitur aliquid mediū, ut, Culpatue Paris, diuūm inclementia diuūm. Et, Duc age, duc ad nos. Et, Scis Proteus, scis ipse. Latine dicitur *separatio*. Species est, ut apparet Anadiploseos.

Diarepsi.

Est figura sermonis, cum rerum distributione.

Hic Delopum manus, hic sauis tendebat Achilles:

Classibus hic locus, hic acies certare solabant.

(Et) *Hic portus alij effodiant.*

(Et) *ferit ense grauem Thybraum Osirim.*

Hæc latine dicitur *distributio*, vel *designatio*: clara, & subtilis apparet in copula verborum

cum

Cyprian, de cum nominibus. vt, [spirare ventos, fontes
hinc pati-
entia. fluere, grandescere copias messium, fructus
mitescere vinearum, exuberare pomis arbu-
sta, nemora frondescere, prata florere. Et ver-
sus ille Licentij de Proteo ad D. Augustinum,
quam tersus est,

Spirat aper fluit vnda fremis leo sibilat anguis.

Diallage.

Improprio nomine dicitur Instantia *visas*:
tractus est pot. us orationis, quam figura.

Diallelon.

Ἀλλήλων est sententiarum reciprocatio, com-
mutationi similis. Vt, inter pueros senex, inter
senes puer. idem Enagonion, & *χρισόν*,

Dialogismus.

Inl. p. 27.

Hæc ita fit, cum quis secum disputat, & volu-
tat, quid agat, vel quid agendum putet. Apud
Terent. Quid igitur faciam? Virg.

*En quid agō? rursusne precos irrisa prioras
Experiar?*

Cicero pro Cluentio, dein iudicibus? mihi
igitur nihil quaeretur. In Verrinarum libr. 1. Si
populo redimitur, mihi præda de manibus e-
ripitur. Quod est igitur remedium? quod?

Dialysis.

P. Rutil. p. 5.

Hoc Schema contrarium est Polysyntheto.
Ἀνύπθετον. Nam demptis omnibus articulis sententiæ
diuisæ pronuntiantur. Daphnidius, Quid au-
tem me conuenit facere Byzantij? subire pub-
licæ causæ iudicium, magno nomini aduer-
sariorum fortiter resistere, non veteri pericu-
lum, diligenter posteritatis * crescere, non
minas extimescere, constanter in causâ pro
vobis perseuerare? omnia feci, vestrum com-
mune commodum spectans: tamen non de-
sunt, qui ex tantis meis officijs aliquid velint
vituperare. Item *Lyfias*, Omnibus in rebus
suam confidentiam ostentabat: debitum pete-
bamus: non dissoluebat, minabamur: contem-
nebat. lex nihil valebat: magistratus negligebat.
Venit hoc tamen nobis nouissimè tempus
vltiscendi.

Dianœa

Inl. p. 27.

Hæc figura fit propriè, cum præponitur non
id, quod fieri oportet, sed quod fit. Tullius,
Dolabella autem, quemadmodum homines
nobiles decet, vltisci iniuriam fortissimè
perseuerat. Virg. Furor arma ministrat. Ap-
plicatur huic figuræ etiam chria sententia
necessaria. Vt Cato in Thermum post cen-
suram. [Qui ventrem suum, non pro hoste
habet, qui pro Republ. non pro sua obso-
let: qui stultè spondet, qui cupidè ædificat.]

Diaphora.

Hoc Schema cum verbum iteratum, aliam
sententiam significat, ac significauit, primò
dictum. Id est huiusmodi. Hunc tu, frater,
eiusdem sanguinis particeps, in hac fortuna
deserere potuisti: cuius ærummæ quemuis
extraneorum hominem, modò hominem,
commouere possent? Item, In vniuersum
mulierem, quid potius dicam, aut verius,
quam mulierem. Eadem est cum traducti-
one.

P. Rutil. p. 4.

Diaporesis.

Addubitatio. Hac vtimur, cum propter res
aliquas volumus videri dubitare, & quasi ab
ipsis iudicibus consilium capere, quo potissi-
mum genere orationis vtamur. Quale est pro
Cluentio proœmium: Equidem, quo me ver-
tam, iudices, nescio: negem fuisse illam
rem, &c. Item, pro Cornelio: Pugnam a-
pertè contra nobilissimorum hominum vo-
luntates? studia, consilia, cogitationes quæ e-
orum aperiam? &c. quæ quasi dubitans, an sibi
facienda sint, dicit. Vide in Aporia.

Aquil. p. 19

Diascena.

Apud Hermogen. libr. 3. de Iau. eadem cum
ἰακωβόου

Diapsymus.

Hæc figura fit, cum rem aliquam, aut perso-
nam eleuamus. Vt apud Tullium. Est adhuc
(quod admirari vos video) non Verres, sed
Quintus Mutius. Et in eodem. Sed repente è
vestigio, ex homine, tanquam ex aliquo Cir-
ceo poculo, factus est Verres: redit ad se,
atque ad mores suos. Et alibi, Quid ad hæc
Næuius? Rider, scilicet nostram amentiam,
qui in vita sua rationem summi officij desi-
deremus, & instituta bonorum virorum re-
quiramus.

Inl. R. p. 25.

Diapsymus, eleuatio, vel irrisio. Ea figu-
ra est, qua ludentes, quæ dicuntur ab ad-
uersarijs, dissoluimus. Qualis est ille lo-
cus pro Muræna in Sulpitium, totus de iure
ciuili.

Aquil. p. 16.

Diapsosis.

Descriptio, vel *deformatio*, vbi rebus dere-
lictis, personarum, & formas ipsas, & habi-
tus describimus, & exprimimus, vt Tulli-
us hoc modo: Ponite ante oculos vobis
Rullum, in Ponto, inter vestra, atque hostium
castra, hasta posita cum suis formosis finito-
ribus auctionantem. Item, plenius pro Mi-
videretis: tamen apparet, vter esset infidia-

Aquil. p. 15.
ἰακωβόου
ἰακωβόου
ἰακωβόου
ab Alexan-
dro.

tor. Et deformat Milonem in theda sedentem penulatum cum vxore. Item; Clodium cum equo, & cum delectis villa egredientem. Eodem modo pro Roscio de Glauca: Nonne vobis, hæc, quæ audistis, oculis cernere videmini, iudices? non illum miserum, ignarum casus sui, redeuntem à cœna videtis? non positas insidias, non impetum repentinum? non versatur ante oculos vobis ipse Glauca? & quæ sequuntur.

Dicaologia.

P. Rutil.
p. 7.

Hoc schema fieri solet, cum æquitatem causæ, quam maximè breui sententia complectitur. Id est huiusmodi, Quod si me reprehendis, cum homo adolescens lapsus sim: vehementer erras, qui quid natura valeat, ignoras: acerbusque, & iniquus es, qui quod æqualiter omnibus putes ignoscendum, vni imputas, & in vno arbitraris vindicandum. Item Lysia, Nam ego huic, iudices, quicquid ad superius tempus attinet, nihil succensco: nihil enim deliquisse cognoui, sed in hoc nouissimo facto, cum plenum malitiæ perfidiaque inuenirem, meritò reprehendere, atque odisse cœpi. Queritis fortasse, quid acciderit causæ: quam obrem eundem, & laudem, & vituperem: quod idem, commutata voluntate non est qui fuerat: neque idem nunc de se audire debet, quod prius consueuerat, cum sine noxa se gerebat. Non arbitratus es igitur, rursus eum reuersurum ad officium, atque amicum tibi futurum? Quo modo: quem sciam tantum facinus in se admisisse, vt in reliquum tempus, neque beneficio locum, neque benevolentiam spem relinquere?

Dizeugmenon.

Aquil. p.
22.
Disiunctio.

Sive *disiunctum*. Hæc figura ita ornat, & amplificat orationem: vt diuersis redditionibus verborum membra, quæ vocamus *disiunctio*, ac seperaret, siue duo, siue plura. Hoc modo, Capuam colonis deductis occupabunt, Atellam præsidio communit: Nuceriam, Cumas, multitudinem suorum obtinebunt: cætera oppida præsidij deuincient. Tale est illud: Veniet igitur sub præconem tota Propontis, atque Hellepontus: ad dicetur communis ora Lyciorum, atque Cilicum, Mysia, & Phrygia. Venies Propontis, atque Hellepontus sub præconem, id est, conditioni, legique parebunt. Animaduertere autem potes, nihil in re resse, vt in postremis partibus membra disiun-

De Elocutione

gantur, necessitate verborum, an in primis, an hoc vicissim fiat.

Dilemmaton.

Annuneriatur ab Hermogene inter figuras, sed vt apparet inter argumentationes est referendum, non differt enim à communi dilemmate. H. lib. 4. de inuentionibus.

Distybutio.

Vide Dixerim, ea est, quæ vnumquodque proprio circumscribit verbo. vt, apud Ambrosium Hexam. lib. 3. c. 15. de aqua. Inter arenas flaua, inter cautes spurca, inter nemora viridantior, inter florulentia discolor, inter lilia fulgentior, inter rosata rutilantior, in gramine liquidior, in palude turbidior, in fonte perspicua, in mari obscura. & Lucius Firmicus libro de errore profanarum religionum, de Ioue. In cygno fallit, in Tauro rapit, ludit in Satyro. Sic Minutius Felix.

Pluuias fluere, flare ventos, grandines increpare, nimbis collidentibus tonitrua mugire.

Ecbasis.

Digressio. Excursio à proposito.

Ellipsis.

Id est *detractio*, contraria Pleonaimo. Ornatur oratio, cum verbum aliquod detrahimus à sua significatione, hoc modo, & illi quidem, qui à se contumeliam morte inimici repulit, ignosco. Videntur autem mihi, iudices, qui sententias pro illo tulerunt; nam multos fuisse audio. Hic apparet tum illud deesse, videntur autem mihi, & indices idem sensisse, vel ignouisse: sed quia intelligebatur, ideo detractum est, vt ipsa celeritate commotior esset enunciatio.

Emphasis.

Altiorum præbens intellectum, quam quem verba per se ipsa declarant.

Enagonion.

Figura, qua contrariorum sensum inductione, pugnae quoddam simulachrum exhibet. Definitur à Scholiaste Aristidis apud Photium, in Aristidis Panathenæico σχήμα δὸν ἔχει ἀγῶνα τῆ ἰσῶς γωνίῃ τῶν ἐναντίων. Aristidis est species Antithesis, vt iustus fortior, fortibus iustior. Eadem *ἰσῶς γωνίῃ* ibidem appellatur.

Enargia.

Est figura, qua formam rerum, & imaginem ita oratione substituimus, vt lectoris oculis

His praesentiaque subijciamus. Eadem Hypotyposis, Diatyposis, Characterismus, Descriptio.

Euthymema.

Jul. Ruf. p. 24.

Fit, cum per iodus orationis ex contrarijs sententijs astringitur. Apud Lucilium, [Si me nescire, hoc nescis, quod querere dico, Quare diuinas quicquam, aut querere debes.] ipse. Et si scis q. b. e. scire hoc. Cicero in diuinatione, tamen hic operam tuam polliceberis, qui te neque velle sua causa, nec si velis, posse arbitratur.

Epagoge.

Idem.

Fit haec ex rerum similitum collatione, vel argumentorum, salua tamen similitudine rerum. vt Viug.

Imprecium assris veluti qui sentibus anguem

Pressit humi nitens.

Et Cic pro Rosc. comparat occupationes Iouis opt. maximi, Sylla rebus gestis propius. Argumentorum autem, vt Lucretius, [Na si tu fluctus, vndasque e gurgite salfo Tollere decreueris, ventum prius Hymnatum ru, Ventum, inquam, tollas.] &c.

Epanalepsis.

Jul. p. 31.

Est, cum idem verbum in eadem sententia & primum est, & extremum, vt, [Caesaris, & famam, & nomen tot ferre per annos, Tithoni prima quor abest ab origine Caesar. Et, Antei nouis rubeant quam prata coloribus, ante. Et; Vnum illud tibi nate dea, proque omnibus vnum. Et, Ipsam obrestemur, veniamque oremus ab ipso.] Latine dicitur inclusio.

Epanalepsis.

Ruf. p. 3.

Hoc schema fieri solet, cum id, quod dictum semel est, quo grauius sit, iteratur. Id interdum fit vno verbo: interdum pluri verborum conjunctione. Verbum sic iteratur. Pythia, Quid contra tot res, tamque euidentis dicere potes Demosthenes? cognitum enim est te rempublicam venalem habuisse, cognitum est. Item, Hegefia. Sed instigabat multitudinis animum ad bellum, inferendum concitatus iracundia furor. Furor, inquam, non ratio, sine qua nihil vnquam populus ex sententia gessit. Sed pluri verborum iteratio est huiusmodi. At ego in his arumnis amicis sum spoliatus omnibus, iudices qui non, quod me odissent, sed quod inimicorum factionem pertinuissent, me in malis deseruerunt.

Pythia.

Epanalepsis, repetitio. Haec figura tantum a Palilogia distat, quod in illa quidem vna pars Aquil. p. orationis bis repetitur, tum coniunctim, tum 20.

interposito vno, aut altero verbo, quo vehementior elocutio videtur fieri: at in hac e plurium verborum continuatione repetita, idem queritur: vt, si dicas, Partic. suae quisquam, o dii immortales exitium est machinatus? Hec non potest: iam non potest, inquam, libera haec ciuitas esse.

Jul. Ruf. p.

Epanalepsis, repetitio sententiae propter aliam necessariam causam, non vt fit in figuris elocutionis, sed apud Lucilium: vel consilio vestrum, quod dictis olim eclicole adfuissemus priore concilio. Cic pro Rabirio, Libenter, si esset integrum, profiterer idem, Saturninum. C. Rabirij manu interfectum, nihil me iste clamor commouet, vsque huc libenter, inquam, profiterer.

29.

Epanalepsis, est eorumdem verborum simul positiorum, eiusdemque sententiae, post multa interiecta, cum aliqua periodi conclusione facta repetitio, vt;

Idem p. 30.

Huc pater o Lenae, tuis hic omnia plena.

Muneribus, tibi pampineo grauidus autumno

Florat agor, spumas plenis vindemia labris.

Huc pater o Lenae veni!

Et, Pastorum musam Damonis, & Alphestici;

Immemor herbarum, quos est mirata iuuenca

Cartantes, quorum suspensa carmine hinc

Damonis Musam dicemus, & Alphestici

Latine haec figura dicitur resumptio, vel repetitio.

δραμ' ἀπὸ τῆς αὐτῆς κόμματος

δύο ἢ πλείονα

κῶλα ἀρχῆται

Alexander

Rhetor.

Jul. Ruf. p.

31.

Epanaphora.

Est, cum ab eodem verbo plures inchoatae sententiae incipiunt, vt,

Hic gelidi fontes: hic mollia prata Lycori,

Hic nemus, hic ipso tecum consumere a-

Et, Num fletu ingemuit nostro? num lumina flexit?

Num lachrymas vultus dediti aut miseratus amantem est?

Et, bellum o terra hospita portas, Bello armanur equi, bellum hac armenta minantur.

Anaphora

sen repetitio, & Epibole.

Aquil. p.

20.

Et, Ver

Et, *Ver adeo frondi nemorum, uer uisile syluis.*
 Et, *Nocte lenes stipule melius, nocte arida pra-*
ta.

Tendentur, noctis lenes non deficit humor.
 Latine hæc figura dicitur *regressio*.

Epanaphora, quod relatum vocant. Hæc figura, vel frequentissime, & Demosth. & M. Tul. & omnes vehementes oratores utuntur: quando præcipue, & ipsi commoti videri volunt, & iudicem commouere. Constat autem ex eo, quod eadem pars orationis sæpius per singulos ambitus, aut per singula membra, interdum etiam breuius per cæsa, quæ *νόματα* appellant, reperitur hoc modo: Verres calumniatorem apponebat, Verres de causa cognoscebat, Verres pronuntiabat. Aut si dicas: Ille venire hostes nuntiavit, ille vos in motum belli compulit, ille in tumultu, ut ciuitas esset, effecit. Per ambitum autem repeti potest eadem pars orationis sic: Tandiu Tib. Gracchus populo gratus fuit, quandiu leges ad voluntatem eius, non ad utilitatem reip. compositas ferebat: Tandiu C. Gracchus, quamdiu legibus agrarijs, & frumentarijs, & cæteris profusionibus ætarijs multitudinem imperitam promerebatur: Tandiu Saturninus plurimum potuit, quamdiu easdem illas frumentarias largitiones, & agri diuisiones pollicebatur.

Epanodus

Iul. Ruf. p. 32. Est, cum duobus breuius, pluribusue propositis, ad singularem enarrationem recurritur. Ut,

— *diuelli mur inde,*

Iphitus, & Pelias mecum, quorum Iphitus auer-
lam grauior.

Et, Protinus Orsilochem, & Butben, duo maxi-
ma Teucrum

Corpora, sed Butben auersum cuspide fixit

Loricam, galeamque inter, qua colla sedentis

Inuenis. Latine dicitur euersio, vel egressio.

Epanorthosis

Iul. Ruf. pag. 32. Est, cum supradictum verbum verbo sequenti corrigitur. Ut, Non subripere, hoc est furari. Latine dicitur *correctio*. Sic Cestus Pius. Erat nauigium, imo fuerat. Eadem Aphorismus.

Epembole

Hermog. *Επιμβολή, intercalatio.* Apud Hermogenem figura est non dissimilis Parenthesi, *επιμβολή* enim est *interferere*, & *interca-*

lare. Sic usurpauit Plato in Timæo *ὅδὲ ἐπὶ μήκει λόγῳ, πᾶρρηγον ἄλλο μήκος ἐπιμβολήτων.* Neque ad orationis prolixitatem, otiosa quædam alia longitudo interfrenda.

Enthymesis

Επενδύματα melius inter argumentationes collocatur, quam inter figuras. Est rationum, atque enthymematum acrior quædam, & contorta volubilitas. Vnde Hermogenes *περὶ περιτοκίας*.

Epexegesis

Enarratio potius est, quam figura, de qua in narratione.

Epexergasia

Επιεργασία expolitio, cum in eodem loco manens orator aliud dicere videtur. Cicer. 4. ad Heren.

Epibola

Hoc schema dupliciter fieri consuevit, cum pluribus, & diuersis sententijs, aut vnum, aut idem verbum singulis præponitur: aut varietas verborum; quæ tamen eandem vim inter se habent: quæ ab vno verbo sæpius proficiuntur, sunt huiusmodi. Lycurgi, Nam cum iuuentus concitata temerè arma caperet, & quietos Thessalos manu lacessere conaretur: iure senatum coegi, auctoritate sua comprimere adolescentium violentiam. Ego quæstoribus interminatus sum, ne sumptum stipendio præberent. Ego armentario patefacto restiti, atque efferrè arma prohibui. Itaque mea vnus opera compressum, non concitatum bellum, non necessarium scitis. Item Hegesizæ, Misere mini mei, iudices, quem coniuurata tanta vis inimicorū oppugnat. Misere mini solitudinis, cui ne in summo quidem tempore periculi liberos adhibere ad communem calamitatem decernendam licitum est. Misere mini senectutis, quæ me etiam sine cæteris malis grauius defatigat. Varietas verborum, quæ eandem vim habet, huiusmodi est. Demosthenis, Dolui, viri Athenienses, vbi illum clandestinum hostem impunè intra murum vidi vagari: agrè tuli, quod omnium vestrum facilitatem vnus fallacia tentatam intellexit: commouit me, quod in accipièda iniuria pleurosque lætitiã ostentantes cognoui.

Epicrisis

Επικρίσις, cuius meminit Hermogenes in capite *περὶ Ἀληθινῶ λόγῳ* t. 2. id. Definatur ab ipsius Hermogenis Scholiaste *λόγου ἔργον*

P. Rutilia
 Eadem
 naphora
 Epanaphora

ἤπειτα ἑπιπέσει καὶ βαρύνει sermonis dicti confirmatio & corroboratio: ubi statim sententia, seu propositio allatae subiicitur ratio, ut apud Demosthenem, de corona, Δεινὸν μὲν ἔστι καὶ δεξιῶς ἔδρα οὐ, κατὰ τὰς παρῆς. Graue illud quidem, ὅτι terra, & Disiquomodo enim non esset graue contra patriam?

Epithorhosis

Alexander. Ab Alexandro Rhetore à Pro diorthosi discriminatur, quod hæc ante dicti cuiusdam acerbitatem præmittat auditorem: Illa orationem iam durius prolatam corrigat & mitiget.

Epimone.

Commoratio, cum in loco firmissimo, quo rota causa continetur, imanetur diutius. Cic. 4. ad Heren. ἐπὶ πλεον, ἐπὶ τὸ αὐτὸ νομῶν. Alexander Rhetor.

Epiphonema.

Hæc sententia in fine exposita rei cum effectu enuntiatur. Cicero in Verrinis, non vitam liberam, sed mortis celeritatem precabantur.

Epiphora

Inter hoc schema, & Epibolen, hoc interest, quod in superiore vnum pluribus sententijs anteponitur: in hoc autem omnium sententiarum, vnum, atque idem nouissimum verbum. Socraticis, Nō enim alius, quis est, cuius opera in has difficultates incidimus: Sed initio ad bellum suscipiendum vos primum impulit Philippus. Deinde in ipso belli labore ac periculo deseruit nos Philippus. Nouissima nunc calamitati in cœstra, atque culpæ, succensuit idem Philippus.

Epiphysis.

Sive epitimefis. Est hæc figura cum iurgamur, aut coarguimus. Cic. in Catilinam, Patere tua consilia non sentis? quem nostrum ignorare arbitraris? Teren. Non ego te vidi manum, &c. Virg.

Non ego te vido Damonis pessime caprum Excipere insidias?

Epipocle.

In hoc ex prima sententia, secunda oritur, ex secunda tertia, atque ita deinceps complures. Nam quemadmodum catenam multi inter se circuli coniuncti viciunt; sed huius sche-

matris seriera complures sententia inter se connexæ continent. Lysia, Constanti igitur iudices, Simonem domo sua, ab illis Dijs penatibus, vi cum summa iniuria esse exturdatum. Nam Cheremenes cum hominibus armatis ad eum venit, cum venisset, sine vlla religione domum eius expugnauit: expugnata vi domo, familiam abstraxit: abstractam, tormentis omnibus excruciauit: cruciatam, vinxit: vinctam, in publicum proiecit: opinor ne suum maleficiū tacitum lateret, sed ut cum prætereuntes prostratam familiam viderent, & à vicinis rem gestam audirent, simul & oculis, & auribus, icelus illius vsurparent. Item, Lycurgi. At mihi mirum videtur, quod tam excelsum boni gradum, homo summi laboris exceperit? Nam cui præsto est sua voluntas, industrius sit necesse est: industriam verò scientia consequitur: ex scientia, copia & facultas ingenij nascitur: ex qua facultate vera, & facili, felicitas laudis oritur. Neque enim temerè diligens studium virtutis, fructus fortunæ fallit.

Epistrophe.

Est, cum in eadem verba plures sententia desinunt. ut; Horatius,

Si curvatus inaequali tonfore capillos Occurrit, rides: si forte subucula pexa Trita subest tunica, vel si roga diffidet impar, Rides.

Quale forsitan sit, — similis scrua fuisse, Tunc quoque saucibus Taurcos armare fuisse.

Et, Impius ante aras, atque muri cœcus amore.

Latine dicitur reuersio.

Epitheton.

Etiam inter figuras numerari solet, quod appositè collocatum, venustè colorat orationem.

Epithrocasms.

Percursio. Hæc rursum figura differt à coæquatione: quod cum illares diuersas plures in eundem locum conferat, hac distantia plura inter se percurrens velocitate ipsa circumponit: ut si velis dicere, Cæsar in Italiam euolat, Cornificium præsidio desertum ceperat, vrbe periebat, Pompeium persequeretur. Idem Alexander Rhetor τα πολὺ δὲ ἀσχετὰ σαυάγει καὶ ἀζήτῳ σα.

Ital. p. 305

Alla specie

Epistrophe artificiosa, cum non eadem quidam verba reperuntur. Sed sament periodi per certum & destinatum aliquam diuisionem concluduntur. Vide exemplum apud Method. homil. de hypapante per Epistrophe claudite. Aquisp.

Q9

Ep.

Epidiostis.

Est etiam proxima figura, cum aduersarium ipse verbis, quibus ab eo laesit sumus, percutimus. Vt in illo, *Quis deus in fraudem, quae dura potentia nostra* Egredere: vbi hoc Iuno, quia scilicet, Venus dixerat, si nulla est regio Teucris, quam det tua coniux dura. Et, Bis capiti Phryges. Latine dicitur obiurgatio.

Iul. Ruf.
p. 37.

Epirochon.

Επιροχον percursorio, vbi res, & sententiae summa velocitate percurruntur, & discutiuntur. Eodem est cum Epitrochismo. Herm. lib. 2. de formis diceudi.

Armag.

Epitrope.

Hoc fieri solet, cum alicui rei vehementer confidimus, & nostro iure iudicibus largimur: ut quemadmodum videtur illis, constituant, atque ei pareamus. Hyperidis, sed ego iam iudices summum, ac legitimum, quod exposui, mea causa: ita omitto: vobis, quod aequissimum videatur, ut constituatis, permitto. Non enim vereor, quin etiam si nouum vobis institutum, libenter id, quod postulo, propter utilitatem communi consuetudinis sequamini.

Iul. Rusil. p.
19.

Permissio.

Iul. Rusini.
p. 28.

Epitrope. Haec sit, cum figurate concedimus, quod vult, quis faciat: ut, Virg. Aeneid. 1.

I. Sequere Italiam venis, pote regna perundas.

Et Cic. in Caecilium. Quid expectas? pronunciate: nimum iam diu te Imperatorem illa tua Maulliana castra desiderant.

Epizenxis.

Sive Diplosis, geminatio vnius verbi, vel plurium in eadem sententia duplicatio: ut, Vos appello fortissimi viri. Quint. lib. 9. c. 3. distinguitur ab Anadiplosi, quod haec sit in diuersis sententijs. Anadiplosis eadem, & reduplicatio.

Aquil. p. 15.

Eretema.

Interrogatum. Eo utimur, vbi exactum quod aliquid interrogamus, & arguimus eius invidiam, hoc modo: Fuisse illo in loco? dixit: sine haec ita gesta esse: renuntia sine ea quibus decepti sumus? Haec enim si sine interrogatione dicantur, ad hunc modum, hic fuit illo in loco, & ita esse gesta dixit, & falsa renuntia nos decepti: haec si prolata minus inuidiose proferentur.

Erroru industio.

Numeratur à Cicerone inter figuras,

quam Scaliger refert ad Ironiam l. 3. c. 97.

I. Ruf. p. 6.

Ethologia.

Morata oratio, qualis est ista Lyfiae. Rure rediens, iudices, homo maior natus, magno calore, vix sufficiens vix molestiam, tamen his verbis egomet me consolor: fer fortiter demum laborem; iam breui domum venies expectatus: excipiet te defatigatum diligens, atque amans vxor: ea sedulo, ac blandè praeministrando detrahet languorem, & simul seniles nutriendo recuperabit vites. Haec me in itinere cogitatio prope confectum confirmabat. Postea verò, cum domum veni, nihil carum rerum inueni: sed potius bellum intestinum ab vxore, contra me comparatum. Item Demosthenis, At mediis fidius, iudices, ego sic arbitrabar, filium ad patrem dissoluto vultu venturum, lacrymis patrum sinum oppleturum, supplicem precaturum, obsecraturum, blanditia sua, quod petisset, à patris mollitie impetraturum. Sed hic longe aliter: namque incredibili confidentia armatus, ad patrem aduolauit sicut hostis: atque initium sermonis, cum iurgio sumpsit.

Ethepeia.

Moralis confictio. Haec figura differt à Aquil. Profopoporia, eo, quod & ibi personas fingimus, quae nusquam sunt: hic certis quibusdam personis verba accommodare ad fingimus, vel ad improbitatem earum demonstrandam, vel ad dignitatem. Tale est illud pro Quinto. Quid Rex Naxius ad haec: ridet nostram amentiam, scilicet, cum ab eo officia boni viri desideramus. Et quemadmodum natus, inquit, & quemadmodum educatus sum memini. Vetus est, de secura diuitem facilius multo, quam patrem familias fieri posse, &c.

Ethepeia, est alienorum affectuum qualiumlibet, dictorumque imitatio, non sine reprehensione. Latine dicitur figuratio, vel expressio.

Iul. Rusin.
p. 36.

Euchbe.

Precatio. Virg.

Da nunc Thybra pater ferro, quid missile Ebro.

Cic. in Caecilium, cum inuocat Iouem ad poenam coniuratorum, atque ita concludit, Aeternis supplicijs viros, mortuosque mactabis.

Iul. Ruf. p. 33.

Exallage.

Εξάλλεσι immutatio, & diuersitas. Vbi

varia

varia subinde cursim inferuntur. vt, Primum Amphipolin cepit, deinde Pydam, mox Poridam, postea Methonem: Exinde ingressus in Thessaliam. Demost. i. olynth.

Exarsis.

Figurae suspensio. Annumeratur etiam ad nonnullis inter figuras, quae sit, ubi figurae figuris implexae sunt, sicut annuli in catena, vnde plena, grandis, & suavis decurrit oratio, quod in Cicerone, & Demosthene passim occurrit. Hermog. lib. i. de formis.

Excitatio.

Figurae quoties languentem auditoris animum, aut tardio affectum excitamus, vt, Non mihi si lingua centum, oraque centum Terrea vox. Scalig. lib. 3. poet.

Expeditio.

Appellatur ratiocinatio a partium enumeratione volubilis, & sibi instans, de qua iuferius.

Exuhenismus.

Tul. Ruf. p. 23.

Figura haec fit, cum rem aliquam extenuamus, & contemptam facimus. vt apud Lucilium. At magnum fecit, quod verbis Graeca latinis miscuit. Apud Tullium pro Cecinna, Nunc ego te armatis hominibus, non deieci, vt tantum facinus, non in aequitate iuris, sed in vna litera lauisse videatur. Item in Philippicarum secunda, Nunc quod quaerebas quomodo redissem: prima luce, non tenebris: Deinde cum calceis, & toga, uullis caligis, nec lacerna. Cato apud Athenienses, Antiochus epistolis bellum gerit, calamo, & atramento militat.

Tul. Ruf. p. 32.

FIGURA per casum genitiuum. Vt si dicamus, constans vir animi. Item alia: vt se habent ista;

Isque amens animi, & ramore accensu amaro.

Et, At non infelix animi, & haenissa.

Et, Alturum pius Aoniam, atque integer cui Acanias.

Et, Hic annis grauis, atque animi maturus Althes.

Et, si quis dicat, pecuniae diues, vt,

Inula diues opum.

Et, Diues equorum, diues pictis vestis, & an-

re. Item, quae illi lata honorum.

Et, Expediunt sese rerum.

Et, Ille mihi ante oculos felix, funestasque la-

berium.

Et, Egredisq; animi.

Et si qua sunt talia.

Figura per datiuum. Si quis dicat, timeo il-

li, pro timeo pro illo, & talia: vt, - & parisor, comitibus, acerbique iuniorum.

Et, Tunc docuit mortuissio iouis.

Et, Haeccum Dardanio Aenea miranda u-

hantur. pro ab Aenea. Et quae antiquae dicta suat, - cui nomen alyio Romanum est, Et, - cui nunc cognomen Lulo.

Additur &, Cui Romano cognomen erat. Et, - cui nomen Amollo fecera agricon-

la. Item si qua sunt talia. Figura per accusatiuum. vt si quis dicat, P. 345 Togam fulus, profusam togam habeas. vt se habent ista,

- nodaque sinus collecta fluentes. Et, Scissa comans. Et, - resas lanata genas.

Et, - tumidusque nouo praecordia regno. Et, Instatum hesterno uenas, vt semper, Ido-

cha. Et, Ecce manus iuuenum anterea post terga re-

uinculum. Et quae antiquae dicta sunt, - serjan, & hac olim meminisse iuuabit. Et, - numeros memini si uerba tenerem: pro numerorum memini. Item si qua sunt ta-

lia. Figura per ablatiuum. Si quis de quopiam dicat Magnus virtute, bonus bello, pro in bello. Et, erectus capite incedit. Vt se habent ista.

Purpureis cristillis iuuenes, auroque coruscis. Et, Sunt mihi bis septem praestanti corpore Nym-

pha. Et, Vnde prius latum siliqua quassantis legumen. Et, Teuetei subne hic fibula gemma.

Et, qui force capessibus nesci. Extractus. Et, Quam tua ne spoliata armis, excussa mag-

istro. Defecerit. Item si qua sunt talia. Figura Graeca, aut casuum varietas. vt, Mentibus in nostris solus tibi caret Amyntas. Et, - pincione etiam pugnabis amori.

- pro tecum certat, & cum amore pugnabis.
Et, Reddidit una bonum vocem,
 pro vna è bobus. Item similia. Aut propositione detracta. Vt
 — maria aspera iuro.
Et, Thyrrhorum nauigat à quor.
 Item quæ sunt talia.
Ibidem. Figura per personas. Vt si quis dicat, vos superi Iupiter precor. Vt sunt ista.
 Vos ò Calliope precor aspirate canenti.
Et, Vos ò patricius sanguis, quæ viuere fas est.
 Item si qua sunt similia.
Ibidem. Figura per numeros. Vt si quis dicat, populus locuti sunt. Vt
 Pars in frustra secant, veribusque tremens
 rix figunt.
Et, Pars calidos latices, & abena undantia
 flammis
 Expediunt.
Et, sauique animis ignobile vulgus,
 Tum pietate grauem, ac meritis si forte virum,
 quem
 Conspexere, silent.
Ibidem. Figura per præpositionem ad, modo semel, & simplicem positam. Vt si quis dicat, ad uoluit illum, pro ad illum uoluit. Et accedo illum, quasi ad illum accedo. Vt
 Explorare locos, quos uento accesserit oras.
Et, Nuntia fama uisit, matrisque adlabitur au-
 ros.
 Euryali.
Et, Electra, ut Graij perhibens, Atlantiæ cre-
 tus,
 Adueritur Teucros.
 Modo simpliciter relata. Vt quin adeat ad eum, aggrediar ad illum. Et si qua sunt talia.
Ibidem. Figura per præpositionem in, modo semel simplicem elatam. Vt
 Inflauit cum pinguis ebur Tyrrhenus ad a-
 ras.
Et, Tu calamos inflare leues.
 Quasi in calamos, ebur, flare. Et apud Salu-
 stium, atque eos à tergo incurrerunt, quasi in eos incurrerunt. Modo dupliciter elatam. Vt
 Induerat Circe in vultus, ac terga ferarum.
Et, Induit in florum, & ramis curuauit olen-
 tes.
Et, Hunc in prona iugo lauum incumbetas in
 amnem.
Et si qua sunt similia.
Ibidem. Figura per uerborum qualitatem. Vt caput
 uelox, pro caput uelo, aut capite uelox. Vt,
 Capite ante aram Phrygiæ uolabat amiân.
Et, Elata caput nobilitur elisa.
Et, — pseudum fuluis uelatur pectora seris.
Et, — ans pacem Troiano ab rege petendum.
Et, — populare benates,
 pro populati.
 Figura per modos temporum. Vt cura dico, libens fecero, pro faciam, ut
 — donec me flumine uiue.
 Abluero.
 Figura per aduerbiorum qualitatem. Vt cum dicimus, Ad illum cono. Ad villam mo-
 ror, pro apud villam. Et, terræ iacet, pro in terra. Et, Domi, militiaque res gestas. Et, cuius domo nota est annos sexaginta natus. Et, tot annos bella gero.
 Figura per Pleonasmum. Vt, Antiquum obitens. Vt, Mortem occumbere, & obire diem, & uiuere uitam, & pugnare pugnam, & ire iter, & oculis uidere, &
 — uoce uocans Hecaten.
Et, Hunc oro sine me fieri ante furor.
 ac si qua sunt talia.
 Figura per eclogam uerborum. Vt cum **Ibidem.**
 enuntiamus bonos dicere, fortes pugnare.
 Item, da bibere, da cœnare. Et,
 Donat habere uiro,
Et, Cuiusque metum, lothumque inflare
 tremiscit.
Et, Da sternere corpus.
Et, — da iungere dextram.
Et, — quale per astitim.
 Dulcis aqua saliente sitim, restinguere ri-
 no.
Et, Hoc ridere meum tam nisi, nulla tibi ven-
 do
 Iliade.
 Figura per eclogam aduerbiorum, Vt, cum dicimus, magnum tonat, tumidum lo-
 quitur.
 Magnumque fluentem nilum.
Et, — utque uoluit ad terras.
Et, Immane sonat per saxa.
Et, — nec longum latabere.
Et, graue olentis Auerni.
Et, — horrendum intonat armis.
Et, Nauibus insandum, armis.
 Et si qua sunt talia.
 Figura per pronomina. Vt, nullus dixe-
 ris, pro ne dixeris. Et, Quis mulier. **Ibidem.**
 Figura per eclogam nominum. Vt cum
 diu.

dicimus, bonum est virtus, malum infamia.

ve.
Dules satis humor defulsis arbutus hœdis.
Et, Tale tuum carmen nobis diuine postas,
Qualis sepe sessis in gramina.

Gradatio.

Climax, & ἀνακλιτὸ σχῆμα ab Hermo- gene. Vide Climax. His tantum in Demosthe- ne inueniri hanc figuram notat item Hermo- gen. lib. 1. de formis.

Heterogones.

Heteroptoton, Heteroptospon, Heterarith- mon à vetere quodam Scholiaste Græco an- numerantur inter figuras grammaticas, satis ex notione sui nominis perspicue sunt.

Homœon.

Jul. Ruf. p. 287. Hæc figura fit, cum ex partibus aliqua simili- tudo colligitur. vt, Virg.

Sic oculos, sic ille manus, sic ora tenebas.

Etiã in actu fit homœon. vt idem Virg.

Non aliter, quam si immissis ruat hostibus omnis.

Carthago aut antiqua Tyrus.

Cic. in Verrinis ait, succinctam Scyllam lup- pis, & canibus, cum pube tenus virgo sit, simi- lem esse Verris, & comitum illius, quibus qua- si canibus succinctus sit.

Homœoptoton.

Jul. Ruf. p. 30. Hæc in duobus verbis eundem habet casum, aut eandem nouissimam syllabam. Id est hu- iusmodi. In rebus aduersis, cui præsto est consilium, non potest deesse auxilium. Item Soficiatis, nam qui secundis rebus libenter assentientur, iidem simul, ac si fortuna contri- stauerit, primi insidiantur.

Agui p. 19. Homœoptoton simile in casibus. Hoc ex- co nomen accepit, quod membra illa, id est: καὶ in eisdem casus, cadunt ad hunc mo- dum: huic igitur socios vestros criminantis, & ad bellum vos exhortanti, & omnibus modis, vt in tumultu essetis, molienti. Hæc enim tria in eundem casum determinata sunt.

Homœosis.

Jul. Ruf. p. 28. Est, cum per similitudinem res præstantur. Cuius species sunt primæ duæ, paradigma, & parabole. Horum distantia est, quod para- digma facit vera exempla, parabole ficta ostē- dit.

Homœoteleson.

P. Ruf. p. 10. Hoc minus euidens est, quam homœopto- ton, & minorem affert auribus iucunditatem.

Nam neque tam paria duo verba sunt: ne- que eundem habent casum, & sonum vocis, quam Græci ἀρροδία appellânt. Id est huius- modi. Nam res pub. nostra ad hunc statum gloriae peruenit, non multitudine hominum, sed leuitate legum.

Urisimus.

Hoc schema fit, cum definimus aliquam rem nostræ causæ, ad vtilitatem, neque tamen contra communem opinionem. Id est huius- modi. Nam virtutis labor, vera voluptatis exercitatio est. Sed fieri solet hoc schema non- nunquam ratione supposita, tum denique magis illustratur, ita vt fecit diues auarus. In villa ædem feci fortunæ. Crimen argui- tur temeritate illius, quæ tam locupletis co- pias dederit ei, qui odillet vii.

P. Ruf. p. 8.

Hyperbaton.

Quod opportuna ordinis mutatione aliquid ex significatione mutando numerosam reddit orationem. Fab. lib. 8.

Hyperbole.

Alijs schema, alijs tropus videtur. Caterum fit, cum excedit veritatem sententia, apud Virg.

Qui candore niues antiorans, cursibus au- ras.

Hyperkathesis.

Ab Alexandro Rhetore nominatur inter fi- guras, fitque cum in comparatione rerum, aut personarum aliquas excipimus, cum quibus comparationem nullam inire volumus. ὡς ἂν ἄλλοθεν ἰσχυρὰ πρὸς ἄλλο ἢ γένοιτο. Sic apud Homerum.

Ἀνδράσι μὲν προτέροιον ἐριζέμεν ὁ δὲ καὶ ἔσται λήσω.

Ὅδ' Ἡρακλεῖ οὐτ' Εὐρώτῃ.

Hyperbole.

Subiectio, cum interrogamus aduersarios: aut querimus, quid ab illis, aut quid contra nos dici possit. Deinde subijcimus id, quod dici oportet e contrario. vt, Amplum patri- monium relictum est? At patris bona vanaie- runt, &c. Cicero. 4. ad Herenna.

Jul. Ruf. p. 30.

Hyperthesis.

Est figura sententiæ, cum aduersarium gestu, & pronuntiatione extollimus, vel abijcimus, & spernimus. Vt, in illo,

Cantando tu illum, nec unquam tibi fistula sera.

310

Iuncta sunt
Additur enim, Tu nullus alio qui, illum autē
magnum in canendo. Et,
— non ego Daphia

Iudice te metuam.
Qui, scilicet mihi iniquus es, & non recte iu-
dicaturus. Latine dicitur pronuntiatio.

u ypothesis.
Et παραδοξον, quo suspenduntur auditorum a-
nimi. Arist. Rhet. lib. 3.

u ypothesis.
Est præstantia quædam animi, & fiducia ora-
tionis. Vt, *Ἐπίλεξα τὸν φίλιππον φαεινῶς
θυῆας, ὥστε τοὺς ἐκείνῳ συμμάχους, αὐτοὺς ἀνισα-
μίνως ἠμολογῆναι.* Hermog. *πρωτὶ* id. lib. 1. p.
283. Redarguit Philippum tam aperte, ut eius
focij exurgentes faterentur.

u ypothesis.
Est, cum singulis rebus, sententijsque singula
debita verba iunguntur: vt,

*Procumbunt piceæ, sonat icta securibus i-
lex.*

*Fraxineaque trābes, cuneis, & fissile vo-
bur*

*Scinditur, aduolunt ingentes montibus or-
nos.*

*Et, Venit hyems, teritur Sicyonia bacca tra-
petis,*

*Glandæ juces redeunt lati, dant arbura syl-
ua.*

*Et, Variis ponit fetus ausumnus, & alte
mitis in apricis coquitur vindemia saxis.*

Hæc figura latine vocabitur subiunctio, vel
subinsertio, vel subnexio,

u ypothesis.

Vel ὑπεροπὴ πρότερον, est sententia cum ordo in
verbis mutatur: vt,

*Torrere parant flammis, & frangere sa-
xo.*

*Et, Postquam altos tetigit fluctus, & ad æquora ve-
nit*

Prius enim franguntur fruges, & postea co-
quuntur, & ante ad æquora venit, & sic teri-
git fluctus. Tale est, & illud. Hic accipiet be-
nedictionem a domino, & misericordiam a
Deo salutari suo. Prius enim dominus mise-
ricordiam a domino, & misericordiam a
Deo salutari suo. Prius enim dominus mise-
ricordiam a domino, & misericordiam a
Deo salutari suo. Prius enim dominus mise-
ricordiam a domino, & misericordiam a
Deo salutari suo.

Hanc figuram peculiarem Homero fuis-
se indicat M. Tullius ad Attic. ὑπεροπὴ πρότερον
ἐπιφάνεια.

Fit cum perfectæ formæ similes conferuntur.

Virg. *Talis amyceles domitur Polla is habentis.*

Cicero de L. R. Mare quod sua natura tran-
quillum sit, ventorum violentia, & concurba-
ri solet: sic populus Romanus.

Ironia.

Simulatio. Frequentissima apud oratores,
quæ figura aliud verbis significamus, aliud re
sentimus. A quo genere figuræ prociuium
pro Ligatio sumptum est: Nouum crimen
C. Cæsar, & ante hunc diem inauditum,
& cat.

Ironia, sententiæ figura, quæ hoc modo
enuntiabo: hic enim egregius author com-
muniū commodorum, custos, & defensor
reip. salus, & columen ciuitatis, de quo con-
traria, scilicet intelligi velim. Mutabo verba
ordine eorum verso, vel tota locutione aliter
explicata, sic namque iste cuius ope, & auxi-
lio, videlicet ciuitas nititur. Mane utique
Ironia eadem, neque læditur verborum im-
mutatione. At vero si figura elocutionis sit,

quæ repetitionem, Græcè ἐπανάφορα voca-
mus, quæ est huiusmodi. Ille author discor-
dium, ille dux seditionum omnium, ille
tumultuosus proditor in bello: & illam par-
tem orationis repetitam sæpius in initio
membrorum, aut casorum sustulero, & tan-
tum semel dixerō, subitogens, &c. hoc mo-
do: ille, qui seditionum author, discordiarum
conciator, in pace tumultuosus, in bello pro-
ditor fuit: figura elocutionis sustuli. Nonnun-
quam autem, imo plerumque concur-
rere potest, vt sententiæ figura conun-
gatur cum elocutionis figura: quæ hoc modo
enuntiatum est: Ille amator patriæ egre-
gius, ille reip. custos, ille defensor libertatis,
ac legum. Cum hoc de eo dicatur, de quo
contraria intelligi volumus, & Ironiam esse,
quæ figura sententiæ est, & epianaphoræ, de
qua, cum maxime diximus, quæ est elocuti-
onis. Nunc ad instituta pergamus. Sunt igitur
figurarum elocutiones alie, ad ornandam
tantum, & quasi ad pingendam orationem
accommodata: quibus princeps Gorgias Le-
ontinus vti solet, sed sine modo. Et ideo illius
oratio, quæ in initio audientes nouitates per-
mouerat, fastidium meruit. Hæcrotas autem
post eum parcius, nec non etiam ipse Demo-
sthenes, sed tanta moderatione, vt nunquam
in eadem incurat.

Tul. xij. p. 30.

Boha Presby. p. 350.

Tul. Rufini p. 22.

Aqui. p. 14.

idem p. 17.

Aqui.

Alc. xhe 172.

Tra.

Ironia. Eloquutioneula Sallustiana commo-
distime exprimitur, cum aliud in pectore re-
clusum, aliud in lingua promptum habemus,
& sententia enunciationis in contrariam a-
verbis accipitur, vt apud Virg.

Stilicis u. supra labor est.

Apud Tullium pro Ligario, nouum crimen
Cai Caesar, &c. in Clodium, & in Curionem,
tu verè festiuus, tu elegans, tu solus vrbanus,
quem decet muliebris ornatus, &c.

Ironia autem species sex. Chleuasmus, si-
ne epicetomesis, Charientismus, siue scoma,
Astismus, Dialyrmus, Exutenismus, Sar-
casmus.

Isocolon.

Hoc autem duabus, aut pluribus sententijs
breuibus, & inter se paribus exigitur: ita vbi
hoc est. Nequaquam mihi diues est, quamuis
multa possideat, qui neque finem habet cu-
piendi, neque modum status vtendi. Nam &
multum desiderare, egentis est signum: & ni-
hil pacere, egestatis est initium. Scorsum est,
beneficium dare libenter, & iniuriam facere
nolle. Nam dando beneficium, extemplo be-
nevolentiam acquirimus: non faciendo iniu-
riam, duntaxat odium vitamus.

Hoc colon, exæquatim membris. Fit autem,
quoties non pugnantibus inter se, sed paribus
tantummodo verbis, duo, vel etiam plura
membra, quæ vtriusque dicimus, explicantur: vt
si dicas hoc modo: Classem speciosissimam
instruxit, exercitum pulcherrimum, & fortif-
simum delegit. Addere etiam licet: Sociorum
maximam, & fidelissimam manum compara-
uit. Et longius eodem modo progredi, dum ne
in fastidium incurras.

Leptologia.

Rei cuiusdam per minutias absoluta expositio,
ὅταν ἐνός ἐλάτου τῶν συμβεβηκότων, ἢ συμ-
βαίνοντων τῶν ἀπὸ τῆς ἐπινοίας ἐπιγραφῶν
ὀνόματι. Hæc figura plerumq; ossit graui-
ori eloquentia, vbi minuta quæque non sunt
per censenda.

Liptore.

Ἄσπετος, malim λιπτός quæ minus dicitur, &
plus intelligitur, vt Georg. 3. Nec mihi displic-
eat, id est, valde placeat. Notatur à Seruio.
Eadem ferè cum ἀπὸδόν.

Lyon.

Eadem est figura apud Scholiastem Aristidis,
ac δὴ ἀλλοφ, de quo superius.

Marismus.

Hoc schema singulas res separatim disponen-
do, & suum cuique proprium tribuendo, ma-
gnam efficere vtilitatem, & illustrem confu-
erit. Lycurgi. Cuius omnes corporis partes ad
nequitiam sunt appositisimæ, oculi ad petu-
lantem lasciuiam, manus ad rapinam, venter
ad auiditatem, virilis naturæ membra, quæ
non possumus honeste appellare, ad omne
genus corruptelæ, pes ad fugam, profusus, vt
aut ex hoc vitia, aut ipse ex vitijs ortus vi-
deatur.

Item Aristotelis. Alexandro enim Macedo-
ni, neque deliberando consilium, neque in
præliando virtus. neque in beneficio benigni-
tas decrat, sed duntaxat in supplicio crude-
litas: Nam cum aliqua res dubia accidisset, ap-
parebat sapientissimus: cum autem configen-
dum esset cum hostibus, fortissimus: cum ve-
ro præmium dignis tribuendum, liberalissi-
mus: at cum animaduertendum, clementissi-
mus.

Meiosis.

Diminutio. Attenuatio orationis per modè-
stiam. Cic. 4. ad Herenn. in Liptote.

Metabasis.

Hoc schema duobus modis fieri solet. Ex qui-
bus vnum genus est eiusmodi: cum ab ea sen-
tentia, quam proposuimus, conuerrimur ad al-
liquam personam, aut rem, vt fortunam, &
tanquam præsentem appellamus, ita vt is fe-
cit. Myron. Hæc mulier nuper fuit locuples, &
potens in amore, atque delicijs necessariorū:
ornatus eius opibus abundabat: manus ancil-
larum, quæ sequebatur, comitatus appellaba-
tur. Nunc contra subito, & graui casu afflicta,
vix mediocris ancillulæ dignitatem retinet. O
fortuna, quam vehemenrer te rerum varietas
oblectat, & quam magno odio est tibi beata-
vitæ perpetuus, & constans fructus!

Alterum genus est, cum ad id, quod demō-
strare instituimus, ab alia re, & actionem, &
orationem nostram reuocamus.

Demosthenis. Sed nimirum inopinans inci-
di in causam temporis huius alienam, de qua
posterius dicendum. Quapropter ad illud, quod
pauld prius agendum reuertor.

Metanasa.

Hoc schema fieri solet, cum ipse se, qui lo-
quitur, reprehēdit: & id quod prius dixit, po-
steriori sententia cōmutat. Ita vt facit Demo-
sthenes. Hunc quoniam de me, vt volui co-
gnou-

P. Ruf. p. 33.
Sinat hrois-
mus. & cō-
geritæ

P. Ruf. p. 71.
Apostrophæ.

P. Ruf. p. 51.

312
gnouistis, iudicium per ipsius vitia constitutam. Nam dū opus est, parentes appellat, quos scitis non ignotos fuisse, sed huiusmodi, vt omnes hos execrarentur. Sed hic bonus vir grandis natu, atque fero, fero loquor: imō verō nuper, atque his paucis diebus simul & Atheniensis, & eloquens est factus. Item. At hic omnium sceleratissimus, nouo more, atque exemplo alieni facinoris vindex, ipse confidentissimē, non criminibus, sed armis tecum facessere conatus: conatus nimium remisē loquor: Nam qui tantam eadem perfecit, huiusmodi incepti duntaxat arguere, penē malefici largitionem est facere. Congruit cum epauortholi, & aphorismo.

Metaphora.

Ad vnum verbum contracta similitudo. Definitur à D. Augustino, lib. contra mendaciū, ca. 10. de re propria ad non propriam vt: bi aliquid vsurpata translatio.

quil. p. 16

Metastasis.

Metastasin, transmotionem quidam inter figuras nominant, cum rem a nobis aliō trans mouemus, non ita vt ibi causam constituamus, alioquin iam non figura erit, sed species quædam eius status, quem qualitatis, aut ex accidenti appellat, secundum Hermagorum. Cæterum alibi in parte aliqua orationis sententiam hoc modo figuramus: quale est apud Demosthenem; in iūto defensionis pro Cresiphonte: Cum bellum, inquit, rhocense constatum esset: non per me, nondum enim ego ad remp. accesseram.

Tale & aliud pro Cornelio videri potest de erario:

Refertum, inquit, tribunitijs legibus, exhaustum à quibus sit, ipsi sciunt.

Metastasis est, vel metabasis, cum a loquentis persona ad personam transitum facimus, ratione aliqua, vel defectu, vt:

Non hæc Euandro de se promissa parenti

Discedens dederam. Deinde;

Et nunc ille quidam spe multum captus inani,

Fors, & vota facit.

Deinde;

Infelix, funus nati crudela videbis.

Hæc nostri radicus, expectantique triumpho:

Hæc mea u. n. a. na fides: at non Euandro pudentis

Vulporibus pulsum aspicies.

Hæc figura dicitur variatio, aut transitus. Vide in Merabasi.

Metabasis.

Est, cum quod antè dictum est, postponitur, & quod post dictum est: anteponitur, vt:

Erpa vt perdas, perdis vt eripias.

Conuenit cum diallelo, commutatione, & anaclasi superius dictis.

Metonymia.

Nominis pro nomine positio, adiuuentor pro re inuenta, possessa pro possessoribus, & contra contenta pro continentibus, effecta pro efficientibus referuntur.

Metonymia.

Coniunctio cum interpositione verbi, & superiores orationis partes comprehenduntur, & inferiores hoc modo: formæ dignitas, aut morbo deflorescit, aut vetustate.

Mimesis.

Morum, affectuumque imitatio, in Ethologia, & Ethopia.

Mysterismus.

Arrisio, ἀπό τῆς μύτης, à naso, qui est irrisionis symbolum. Vnde Horat.

— naso sustinet aduoco.

Necessitas.

Ἄδυν, cum factum aliquod in suas causas, vt naturam, leges, mores, vel etiam fatum refuaditur, vt:

Sed misera Deum, &c.

Noema.

Noëma intellectus, dicitur sententia, quæ obsecra vult intelligi, quod non dicit, vt in cum, quem sapius à ludo redemerat soror, agentem cum ea talionis, quod ei pollicem dormienti rescidisset. Erat dignus, vt haberes integram manum. Sic enim auditur, vt depugnare. Fab. lib. 8.

Occupatio in Paralepsi.

Omosicon.

Schema, quod per iurandum effertur, vt οὐρανός ἐν μαρτυρίῳ τῶν ἀνδρῶν ἀποστατάς. Demosth. pro Corona: Obseruat. Dion. Long. in li. de sublimi eloquentia.

Onomatopœia.

Nominis fictio, vt, Syllaturit, Syllam imitatur. Hæc nominatio 4. ad Herenn.

Oxymoron.

Sen contentio, figura ex periculo petita, acq̄ ira affectatē, & acutē enuntiata, vt ad infantia accedere videtur, vt ait Quintilianus, vt, inupta nuptia, impia pietas.

Palus.

Palindromia.

Relatio, qua plura verba verbis pluribus vna serie, eodemq; ue ordine referuntur. Vide Cic. 3. de Orat. lect. 205. tale illud vulgatum.

Pastor, arator, equos, panni, colui, superavi: Capras, rursus, hostes, fronda, ligona, manu.

Palinlogia.

Iteratio. Hæc figura repetito eodem verbo, aut nomine, non diuersa vult intelligi, sed idem quod significatur efficere vehementius. Cuiusmodi est hoc: ferrum, ferrum, inquit, & hoc in iudicio dicit ter, eicianturq; proterui: repetitum enim hoc ferrum indignitatem rei, atque audaciam eius, in quem dicitur impensius significat. Nec solum nomen, aut verbum, sed omnis pars orationis iterari ad eundem usum potest: vt cum dicitur, Tu, tu Antoni, Cæsari tuenti, atque omnia permiscere cupienti, causam belli ciuili dedisti.

Palinlogia est, cum verbum, quod in prima sententia est vltimum, in sequente fit primum, vt

Pierides vos hæc fatietis maxima Gallo, Gallo, cuius amor tantum mihi crescit in horis.

Et, *Addit se sociam, simidisque superuenit Aegle,*

Aegle Naia dum pulcherrima,

Et, *Dei phobum vidi lacerum crudeliter ora,*

Ora, manu, quo ambas,

Et, *Concurrunt Tyrrhona acies, atque omnibus roni,*

Vni, cui, que viro, rati, que frequentibus in-
flant.

Latine dicitur iteratio.

Paradiastole.

qua dissimilia discernuntur: vt, cum te pro astuto sapientem appelles, pro confidente fortem, pro illiberali diligentem.

Paradiastole, hoc schema plures aut duas res, quæ videntur vnam vim habere, distinguit: & quantum distent, docet, suam cuiq; propriam sententiam subiungendo. Hyperidis, Nam cum caterorum opinionem fallere conaris, tu tere frustra aris: non enim probas te pro astuto sapientem intelligi: pro confidente fortem: pro illiberali diligentem rei familiaris: pro maleuolo seuerum: nullum est enim vitium, quo virtutis laude gloriari possis.

Hoc idem schema solet illustrius fieri, cum ratio proposito subiungitur. Id est, huiusmodi, quæ propter nolo te sapius parcu appellare,

cum sis auarus. Nam, qui pareus est, vitur eo quod satis est: tu contra, propter auaritiam, quo plus habes, magis egges. Ita non tam diligentia fructus, quam inopia miseria te consequitur.

Paradiastole est, cum similes res discernuntur contrarijs redditis, vt

Triste lupus stabulis, maturis frugibus im-
bres,

Arboribus venti, nobis Amaryllidæ: ira.

Et, *Dulce satis humor, depulsis arbutus hæ-*
dit.

Lenta salix fæto pacori: mihi solus Amyntas.
Latine dicitur discriminatio.

Paradigma.

Paradigmatis quidem triformis est ratio. Nam exemplum, aut personas tantum exhibet sine sermone, aut sermonem sine personis, aut simul vtrumque. Personam sine sermone, vt Cic. in Milon.

Neque enim potuisset, aut Hala ille Scruilius, aut P. Nafica, aut L. Opimius, aut C. Marius, aut me consule senatus non nefarius haberi, si sceleratos ciues interimere nefas esset.

Sermonem sine persona. Catonis est dictum, pedibus compensare pecuniam.

Sermonem pariter, & personam, Cic. pro Roscio, Estne hoc illi dicto, atque facto Fimbriano simillimum? Rursum parabola & ipsa tripartita est, per icona, homæon, epagogen.

Paradoxon.

Sive hypomone, sustentatio, vel inopinatum. Idem, p. 29.

Hoc schema suspendit sensum: deinde subicit aliquid contra expectationem auditoris, siue magnum, siue minus: & ided sustentatio, vel inopinatum dicitur. Cicero pro Ligario.

Hinc profectus, non ad Cæsarem, ne iratus: non ad domum, ne iners: non aliquam in regionem, ne condemnare causam illam, quæ secutus esset, videretur, &c.

Paralepsis.

Præteritio. Frequens est huius figura vsus, vbi quasi prætermittentes quædam nihilominus dicimus, sicut pro Milone tota illa quaestio inducta est, qua docet & Republ. fuisse occidi Clodium.

quod si non possem, inquit, diluere crimen, vt dilui, tamen gloriose hæc prædicare Miloni liceret.

Ri

Itera

Rus. Losp.
p. 2.

Isid. Rosf.
p. 33.

Idem, p. 25.

Idem, p. 29.

Aquil. p. 14.

domus interior gemitu, misereque tumul-
tu
Miseretur.

Cic. pro Roscio, Nemo erat, qui non ardere illa omnia mallet, quam videre in Sext. Rosc. bonis dominantem, &c.

Apud eundem in Verrem, Clamor interea fit tota domo, pugna inter feruos Rubrij, atque hospitis, &c. [Alio loco,] Cadere ianuam faxis, instare ferro, ligna, & sarmenta circumdant, & glomine, &c.

Periphrasis.

Circuitus loquendi, vel necessitatis, vel or-
natus causa adhibitus.

Permissio in Epitropo.

Perissologia.

Redundantia verborum, Seruius, vt,

— faciem mutatus, & ora.

Pleon.

Scholias. *Aristid.* $\eta\lambda\upsilon\tau\eta\upsilon$, implexatum inter se sententiarum
textura, vt inter formosos sapiens, inter sapi-
entes formosus. *Scholias* Aristidis.

Ekona/mus.

Aquil. p. 23. Magis necessarius huius figuræ usus in eo
est, vt verba quidem adijciamus, non tam e-
nuntianda rei necessaria, quam vt ex his mag-
nifico, vel dignitas, vel moralis aliqua com-
mentatio, aut denique species motura iudi-
cem circumponatur. Alioquin si nihil eorum
additio verbi efficiet, vitiosa erit. Itaque si
dicas, M. Cato ille: quamuis sufficiat nomen
tantummodo posuisse; vt dearis tamen plus si-
gnificasse addito (ille.)

Item hoc, quæ malum est ita voluntaria
seruitus? plus quiddam habuit ex eo, quod
(malum) interpositum est.

Plethynicon.

Longinos. Longinus inter grauitatis figuras nominat
 $\pi\lambda\eta\theta\upsilon\tau\eta\mu\kappa$, vbi vsurpatur numerus pluralis
pro singulari.

Ploce.

Copulatio. Ea figura elocutionis, in qua i-
dem verbum, aut nomen bis continuo positum
et vsa significat: vt est illud, Sed tamen ad il-
lum diem Memmius erat Memmius. Ita enim
hoc bis positum est, vt superius quidem no-
men tantum significet hominis, posterius ve-
lit intelligi eundem qui semper fuerit, ac sui
similem.

Iul. Rossp. Ploce, cum idem verbum sententiæ ad
consummationem superioris retorquetur,
vt,

— Vos & quibus integer aui
Sanguis, aui, solidaque suo stant robore ve-
tes:

Ves agitate fugam;

quale forsitan & illud accipi potest.

Pan etiam Arcadia moerenti se iunctis cortibus,

Pan etiam Arcadia dicat se iudare victam,

Latine dicitur implicatio, vel retractio.

Polyptoton.

Hoc schema solet complures sententias a-
lio, atque alio modo, vt pronuntientur, effe-
re. *Clocharis.*

Nam vehementer admiror, Lacedæmonij,
si præter hunc quempiam existimatis esse,
cui ob has causas iure succedere debeatis. Hic
est enim, qui nobis imploratam spem victo-
riæ est pollicitus. Hunc vos non solum in cõ-
silio dando ceteris præposuistis, sed etiam in
conficiendo negotio principem præfecistis.
Hunc omnium vestrum fortunas vniuersi cõ-
misistis. Ab hoc igitur vno pristina pollici-
tationis, rerumque gestarum orationem re-
poscere debetis.

Item Charisij, Pater hic tuus nunc denique
est, vt egestatem tuam debere alere videatur?
Patrem nunc appellas, quem prius egentem
auxilio tuo, vt alienum deseruisti? Patris tu fi-
lios ad potendas opes, cuius ad senatorem
violandam crudelissimus hostis fuisti? Nimi-
rum nullo cõsilio filios procreamus; nam ma-
iorem partem ex illis doloris, & contumelia
capimus.

Polyptoton, ex pluribus casibus. Hanc figu-
ram ex eo nominarunt, quod cum sapius ini-
tio ab eadem parte orationis stat, illa ipsa pars
declinationibus casuum, aut generibus, aut
numeris immutatur.

Casuum declinationibus hoc modo:

Senatus est summi imperij cõsiliium: sena-
tui teip. cura mandatur: ad senatum in dubijs
periculosisque rebus omnis ciuitas respicit.

Generibus autem hoc modo:

Pulchra autem hæc fama contingit ciuitati,
si optime meritum ciuem damnauerim vs: pul-
chrum erat exteræ nationes existimare: in se-
stiores nos esse bonis, quam malis. Pulchre
communibus vtilitatibus consulemus, si quos
oppressos; & hostes cupiere, nos circumuen-
rimus.

Numeris autem, sic:

Grata semper singulis fuerunt, quæ com-
mo-

ille superior Africanus Senatoribus fecit, qui primus eius ordinis subfellia a populo liberauit.

Polysynthesos.

Jul. Ruf. p. 44 Hoc schema efficitur cum sententia: multorum articulorum conuenienti copia continentur.

Pythia: Ille hunc poena constructum trahebat, hic autem vociferabatur, concursus vero non mediocri, cum tamen omnes opitulari vellent, sed nemo auderet: neque ibi Magistratus aderat, nec circumspicientes, quo potissimum confugeremus, reperiebamus, sed vno tempore nos, & praesens, & futurum malum perturbabat. Nam praesens tempus acerbicatis erat plerumque, reliquum vero timoris.

Item Diarchi, partim nostri silebant, partim autem ingentem clamorem excitabant. At hi socij, praecleara nostra auxilia neutrum poterant, neque enim constanti silentio, neque forti clamore strenue quid agere conabatur. Huc accedebat ignavis tubae strepitus, qui nihil eorum mentes ad virtutem excitabat.

Procatolepsis.

Jul. Ruf. p. 36 Est schema diatonas, cum id quod aduersarius arrepturus est, aut quae obiecturus praesumimus, ac praedicimus, ut illud,

Alexand. Rhetor. Graec. neque me Argolica de gente negabo.

Hoc primum.

Rhet. pag. 577. Et, Scio me Danais e gentibus unum

Et, bello Argiloces fatior petiisse penates.

Latine haec figura dicitur praecipio, vel anticipatio. Graece etiam prolepsis.

Procatolepsis.

Jul. Ruf. p. 36 Est procatolepsi proxima, cum rei de qua actum sumus, colorem praeparamus, & arquet praetendimus, ut in illo,

Anna soror, quae me suspensam insomnia terrenti.

vsque quae velle exhausta cauebat.

Nam primo de insomnia, quae est, deum mirari se virtutem hospitis dixit, & veram fidem esse, a dijs illum genus ducere; misereri etiam casus, & errores, ut verecundius postea de amore fateretur, quasi in affectum hospitis, vel insomniae, vel admiratione calamitatis inducta sit. Haec figura dicitur latine praeparatio.

Prodiastolepsis.

Alexand. Rhet. p. 54 *Aquil. p. 13* *per diastolepsin.* Figura quae perspicuitatis causa verbum aliquo licet absoluto sermone subiungit.

Oras in dyoma eponechthi peplophroumenon logos, pros diastaroun plonon, ut apud Homerum:

Al. Od. A. 351. η Αχαμειμονι ηνδαν θυμω. vox θυμω redundat.

Prodiastolepsis.

Præcedens correctio. Haec figura, ut aliquid necessarium dictu, & in suaue audientibus, aut odiosum nobis dicturi sumus: praemunit. Exemplum apud Ciceronem frequens: quanta sentio, quanta hoc cum offensione dicturus sum, dicendum est.

Alexander Rhetor hoc affert Demosthenis exemplum:

Και μοι προς θεων ετα η ενχη της βελησου λεγω. ετω παρητηαν της λεγει; Quæso vos per Deos immortales, ut cum optima de causa dicam, mihi dicendi libertas non denegetur.

Prolepsis.

Hoc est, cum id, quod aut in aduersarij causa, aut in iudicis opinione esse, aut fore arbitramur contrarium nobis, praecipiamus dicere, & cum ratione dissoluere.

Demosthenis, Atqui ego illum, iudices, arbitror Lycurgum laudatorem producturum, scilicet qui sit testis eius pudori, ac probitati: sed ego Lycurgum vobis praesentibus hoc vnum interrogabo, velitne se simile esse illius factis, & moribus. Quod si negauerit, satis factum vobis esse de veritate nostra debet.

Lysiae hac oratione saepius apud me utebatur, & orabat, ut suarum rerum misereret, inopiæque subuenirem. Quid multa? commotus humanis precibus depræcantis, quod petebat dedi, solus solus, quo minus nota calamitas hominis esset. Sed ut paratus venisse videatur, iam se negabit accepisse, & flens vobis supplicabit, ut se a calumniatoribus eripiatis. Vos autem, cum sic agentem videritis, facite, ut & illius, & mei memineritis.

Prolepsis est schema λεγω, id est figura elocutionis, cum ante numerus redditur verbis, quam res personae alliniantur, ut,

Nec tantum Rhodope miratur, et Ismarus Orpheus:

Et, interea reges ingenti mole Latinus

Quadrilingo vehitur curru &c.

Latine appellari potest praesumptio, vel anticipatio.

Prosopodosis.

Reddita Nomen haec figura ex eo accipit, 20.

R. 1. 3. quod

Rus. Lup. p. 8.

Jul. Ruf. p. 30.

Aquil. p.

quod idem nomen postrema parte membri, aut eadem quæcunq; pars orationis redditur, est connexa, unde id membrum. aut is ambitus cepit, vt si velis hoc modo loqui, cum quid quasi indignetur, aut doleas: Tibi sceleratissime omnium, imputare omnes calamitates suas debet Respub. tibi. Aut sic: Hæc ô Dij immortales, in ciuitate moliri ausus est Glaucia?

x. ut p. 1

Profapodosis. Hoc schema duobus modis fieri aut tractari potest. Nam sententijs duabus, aut pluribus propositis, sua cuique ratio vel posterius reddetur, vel statim sub vnaquaque sententia subinjetur. Quibus posterius ratio subinfertur, huiusmodi sunt, Demosthenis. Nô enim pari ratione Philippus, atq; nos, diuersis rebus medetur: sed ille vsque cò nititur, quoad restituat, atque exuperet. Nos contra, statim vinci meditamur. Ille enim pro laude, sicut pro patria, præliatur: nobis autem si nihil accedit mali, satis, ac nimium boni videtur. Cum singulis sententijs statim ratio subiungitur, hoc exemplo Demetrii Phalerei. Nam quod beneficium tempore, & cupienti datur, gratum est: vtilitas enim, ac voluntas accipiendi, honorem dantis facit ampliorem. At quod sero, & desideranti dari datur, ingratum est: amisso enim tempore, vtilitatis, es dicit accipiendi cupiditas.

Profynapantesis.

προσυνάπτεισι, occurfus, cum duobus nominibus positis, iterum ad eadem sit recursus: Alexâder Rhetor, qui eiusmodi affert ex eplû; Ἐβόντων Ἀθηναίων, & Λακεδαιμονίων. Λακεδαιμονίων μὲν Ἐρωβιάδεω ἡ γουμένῃ, Ἀθηναίων ὁ Θωμασοκλέης.

Prosofopeia.

x. ut p. 8.

Hoc fit, cum personas rebus constituimus, quæ sine personis sunt, aut eorum hominum, qui fuerunt, tanquam viuorum, & presentium actionem, & sermonem deformamus. Ἄτις προσωποποιῶντες τῆς πρὸς τὸ βῆλμα, & ὁ ἦθ' ὁ προσωποποιούμενῃ. Orig. contra Celsum l. 7. p. 366. Id est huiusmodi. Nam cum esudelitatis mater est auaritia, tum pater furor: ea huic facinori coniuncta, parit odium, inde item nascitur exitium. Hoc genere vsi sunt poætæ, qui fabulas scripserunt in prologis: nam humana figura produxerunt personas, quæ in veritate artis, & voluntatis sunt, non personæ.

Hyperide

Alterum genus est, ita vt fecit. Hyperides,

cum de ado lescente impudico diceret.

Quid si tandem, iudices, apud ipsam naturâ, hanc causam agerem? atque ita diuisit mulierem, virilemque personam, vt suum cuique, opus, atq; officium distribueret? ei ego hunc ostenderem, muliebri istu esse suo corpore abuium? nonne vehementissimè admiraretur, si quisquam non gratissimum munus arbitraretur, virum se natum: sed deprauiato naturæ beneficio in mulierē cōuerteret se propter asse?

Item Charisij, Existimate quæso Remphic adesse, & pro vestra libertate supplicem vobis accedere: simul & liberos vestros, & matres familias amplexâ tenere: parentes vestros a tate confectos ad se applicare: redigere vos in memoriam, qualem se à maioribus acceperitis: obsecrare pro sacris, ac delubris Deorum immortalium, pro parentum monumentis, pro vobis ipsis, & salute vestra. Hæc si præfens agit, vt dixi, respub. quid animi estis habituri, quæro.

Prosofopeia est personæ confectio. Hæc figura plurimum in se continet dignitatis, cū temp. ipsam loquentem inducimur, aut defunctos aliquos quasi excitamus ab inferis, & in conspectu iudicis collocantes, oratione hos circumdamus. Talis est illa pro Cælio, Appij cæci persona inducta contra Clodium ita dicens.

Aquila. 16

Muliet, quid tibi cum Cælio? quid cum homine adulescentulo? quid cum alieno? Sed enim, quæ nos ex nostra persona dicentes vix ferant, iudices, supposita dignitate personæ libentius dici, & conuenientius poterunt.

Prosopeon.

Προσώπων μεταθέσις alij confundunt cum apostrophe, fit vbi sermo diuertitur ad secundam personam. Οὐκ ἔστι κεν οὐκ ἔστι, & ἔτι οὐκ ἔστι. Longin. περὶ ὑπέροχου, diceret indefessos, & indomitos inter se.

Prosimesis.

πρόσμιξις electio vertitur à Trapezuntio.

Prostaxis.

Iussio, cum sententia imperandi modo confertur.

Protome.

πρόμοις præcisio orationis, quàm à reticentia distinguit Cic. 3. de orat. Sed nimis vitæo, commoueri videtur adulescens: ad mereuerat.

Protozeugma.

Cum verbum, quo res comprehenditur primum collocatur. Vt, Desflorescit formæ dige

dignitas; aut morbo, aut vetustate. Auth. ad Heren. lib. 4.

Protopo.

Adhortatio ad aliquam rem est, & palinlogia, Virg. Nunc, nunc insurgite ramis hortor vos focij. Cic. in Verrem 3. actionis libro, vos quod ad vestram famam, senatusque consulta pertinet iudices, prospicite, atque consulite, &c.

prurper gassa.

Vel parasecve, pramunitio. Qua ante vitium, ut confirmet id quod subiecturi sumus. Ut si testem producemus, ante est, ut ei fidem habendam esse doceamus. Quare est velut generalis locus, & tractatus communis. Cicero pro Milone, ante pramunit licere hominem occidere, & tum subito occisum P. Clodium iure, & sine invidia: cum ita dicit, negant intueri lucem esse fas ei, qui a se esse hominem occisum fateatur. In qua tandem civitate hoc homines stultissimi disputant?

Pyasma.

Quæsitum. Hoc genus à superiore erotemate co differt, quod ad interrogatum vna voce tantum responderi potest, vel a negante, vel à consentiente: quæsitio autem occurri non nisi pluribus potest, hoc modo, si dicas, qua igitur ratione bellum geremus? quæ auxilia nobis parata erunt? quis erit, qui subuenire volet, cum tā acerbe socios tractauerimus? Alexander Rhetor. cum Aquila sentiens definit, τὸς δὲ θεῶν ἰσὺς ἀπαυτῆσαι θεῖ, & δια πλείονα.

Ratiocinatio in Apophasi.

Sarcasmos.

Hæc figura quibusdam videtur eadem, quæ chleuasmos, sed à perfectissimis propria significatione descripta est. Peculiariter enim foediora ea significamus, non tamen sine diecitate concinna. Ut apud Vag.

Nonimus. Et quis te, tranquerfauentibus hircis.

Apud Ciceronem, Sexte noster bona venis, quoniam dialecticus est, & hoc quidem liguris. Et pro Cælio, quod facerem vehementius, nisi mihi intercederent inimicitia cum istius mulieris viro, fratrem volui dicere, semper hic erro.

Schests.

Proxima figura est anhypophoræ, qua aduersariorum affectum quemlibet singimus cui respondeamus. Ut in illo.

Indignum est Italos Troiam succendere flammis

Nascentem, in patria Turnum consistere terra.

Quid face Troianis arva vim ferre Latinis? Non hæc ita Iuno proposuit, quasi manifeste Venus indignum esse dixisset, sed quasi indignum esse Veneri fingeret, vel suspicaretur. Hæc latine dicitur affectio.

Solutum.

(Sic enim voco, quod ἀνύλητοι Græci vocant) sit ita, ut demptis coniunctionibus, & propositionibus, quibus verba, & nomina connectuntur, singularim vnumquodque enuntiemus. Cuius frequentissimum exemplum est per totas orationes M. Tullij; sed vel hoc vni ad exemplum sufficit. Exspecto vim edicti, seueritatem pratoris: faueo aratori, cupio otupli damnari Apronium. In his animaduertimus nullam, neque disunctionem, neque propositionem interpositam. Facit autem figura hæc ad celebritatem, & ad vim doloris aliquam significandam: qua plerumque cum commou sumus, hoc modo incidere solemus. Illud etiam præceptum habeto, actori veræ causæ nunquam timendum esse, ne nimis sit in figuris sententiarum. Si enim fieri possit, ut omnes ad aliquam utilitatem figurentur, non vitandum.

Aquil. p. 22.

Sereptolyton.

Huius figuræ pauci admodum meminere: Notatur a Scholiaste Aristidis apud Photium in Aristidis Panathenaico. Innuit esse figuram, quæ ex reciprocis constet magna varietate inter se contextis. Cuius est ut iustis fortior, si fortibus æquior, aut potius iustis omnino iustior, & violentis omnibus potetior.

vide dno- tium p. 615.

Ἰὺς μὲν τὰ ἰσχυρὰ καὶ μόντων ὀχυρωτέρων, Ἰὺς δὲ τὰς δυνάμεις ἐχόντων ὀπτικωτέρων. Μάλα μὲν δὲ Ἰὺς μὲν τὰ δίκαια καὶ μόντων ἀδικητέρων εἰς αὐτὸν τὸ δίκαιον ἔχον. Ἰὺς δὲ τὴν τὸ βιάζοντα δυνάτωτέρων εἰς τὴν ὀ, ἐστὶ ἀμφοὶ τὰ γένη δι ἀμφοῖν ἴση.

Subiectio in prolepsi, & procatalsi.

Sycenasis.

Hoc schema docet diuersas res coniungere, & communi opinioni cum ratione aduersari, & habet magnam vim vel ex laude vitium, vel ex vitio laudem exprimiendi. Hyperidis. Nam hominis avari, atque avari vnum atque idem vitium est. Vterque enim nescit vti; atque vsique pecunia dedecori est. Quæ

Paul. p. 2.

Hyperid.

ec.

te merito utriusque pari poena afficiuntur, quos pariter non decet habere. Item Lysia, Quapropter pergam: in multos largitionem, abstinentie testimonium non credideris: multo enim confidentius hoc genus hominum furatur. Nam quo magis eget ad sumptum ambitionis, audacius facit rapinam, ut huic ipsi ambitioni copia suppeditari possit. Item Demosthenis; Cum ei quidam obiecit, matre Scythia natum, respondit: Non miraris igitur, quod Scythia, matre barbara natus, tam bonus, & clemens euaserit? Item eiusdem. At ego hunc propterea malum esse existimo, quia nimium se gerit seuerum. Namque ex hominibus humanitatem ac misericordiam tollere, maximum signum malitiae videtur. Ego contra deos precor: namque eiusmodi ciuem habemus, qui ad supplicium sumendum in omnes partes sit inexorabilis.

prias ei cogitationes ad remorandum subijciebant. Item Democharis. Nam quis haec simul vniuersa perpeti possit, timorem, morbum, senectutem, concumeliam, inopiam, vim? quarum quaeuis una res, per se satis est grauis ad perferendum. Sed in coniunctione plurium verborum huiusmodi est. Lycurgi, nemo enim nocens sine summo dolore est, Iudices, sed multa simul eum perturbant, quod adest sollicitudo diuis plenum, quod futurum est formidofum, lex paratum supplicium ostentans, vitia ex vitijs coacta, occasiorem arguendi maleficij captans inimicus: quae quotidiano vehementer eius animum excutiant.

Synchorests.

Zvxxwrens cum aliquid etiam iniquum caussa fiducia concedimus. Quint. lib. 9. cap. 2.

Synchysis.

Siue antithesis, comparatio rerum, atque personarum inter se contrariarum. Ut, ego arguor pro malefactis: Helena redeat, virgo pereat innocens: tua reconcilietur vxor, mea negetur, filia mea. Cicero pro Murena, Vigilas tu de nocte, ut consultoribus tuis respondeas; ille ut mature, quo intendit cum exercitu perueniat, &c. Item in Verrinis, iste multo sceleratior, & nequior quam ille. Adrianus, aliquando etiam felicior fuit, &c.

Synchysis.

Confusio est hyperbatum obscurum.

Synecdoche.

Notum ex vulgaribus tropis.

Synecdoche.

Zovvnuois committio, qua duas res diuersas colligit, ut, tam deest auaro, quod habet, quam quod non habet. Fab. lib. 8. cap. 3. a Scaligero dicitur. Cinnus poet. lib. 3. cap. 46.

Synonymia.

Communio nominis. Vt inur autem eo genitorem videtur dignitatem, aut magnitudinem rei demonstrare: ideoque in eiusdem significatione plura conferuntur, ut si dicas, prostrauit, affixit, perculit.

Sistrophe.

Est conuersio & conuolutio.

Tapinosis.

Cum rei dignitas verbi humilitate deprimatur, ut gurges, pro mari: Quint. lib. 8. cap. 3. Rea

Sustentatio in paradoxo.

Syllepsis.

Iul. Ruf. p. 30.

Est, cum duabus diuersisque sententijs, & rebus vnum datur verbum minime utrisque conueniens. Ut, [inclusos utero Danaos, & pinea furrim. Laxat claustra Sinon.] Laxat enim ad Danaos referri non potest: sicut ad claustra. Et optime Graiugenum, cui me fortuna precari, [ac vitta comptos voluit praeferre ramos, ita & cui precari potest videri ratione connexum. Et, [his quidam signis, atque haec exempla secuti.] Haec latine dicitur correptio.

Symploce.

Aquil. p. 11.

Connexum: Haec figura ex utraque earum, quas supra demonstraui, composita est: utramque orationis speciem circundat. Nam & incipit saepius ab vna parte orationis, & toties in vnam, atque eandem desinit. Ut haec se habet, quis legem ruli: Rullus. Quis tribus sortitus est: Rullus. Quis decem viros creauit: idem Rullus.

Synatrosismus.

P. Rutil. p. 11.

Hoc & singulis verbis & plurium verborum coniunctione fieri potest. Singulis verbis hoc modo.

* al. Cleocharia.

* Clearchi, sed cum ad supplicium iudicandum se conuocaret, multa simul eum reuocant officia, consuetudo, tempus, existimatio, periculum, religio: quae singula pro-

Roi magis humilis expositio definitur à Ser-
mo.

Tautologia.

Eandem rem pluribus verbis significat hoc
Aquil p. 21. schema. Differt autem per exiguo à superiori
figura, Synonymia: Ibi enim singulae par-
tes ex ordine idem significantes ponuntur:
hic vnus nominis, aut verbi prius positi vis
deinceps pluribus verbis explicatur: vt si di-
cas; Senatus, populiq; Romani summum
consilium, à quo iura exterae nationes
petunt. Hic enim vnum nomen Senatus pro-
secutionem accipit ex pluribus verbis, non aliud
significantibus. Qui enim summum consilium
dixit, & eum ordinem, à quo exterae
nationes iura petant, non aliud, quam senatū
dixit, sed proseguendo latius ornauit elocuti-
onem.

Traductio.

Eiusdem verbi crebrius positi quaedam di-
stinctio: vt, Qui nihil habet in vita iucundius
vita, is cum virtute vitam non potest colere:
Cic. lib. 4. ad Heren. Eadem est cum analepsi.

Zeugma.

Est cum vnum verbum communiter multis
sententijs iungitur ad omnes pari significatio-
ne pertinens, & adnexum, vt.

Aeneas Vrbe, & socijs, & classe relicta.

Latine haec figura dicitur ligatio, vel annexio.

Nē quid igitur à me in hac parte desidera-
retur, visum est istam figuram nomen-
claturam, ex Demetrio Phalereo, Hermoge-
ne, Longino, Alexandro, Aristidis scholiaste,
Rutilio, Aquila, Rufiniano, Beda, & ceteris
breuiter subijcere, tum propter antiquitatis
auctoritatem, quam magni facio, tum propter
variā, & sane non inutilem *ἑκείνων* cogni-
tionem. Sed quia multas in tot veterum ob-
seruationibus esse minutias nemo non videt,
nunc omilla leuiorum figurarum disquisitio-
ne, de vsu earum, quae notiores sunt, & ad ora-
tionis ornamenta laepius adhibentur, maxime
Ciceronianis exemplis pauca dicam.

De vsu, & Varijs ordinibus figurarum.

CAPVT XVIII.

Quod vestis corpori, stellae caelo, pratis flo-
res, regum coronis margaritae, scenae
& foto tabulae, atque insignia, hoc orati-

oni figurae, quibus nihil in oratorum appa-
ratu magnificentius: sed & in verbis contingere so-
let, in vsu quidam modus, ne si nimia fue-
rint, iisdem oratio potius obliui, quam disti-
ngui videatur.

Nescio enim quo pacto, non modò in re-
bus humanis, sed & in verbis contingere so-
let, vt summa voluptas fastidio sit vicina: &
pulcherrima quaeque si fuerint communi-
satietae impleant animos potius, quam dele-
ctent. Itaque & in mundo recursantes diei, &
noctis vices lucem efficiunt mortalibus iucun-
diorē, & annum temperant hyemis rigor,
feruor aestatis, amoenus veris decor, & autum-
ni grata maturitas, quae à Deo in natura pri-
mum condita, orator in verbis (sunt enim qua-
si naturae imagines) imitatur, nec orationem
figuris faciet, potius, quam decorabit.

Itaque nunc de earum vsu à nobis dicen-
dum est, non eo quidem ordine, qui tyronibus
tradi solet, sed qui instituto nostro, & dedo-
latis ingenijs sit commodior. At certè dum
còplector animo figuras omnes, vel ad docen-
dum, vel ad mouendum fictas reperio.

Primum igitur de ijs agam, quae ad illustre,
& suauē genus dicendi, in quo potissimum ef-
fert se delectatio, attinent, deinde grauis gene-
ris ornamenta, & figuras, quibus & docere, &
mouere possumus, ostendam.

Figurae ferme omnes, quibus haec dicendi
suauitas excolitur, aut in conformatione ali-
cuius imaginis, aut in repetitione verborum,
aut in dictionum nexu, & quadam gratia
concinnitatis versantur. Quae rerum imagines
efformant, vel vno, aut paucis verbis faciunt:
ex quo oriuntur metaphorae, antonomasiae,
epitheta, periphraes, synonymia, vel artifici-
osius, atque vberius expoliunt imagines, vnde
descriptions emergunt.

De primo ordine figurarum.

Quae imagines vno, vel paucis verbis expri-
munt.

CAPVT XIX.

Prima series figuratum metaphoram, an-
tonomasiā, epithetum, periphraem,
synonymiam comprehendit. De translatione
haec praescribit Demetrius.

Metaphora est ad vnum verbum contra-

sta similitudo, quæ suavitatem, & splendorem addit orationi, ubi moderate adhibetur, nam si frequentior fuerit dithyrambos scribemus, non orationes, neque violentas esse oportet istas translationes, sed ductas à similitudine: sunt autem hæc similia, Imperator, gubernator, auriga.

Non semper conuertuntur metaphora, sicut poeta radicem montis pedem appellare, hominis pedem appellare radicem non debet: sicut Apuleio, & Plinio pediculos nominare serpentes, dracones, pediculos nuncupare insanum est. Turtor est metaphora, & iucundior, quæ fit per similitudinē, addita quadam particula, aut quodam simili, quod Platoni, & Xenophonti familiare est. Optimæ sunt illæ, quæ tribuunt sensum rebus inanimis, ut de telo, in aduersam aciem inuolare cupit. Incidunt aliquando ita propria, & claræ, ut non translate, sed nativæ videantur.

Et de ijs intelligendus. M. Tullius in oratore, cum dixit:

Ex omni genere frequentissimæ translationes erunt, quod ea propter similitudinem transferunt animos, & referunt, ac mouent huc, illuc, qui motus cogitationis celeriter agitur per se ipse delectat.

Rem quoque augere debent metaphora, & conciliare admirationem: qui cælum canere tuba dicit, cum tonat, rem magnam tenuit metaphora dedit. Sunt enim tonitrua omni tubarum clangore vehementia. Xenophon vadare exercitum dixit magnificat si vndas maris cum exercitu confers, & exercitum ire, ineptè loquitur: si audaces sint tropi, fulciantur epithetis. Theognis arcum, tyram appellat, audax est, addit sine fidebus, temperat metaphoram.

Metaphorarum magistra optima consuetudo sermonis, omnia sunt penè metaphoricæ, & nos latent, mera vox, acutum ingenium, acer homo, duri mores, hæc sunt propria nominibus venustiora. Sed cauendum maxime in soluta oratione, ne latus ductis metaphoris parabolas poeticas faciamus, quod Xenophonti excidit, quasi equus solutus campo superbit exultat, & calce fuit, &c. Parabola hæc est poetica.

Antonomasia eius usus.

Antonomasia est pronominatio, siue significatio, voce nominis posita, ut, Adulter fororis, &, Furia religionum muliebrium Pro-

Clodio, apud Ciceronem: Mundi elementum optimum, pro cælo, apud Orpheum: Orbis in Manas quinque uira, pro Helena, apud Lycophronem. Ex quo apparet non adeo frequentem esse bonis oratoribus hunc tropum, Lycophron quorum est proprietatem verborum consecrari, non ficta ubique arripere, & certe in eo ridiculus videretur Lycophron, qui nihil penè dicit sine antonomasia, nisi se ænigmata scribere profiteretur.

Primus usus erit ad necessitatem, propter verbi penuriam, ut cum Aristoteles Cinedias molles, & venereas cantilenas appellat.

Secundus ad ornatum, ut cum Plato nominat caput, arcem corporis humani: voluptatem, malorum escam: linguam saporis magistræ: hepatis, coquinam corporis: domicilium cupiditatis, gynecæum: iræ sedem, andronem: aquam, Deam sobriam. Hæc digna Platonis maiestate.

Tertius ad dissimulationem, cum de industria orationem volumus obscurare. Sic Alabarche, siue Arabarchen Hierosolymitanum, Pompeium nuncupat Tullius.

Quartus ad indignationem, & aganactesim. Rarè apud Ciceronem, Clodium, semper belluam, pestem, furiam, apud Demosthenem pro Aeschine. ολιγον γραμματιστα αυδεις.

Epithetum.

Epithetum, ut habet Phavorinus in lexicis, δωμα το ετι κρηων η παρ οχ, οριων η μιν οριμιας λεβηθρον οχλοδεν επανον η δολο, est nomen proprijs appellatiuisque additum, laudem, aut dedecus significans.

Usus triplex discretionis, proprietatis, ornatus. Primus est necessitatis, ut si Bosphorum nominans Thracium appellem, aut Cimmericum: sic enim distinctionem locorum facio.

Secundus est, in narrare rei, & more loquendi, ut cum Deum optimum Max. Mariam virginem dicimus, quis enim ait Epiphanius, aut quo seculo aulus est quispiam proferre nomen sanctæ marie, & interrogatus non statim intulit virginis vocem.

Tertius, ornatus, ad illustrem orationem conducens: nam si quis dicat Brutii prudentia Tarquinium expulit, latine, & eleganter dixisse videtur: sed quanto grauius, & sublimius hoc idem erit, si quis hoc modo epithetis exornet, Incredibilis, ac propè diuina Iunij Brutii prudentia, superbissimum, atque crudelissi-

Metaphoræ necessitas, delectatio, in auiditas, celebrans.

us ph.

mum regem Tarquinium, ab vrbe Romana, dominatu regio expulit.

Vt triplex epithetorum virtus, ita triplex virium: dehonestant enim orationem longa, intempetiuua, crebra: longa, vt domi porta (quis enim hoc in oratione ferat) intempetiuua, vt si quis raras aues, & nigros olores vbique nominet, quod apud Iuuenalem inuenit semel: opportune tamen, & loco.

Rara avis in terris, nigroque simillima Cygno.
Crebra, qualia solent esse eorum, qui epitheta conlectantur frigide admodum, & pueriliter, quid opus est enim vbique nigrum cornu, niuem candidam, diuam adamantem decantare, & nunquam exillimare colophonem periodo impostum, nisi per superlatiuum aliquod frigidum concludatur.

Synonymia.

Synonymia est verborum idem significatum congeries, cuius vsus est in iusto dicendi genere Ciceroni perquam familiaris. His oratio modò quasi ingens fluius affluatium vndarum accessione voluitur, modò incisus quasi iaculis armata vibratur. Hanc orationem, vt Nilum, aut Istrum fluentem admiror.

Quæ præcatus sum à Dijs immortalibus, iudices, more, institutoque maiorum, illo die, quo aspiciato comitijs centuriatis L. Murænam consulem renuntiaui, vt ea res mihi, magistratuique meo, populo, plebique Romanæ, bene, atque feliciter eueniret: eadem precor ab iisdem Dijs immortalibus, ob eiusdem hominis consiliatum, vna cum salute obtinendum, & vt vestræ mentes, atque sententia, omni Pop. Rom. voluntate, suffragijsque consentiant, eaque res vobis, populoque Rom. pacem, tranquillitatem, otium, concordiamque afferat.

Ecce duodecim ferme synonyma in hac periodo, quibus carere potuisset, sed non sine detrimento grauitatis.

Ex alia parte quasi legita infesto turbine erumpere videntur: O tenebre, ô lurtum, ô fordes! & ego te non recordem, non furiosum, non mente caprum, non tragico illo Oreste, aut Athamante dementiorem putem.

Qua synonymia vitia

Animaduerte vt anaphora, quasi amento impulla vehementiorem habeat emissionem: atque vt ista habent admirabilitatem & quandam gradationem, qua sensim ad maiora contendunt: ita nihil putidius, quam de

trinitio synonyma sine vilo delectu, & neruis arripere, quæ onerant potius, quam ornant orationem.

Et illa quidem figuræ ingerunt quandam conformationem imaginis: at quæ sequuntur longè illustriorem.

De secunda Serie figurarum, in illustri, & suauis genere dicendi, quibus icones rerum efformantur.

CAPVT XX.

Volasianus in epistola ad Diuum Augustinum inter ceteras instrumenti Rhetorici diuitias commendat Iconificationum pulchritudinem; & iure mentem enim validius ferunt oratores, qui hanc virtutem obtinent cumulati.

Descriptio igitur, qua nihil in Rhetorū thesauris opulentius, in quatuor patres diuiditur, quanta demonstratio, hæc hypotyposis nominatur.

Imago est formæ, cum forma, cum quadam similitudine comparatio. Ad quod genus referuntur parabola, quibus nihil clarius docet, nihil mouet suauius, nihil iucundius delectat.

Vis vanum doctrine simulatorem multis quidè libris, & studiorum insignibus refertus, sed elinguem, agnolce in Citharædo pisce.

Animaduerte, quælo, hominem, imò vanam simulatorem, & citharædo simillimū inuenietis. Piscis est, Auditores, in mari rubro, discriminato vertice, pennis aureis, & rutili coloris fulgore totus efflorescens, Citharam dorso gestat, nigris lineis, quasi fiduculis intentam. Expectatis fortasse, vt canat: nolite quæso, mutus enim est piscis: non dissimili modo iste magna elegantissimorum librorum copiam cumfert, quanquam ut mutire quidem, aut hîscere in publico audeat.

AElia. l. ii. anim. c. xi.

Vis auaritiæ intueri in diplade. Serpens perniciosissimus est, Auditores, Diplas, puto, vocatus: huius venenum si sem excitat ardentissimam; ex quo fit, vt qui ab eodem tacti sunt, vina perant, & fotes, sed si iustia, indies enim, imò in horas exardescit: sitis, quanta potest esse maxima, & nulla portione restinguitur. Diplas est, diplas inquam, crudelis, auaritiæ sitis, & pecuniarum cupiditas, quæ nunquam expletur.

Lucian. de dipjadibus.

Esictio est expressio corporis, vt: Hunc dico

haec erce in facu feruentiffimae fornacis animas egerunt. Sed haec pleniffime libro hypotyposon, nunc fati fuerit delibasse.

Distributio.

Philos. distributio

Distributio, quae proximè ad descriptionem accedit, est vetusta quaedam partitio, in qua singulis respondent, vt in illo pollucis, quod notat Philostratus. Proteus pharius miraculam Homericum est, multae quidem eius diuersaeq; formae, ut aquam attollitur, in ignem acceditur, in leonem ex canescit, in suem ruit, serpit in draconem, affilit in pantheram, assurgit in arborem.

Iam Plinij: Aquae subeunt in imbres, rigescunt in grandines, tumescunt in fluctus, praecipitantur in torrentes: Aer densatur nubibus, furit procellis.

Et Solinus de monte Atlante, Manat fontibus, nemoribus in horrescit, rupibus asperatur, sonallet ieiunio.

Et Tertul. Apol. ca. 10. Vani erunt homines, nisi certi sine a primordio pluffas de caelo iussit, & lydera radiasse, & lumina horuisse, & tonitrua mugisse.

Quid hac dictione ornatiùs, nescio quo pacto, vt oculus iuce, sic animus perspicuitate gaudet, cuius artifex est haec figura singulas discernens particulas, vt mens Anaxagorae Homæomeriam.

Tertulianus distributio

Modò est in solis nominibus, & à simili casu incipit, vt apud Himerium audacia superat Ixionem, ferocia Salmonem, temeritate Tantalum.

Modò casus confunduntur ad vitandam cacophoniam, vt in illo Plutarchi.

Erat quidem in eo Cyri spiritus, Agesilai temperantia, solertia Themistoclis, vltus Philippi, fiducia Brasidae, eloquentia Periclis.

Modò per homæopteron clauditur, orationis membris pari tenore fluentibus. Tale illud Ciceronis exemplum pro L. Murrana.

Meruisse verò stipendia in eo bello, quod tum populus Rom. non modò maximum, sed etiam solum gerebat, virtutis: patre Imperatore libentissimè meruisse, pietatis: sine stipendorum patris victoriam, ac triumphum fuisse, felicitatis fuit.

Sed praecitata omnino huius figurae temperies, cum adiunctam habet diuisionem, epinodon, polysyntheton, anaphoram, qualis est illa pro Caesare.

Sed ego Atracino humanissimo, atque optimo adolescenti meo necessario ignosco, quia habet excusationem vel pietatis, vel necessitatis, vel aetatis. Si voluit accusare, pietati tribuo, si iustus est, necessitati: si speravit aliquid, pueritiae. Caeteris non modo nihil ignoscendum, sed etiam acriter est resistendum.

Quid hoc artificiosius: non est ornatus puerilis ingenij, & si quae figura iudicium requirit, haec certe flagitat.

Antithesis.

Praeclearum Rhetorum *κινδύων* est antithesis, figura ad suauem, & illustre dicendi genus accommodatissima, est enim contrariorum, vel certe diuersorum oppositio, quo quidem delectationis aucupio mirificè capiuntur animi, & praecleara quaeque fiunt ex contrarijs. Ex concordia enim, & discordia per rerum nascentium, & interuentium vicissitudines stat mundus, ex antiphongis numeris in musica venustas: ex diuersis coloribus decor in pictura efflorescit: vnde sic credo, vt hac contrariorum oppositio auris delectetur, non secus ac pascitur oculus, cum certantes videt Athletas: nec mirum, si olim antithesis docta figura appellata fuerit.

Crimina rasis

Librat in antithesis, doctas posuisse figuras

Laudatur.

Vltus figura varius est.

Primus simplicior, vbi bina tamen opponuntur, & ea diuersa potius, quam contraria, vt: Non nostri ingenij, vel tri auxilij est, Iudices. [Et] *ἄλλοθεν τὸ το, καὶ ὀπίσθεν, ἰδιόθεν τὸ το, καὶ παρὰ γὰρ ἑξ ἑ.*

Secundus, cum multa, multis, & ea contraria constanti ordine interiecta per poloptoton, vt in illo Himmerij aduersus Epicurum.

Quomodo autem congruit voluptas laboribus, patientia delitijs, academia meretricibus, philosophia popinis, temperantia impuris adolescentibus. [Et haec neruosa, & ad dignitatem apta.]

Tertius fit nulla casuum connexorum varietate, sed continua geminorum oppositio per anaphoram, & incisa.

Ex hac enim parte pudor pugnat, illinc petulantia: hinc pudicitia, illinc stuprum: hinc fides, illinc fraudatio: hinc pietas, illinc scelus: hinc constantia, illinc furor: hinc honestas, illinc turpitudine: hinc continentia, illinc libido.

huius generis insignis est exemplum a

Pro Caes. III. 123.

Antithesis. varij modi. Crisost. Philo de Iosephs.

apud Maximum Tyrium, orat. 4. vbi comparat amicum, & adulatorem.

Quartus, cum plura prae mittuntur similia, quibus deinde contraria pari numero respondent, & ea incisa, vt;

Denique aequitas, temperantia, fortitudo, prudentia, virtutes omnes, cum iniquitate, cum luxuria, ignavia, cum temeritate, cum vitijs omnibus.

Haec erit apta conclusio post geminorum oppositionem ad varietatem, & haec iterum ad pugnam apta.

Quintus est Synchrisis, vbi gemina quidem iunguntur, vel diuersa, vel contraria, sed numerosius, & in iustis, ac paribus membris: non tamen incisis, vt, Vigilas tu de nocte, vt tuis consultoribus respondeas. Ecce tibi alterum membrum pari numero syllabarum, dices a M. Tullio numeratas Ille, vt quo intendat maturè cum exercitu perueniat.

Haec antithesis numerosae pompae potius est, quam pugnae.

Sextus, congeries, in qua diuersa partim bina copulantur, partim plura pluribus, vt in Miloniana.

Est enim haec, Iudices, non scripta, sed nata lex, quam non didicimus, accepimus, legimus, verum ex natura ipsa attripimus, haufimus, expressimus.

Septimus ridiculus est, dignus Neronianis verbis, quales sunt isti.

Fortia neglecti velabant colla capilli:

Et per neglectos velabant colla capillos.

Deinde:

Ah quoties umbra porrexi brachia mota:

Ah quoties umbra reduxi brachia mota.

Octauus fit per negantia. Cuius adolescentia ad scientiam rei militaris, non alienis praeceptis, sed suis imperijs, non offensionibus belli, sed victorijs, non stipendijs, sed triumphis est traducta, valet ad rem exaggerandam per *ὀξυμωρον* supra communem morem.

Oxymoron.

Proximum est Antithesi contrarium, siue Oxymoron, quod contentionem nominat M. Tull. differunt tamen non nihil.

Antithesi potest fieri ex diuersis. Oxymoron semper ex contrarijs asserit; hoc in eodem ponit contraria: illa lenior, & ad sensus accommodatior: hoc vehementius, & *ὀξυμωρον*, id est ad Hyperbolem magis accedens, qualia sunt illa, *innupta nuptia, insepulta sepulta, ἀσπύγων ἀσπύγων*. In quibus est, & Anaclastis,

Oxymoron quomodo differat ab antithesi.

scu reflexio vocis.

Contentio tota est ad admirabilitatem, & vltus Oxymoron sine conuentione. Cuius vsus in rebus, virtutibus, vitijs exprimentis, quae prodigio aliquid simile habeant, qualia sunt illa Aristidis in orat. Themistocelis de Xerxe. Mons procellisus nauigatur, fretum integrum ponte commissis pedibus traicitur, per medium Athum nauigant ceteres, in fluctibus currentem Medorum equitatum vicem Hellepontus.

Et in mare equites, in solem tela, atque plagas, & verbera ingeres.

Item Sidon. Apollin. qua palude indefinita. Epist. 1. 1. 1. ter rerum omnium lege peruersa, muri cadunt, aquae stant, turree flammis, naues sedent, agriculae ambulat, medici iacent, algent balnea, domicilia conflagrant, struunt ylti, natant sepulchra, vigilat fures, dormiunt potestates, conerantur clerici, Syri psallunt, negotiatores militat, milites negotiantur, student pilae senes, alex iuuenes, armis Eunuchi, literis foederati. Tu vide qualis sit ciuitas, vbi tibi lar familiaris incolitur, quae facilius territorium potuit habere, quam terram Philo de mundi opificio. *Χειμῶν φλέγει, διπλοῦ χειμῶνι, ἕα ὁ μετὰ πῶρσις ὑποστραφὸν ἐὰν ἐλθῆ.*

Ad hanc quoque figuram attinet illud Ter. c. 44. Apologetico. Nam si qui forte verè de sterilitate Christianorum conqueri possunt, primi erunt lenones, perductores, aquatoli, tum Sicarij, Venenarij Magi, item Aruspices, Arioli Mathematici. His instructuofos esse magnus fructus est.

Antisagoge.

Affinis est quoque antithesi Antisagoge, non vulgare orationis ornamentum, quae parva paribus per lat, aut minora maioribus, aut maiora minoribus. Quale est illud Plutarchi.

Natalium splendor res est praecleara sane, sed bonum a maioribus profectum, diuitiae in pretio sunt, verum earum possessio a fortuna pender, quae eas saepe numero ademit habentibus, & non sperantibus obtulit. Magnae opes, tanquam seopus propositae sunt ijs, qui cupiunt: loculos exhaurire, feruis, maleficis, ac calumniatoribus: & quod maximum est, etiam pessimis adsunt diuitiae. Gloria res est, vt venerabilis, ira instabilis, pulchritudo optabilis, sed paruo durans tempore, sanitas pretiosa res est, eademque facile mutatur. Robur digna res est laude, ac vato, sed morbo, aut senectute facile aboletur, quanquam (vt vno verbo

be dicam) qui ob vires corporis sibi plaudere debet se vero aberrare. Quantum enim est hominis robur, cum aliorum animalium robore comparatum? Elephantorum puratrorum, leonum? Doctrina omnium, quae nobis adfunt bonorum sola immortalis est, & diuina. D. Hieronymus egregiam habet eiusdem figuræ speciem, ad Heliodorum: Paupertatem times, sed beatos pauperes Christus appellat. Labore terreris, nemo athleta sine sudoribus coronatur, de cibo cogitas, sed famem fides non timet. supra nudam meritis humum exela ieiunijs membra collidere, sed Dominus tecum iacet. Squallidi capitis horret inculta caesaries, sed caput tuum Christus est, infinita eremi vastitas terret, sed tu Paradisum mente deambula. Vide item D. Cyprian. ep. 16. p. 39.

vigilia, nihil timor populi, nihil consensus bonorum omnium, &c.

Ad insectandum, tu in forum prodire, tu lucem conspiceris, tu in horum conspectum venire conaris.

Ad effectus amabiles.

Te dulcis coniux. te solo in littore secum,

Te veniente die. te discedente canebat.

Virg. i. Georg.

Temperatur cum Epistrophe, Synonymia, homœoptoto homœoteleuro.

Idem fere est vsus Epistrophes seu conuersionis, quæ repetitio est in fine: vt iustitia vicit, armis vicit, liberalitate vicit.

Epanalepsis seu complexio utramque figuram amplectitur, repetitque in fine & principio; Figura ad exaggerationes virtutum & vitiorum aptissima; nisi statim feriret fastidiosissimas aures; & eius artificium illico nudum pateret. Idcirco non est nimis continuanda: sed Anaphora, traductione, Polypoto cum amœnitate varianda.

V. seu Epanalepsos.

Traductio. Crebra est eiusdem dictionis repetitio, sed cum casuum, aut modorum varietate, aut mutatione in sensu: vt qui nihil habet in vita iucundius vita, is cum virtute vitam non potest colere.

Cui similis est allusio, amari iucundum est, si curetur ne quid sit amari; sed hæc leuiora.

Vehementiam habent conglobati casus, & Antithetis vibrati, vt in illa imprecatione Didonis.

Littora litioribus contraria, fluctibus undas,

Imprecor arma armis, pugnent ipsique nepotes.

Proxima est commutatio, sententiarum discrepantium inuersio, vt illud Simonid. Pictura loquens poësis est. Tacita poësis pictura est, & esse oportet, vt viam: non viuere, vt edam.

Vltus est in argumento à partium enumeratione, & comparatis, in re exaggeranda, vel imminuenda, nec caret sua acrimonia, vt illa Himerij. Aras non euerxisti, at eas frustra esse ostendisti, cum reum protudentiam tollis, ob quam aras extruximus: sacrificia noua non introduxisti, at omnia sustulisti.

De tertia figurarum serie, quæ sunt in repetitione.

Anadiplosis.

CAPVT XXI.

Anadiplosis, est iteratio verbi in eadem sententia aliquando continenter, vt, ô Mythis! ô Mythis. sed artificiosior cum aliquid interijcitur, vt illa Demosthenis. *ωραγορ (ὁ δ' εὐδρῆς Ἀθηναῖος) ἀραγορ Ἐραγορ.* Mala res vni Athenienses, mala res columniator. Sic Cicero, non es commotus, scum tibi mater pedes amplexaretur, non es commotus. Et Dij immortales sine gemitu hoc dici non potest, non nemo etiam in illo sacratio reipub. in ipsa, inquam, curia non nemo hostis est.

Vltus est in affectibus, temperies cum exclamatione.

Anaphora, Epistrophe, Epanalepsis, Traductio, Allusio, Commutatio.

Anaphora est repetitio in principijs sententiarum aptissima ad enumerandum, vt nihil te nocturnum praesidium palatij, nihil urbis

De quarta serie figurarum.

Ad suauem dicendi genus pertinentium maxime in structura periodorum.

CAPVT XXII.

Restant in hoc dicendi genere figuræ, ex quibus periodi venustatem capiunt, & numerum, quo in genere excellit Isocrates, ita eius oratio tota est continentibus vincula numeris, vt in tecto tegula: neque tamen eo ad pugnam aptior, vt enim si quis currentium

corpora vinciat, de celeritate multum detrahat, sit ea oratio: quo pedibus, & copulis strictior est, plus suauitatis habet, minus acrimonia.

Ornat igitur periodos modo Asyntheta crebris incisis, quasi vehiculis contorta. Gemitum parenti, pare cognatis, obsequere amicis, obtempera legibus, & hæc ad aculeos.

PolySyntheta ad grauitatem. Grauius enim est illud Homæi.

-- *ωαχιρ δὲ πῶντι, δῆδν ρτ.*

Vel vna coniunctiuicula.

Homæoprata similiter cadentia, quæ iisdem casibus efferuntur. Hominem laudas egentem virtutis, abundantem felicitatis.

Homæoteleuta, quæ iisdem modis: vt turpiter audes facere, nequiter audes dicere.

Plenus est istis Apuleius, vt tibi respondent ydæra, redeunt tempora, gaudent numina, seruiunt elementa, & certe nimis ab antiquis affecta respuit posteritas, cum propter artificij facilitem paterent omnibus.

Optima est vniulque figuræ temperies: vt in illo, perditissima ratio est amorem petere, pudorem fugere, diligere formam, negligere famam.

Sunt istis affines disunctiones, coniunctiones, adiunctiones.

Disiunctio vnumquodque certo concludit verbo. Pop. R. Numantiam deleuit, Carthaginem sustulit, Corinthū distecit, Fregelas euertit. Suavis est sed fastidio obnoxia, nisi ingenium sit, & prudentia in distributione.

Coniunctio interpositione verbi prima ligat vltimis: & formæ dignitas aut morbo deflorescit, aut vetustate.

Adiunctio verbo præponit, aut postponit, vt deflorescit formæ dignitas, aut morbo, aut vetustate. Vel aut morbo, aut vetustate formæ dignitas deflorescit.

Sed nihil æquè venustat orationem, ac illi suauitatem affundit, quam Isocolon, seu compar, in quo sunt membra orationis, quæ constant ferè ex pari numero syllabarum: vt in illo Ciceronis: Vicit pudorem libido, et morem audacia, rationem amentia, his periculis spartiones.

seu Isocratis orationes.

De altero ordine figurarum, quæ ad grauitatem faciunt.

CAPVT XXVIII.

Sequuntur illustriores figuræ sententiarum, quarum siue ad docendum, siue mouendum splendor est maximus.

Nos primum eas, quæ in demonstrando sunt positæ, deinde quæ in velitatione, & dialogo, postremo, quæ in affectibus subijciuntur.

Prima est diuisio, quæ rem in partes distribuit, & dilemmate ferit aduersarios. Si id actum est, fateor me errasse, qui hoc maluerim: fateor insanisse, qui cum illis senserim. Tametsi inermis, Iudices, sensi. Sin autem victoria nobilium ornamento, atque emolumento reip. populoque Rom. debet esse: tum verò optimo, & nobilissimo cuique meam rationem grauisimam esse oportet.

[Illa habet vim, & probabilitatem, hæc etiam affectum.]

Vnum perflugium, Iudices, vna spes reliqua est S. Roscio, eademque reip. vestra pristina bonitas & misericordia, quæ si manet, saluetiam nunc esse possumus, sin ea crudelitas, quæ hoc tempore in repub. versata est, vestroque animos (id quod fieri profectò non potest) duriores, acerbioresque reddit, actum est, Iudices: Inter feras satius est ætatem degere, quam in hac tanta immanitate versari. Valebit illud genus in perorationibus.

In principijs propositionum habet illa maiestatem. Dux res sunt, quæ hominem locare possunt in amplissimo gradu dignitatis, vna Imperatoris, altera oratoris boni &c.

Alterum genus diuisionis est *expeditio*, cum rationibus compluribus enumeratis, quibus aliqua res aut fieri, aut non fieri poterit, cætera tolluntur, vna relinquitur, quam nos intendimus hoc modo: necesse est, cum constet istum nostrū fundū fuisse, ostēdas te aut vacuum possedisse, aut vsu tuū fecisse, aut emisse, aut hereditate tibi venisse. Vacuum cum ego adesse possidere non potuisti, tuum vsu fecisse etiam nunc non potes. Emptio nulla profertur, hereditate tibi me vno mea pecunia venire non potuit: relinquitur ergo, vt me vti de meo fundo deieceris.

T. 1.

Tertium *Motifmes*, cuius mentio est apud Rutilium Lupum, descriptio quadam rei, aut personæ, a singulis partibus. Hæc exornatio complectitur distributionem, sed habet aliquid vehementius, ut in illo Lycurgi oratoris.

Cuius omnes corporis partes ad nequitiam sunt appositissimæ, oculi ad petulantem lasciviam, manus ad rapinam, venter ad aviditatem, virilis naturæ membra, quæ non possumus honestè appellare, ad omne genus corruptelæ, pes ad fugam, proflus ut ex hoc vitia, aut ipsæ ex vitijs ortus videatur.

Vitios erit in laudando, in vituperando, ut re exaggeranda, cum ita singulæ partes sumuntur, epithetisque proprijs donabuntur.

Gradatio figura est omnino ad amplificationem facta, quæ lentim a minoribus, quasi per scalarum gradus ascendit ad summa.

Decantatum est illud, *Facinus est vinciri civem Romanam, scelus verberari, prope patricium necari*; quid dicam, in civem tollere? verbo satis digno tam nefaria res appellari nullo modo potest. Non fuit his omnibus ille contentus, inspectet, inquit, patriam, in conspectu legum, libertatisque moriatur. Deinde apponatur aculeata conclusio, aut exclamatio cum indignatione, aut admiratione, ut res tulerit.

Habet hæc figura fastidium, si frequentior fuerit. Andocid. de industria superlativum omittit: *ομοίω δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀγροῦν τῶν τῶν δὲ βασιλέων κενώσας, πλοῦς ἡ ἀλαστοσύνη, ὅτι τῆς ἐπιπέδου. Ὁ δὲ διαπέροισι παρακαλεῖται τολμᾷ.* Graecè quidem est ab ijs, qui equitatem ignotant, male tractari, multo verò durius, cum quis ea novit, quæ iusta sunt, & audeat prætergredi.

Tutius occultatur artificium hoc modo: malum odit, communis virtus est: cum malo etiam bellum gessit. Hæc pulchra ratio exaggerandæ rei, dum minora sumuntur, & laudantur quidem, sed statim maioribus obruuntur.

Synatosismos, siue frequentatio, est congeries rerum, & rationum, viuida orationis celeritate decurrentium, cuius vis in suadendo aut distuadendo maxima, & in perorationibus frequens, ut, Nemo enim nocens sine summo maiore est, Iudices, sed multa simul cum perturbant, quod adest, sollicitudinis plenum: quod futurum, est formidolo-

sum: lex paratum supplicium ostentans, vitia ex vitijs coacta, occasionem arguendi malefici captans inimicus, quæ quodidiana vehementer eiusanimum excruciant. Et, Alexandro verò, quid supra dignitatem, quid citra sudorem, quid incruenta victoria, quid citra pulueris, ut dicitur, tactum postremo quid inelaboratum obrigit? ananes sanguine mixtos bibebat, quos caetorum corporibus iunctos traiecit, herbam fame enectus edebat, quam primam offendisset: obrutas altis nubibus gentes adijt, vrbes sub terram meris excidit, pugnantiâ maria navigavit, auda Gedrosiorum, Arachosiorum quæ littora permenis, in mari prius etiam, quam in terra sitipes vidit.

Sed illud mobilius, & *ὑποτίθηται*. Trophæa alia super alia eriguntur, triumpho triumphos excipiunt, arma sanguine calentia novo subinde sanguine abluuntur, victorias numerat, non cadaverum, spoliorumve aceruis, sed subactis regnis, populisque in seruitutem redactis, insulis, continentibusque, classibus suis patefactis, ea est Romanorum Imperij magnitudo. Vna pugna Philippus Macedoniam perdidit, vna clade accepta Antiochus Asia celsit, vno praelio victi Charchagines Lybiam miserunt, denique vir, vnius exercitus impetu imperio Armeniam adiecit, Pontum, Euxinum, Syriam, Arabiam, Albanos, Iberos, & omnino quæ cis Hyrcanos, Caucasumque sunt: ter illam victorem vidit Oceanus terras ambiens, Numidas in Lybia ad littora usque meridiana repulit, Hispaniam Atlantico tenuis subegit cum Sertorio desiccantem: Albanorum Reges insectans intra Caspium pelagus compulsi, bella hæc omnia egregiè profugavit, publicæ fortunæ ope adiutus: ab ea verò destitutus, suâ tandem ipsius sorte cecidit. Enimvero magnus ille Romanorum genius, non ut Macedonum, ad dieculam aspirans, aut breviculo tempore florens, nec terrestris modo, ut Lacedæmoniorum, aut maritimus, ut Atheniensium, &c. Vide item ex Saluiano, lib. i. de gubernatione Dei, vbi res gestas Moysis perstringit.

Ratiocinatio est, per quam nos ipsi a nobis rationem poscimus, quare quicquid dicamus, & crebro nosmet a nobis petimus vniuscuiusque propositionis explanationem: ea est huiusmodi.

Maiores nostri, si quam vnius peccati mulierem damnabant, simplici iudicio, multorum
T t male-

Plut. de fort. a. Anna Alex. Andri.

Mobilis, circa congestas expressas Plutur. de fort. Roman.

Cic. 4. ad Herenn.

Andocidas in Alcibia. p. 31. n. 30.

Horatius apud Plin. lib. 10.

Vsque synatosismi.

Rutil. ex Lycurgo.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

maleficiorum conuictam putabat. Quo pacto? quoniam quam impudicam iudicant, eam veneficij quoq; damnatam existimabant. Quid ita? quid necesse est eam, quæ suum corpus addiderit turpissimæ cupiditat, timere permultos. Quos istos, virum, parentes, ceteros, ad quos videt sui dedecoris infamiam pertinere. Quid postea? quos tanto perè timeat, eos necesse est, vt quoquo modo possit, veneficio petat.

Hæc figura habet multum τὸ τραυτιμὸν, & ad docendum, demonstrandumque efficacissima est, & valde popularis.

Ratiocinatio concionibus aptissima.

De figuris in velitatione, & certamine.

CAPVT XXIV.

Prolepsis varia genera.

Prolepsis est occupatio obiectionis, cuius varia sunt genera.

Modò concisa est, vt:

Esto, ipse nil potest, at venit paratus cum subscriptoribus exercitatis, & disertis.

Modò ampla, & magnifica, itemque irrisione amarulenta, in proponenda aduersarij oratione, qualis est illa:

7 in Ver. num. 10.

Quid agam, Iudices, quò accusationis meæ rationem conferam? quò me vertam? ad omnes enim meos impetus, quasi murus quidam, boni nomen imperatoris opponitur: noui locum, video vbi se factaturus sit Hortensius, belli pericula, tempora reipub. Imperatorum penuriam commemorabit: tum deprecabitur à vobis, tum etiam pro suo iure cõtendet, ne patiamini talem Imperatorem Pop. Rom. Siculorum testimonijs capi, ne obretri laudem Imperatoriam criminibus auaritiæ velitis.

Modò expeditionem habet adiunctam, vestigat, tentat, capit, omnes aduersarij rationes breuiter subijcit, diluitque cum dexteritate, vt illa:

Cic. 4 ad Herem.

Quaro igitur vnde iste tam pecuniosus sit factus: amplum patrimonium relictum est? At patris bona vnerunt. Hereditas aliqua obuenit: non potest dici: sed etiam à necessarijs omnibus exheredatus est. Præmium aliquod ex lite, aut iudicio cepit? non modo id non fecit, sed etiam insuper ipse grandi sponsione victus est. Ergo si his rationibus locupletatus non est, sicut omnes videtis, aut isti domi nascitur aurum, aut vnde non est licitum,

pecunias accepit, & tunc appellatur *subiectio*: qua vsus Pbilo de legatione ad Caium, τὸ γένος ἦν ἐλάττω, pag. 78, & ceter. Modò per anaphoram, & homæoptora vibratur, qualis est illa omnium argutissima de Harusp. resp. Tu meam domum religiosam facere potuisti, ecqua mente? qua inuaseras. qua manu? qua disturbaras, qua voce? qua incendi iufferas. qua lege? quam ne in illa quidem impunitate tua scriperas. quo puluinari? quo sturpraras. quo simulachro? quod ereptum ex matris simulachro, in Imperatoris monumento collocaras.

Argutissima species subiectionis.

Sustentatio.

Sustentatio est dicti suspensio ad maiorem attentionem, vt illud Demosthenis:

Demosth. pro Corin.

Βέλομαι ἑ, καὶ παράδοξον εἰπεῖν, καὶ μὴ πρὸς Διὸς, καὶ θεῶν μηδεὶς, τὴν ὑπερβολὴν βαυμάσθ. Cupio autem quidpiam admirabile dicere, & quæso per Deos, ne quis hanc miretur dicendi insolentiam.

Et Cicero, Audite, audite Consulem, Iudices, nihil dicam arrogantius, tantum dicam totos dies, atque noctes de republica cogitantem.

[Illa maiestatis plena est: hæc acris, & expedita.]

Cognitorem adscribit Sthenio: quem? cognatum aliquem, aut propinquum? non. Themitanum aliquem, honestum hominem, ac nobilem? ne id quidem: at Siculum, in quo aliquis splendor, dignitasque esset? minime. Quid igitur? ciuem Romanum. cui hoc probari potest? cum esset Sthenius ciuitatis suæ nobilissimus, amplissima cognatione, plurimis amicitijs: cum præterea tota Sicilia multum auctoritate, & gratia posset, inuenire neminem Siculum potuit, qui pro se cognitor fieret: hoc probabitis: an ipse ciuem Romanum maluit? cedo: tui Siculo cum is reus fieret, ciuis Romanus cognitor factus vnquam sit.

Cic. 4 in Ver. nu. 106.

Vides, vt in ratione variatur, & venustatur. Ista minus habet acrimonia, sed plus expectationis.

Etiamsum mihi expectare videmini, Iudices, quid deinde factum sit? quod iste nihil vnquam fecit sine aliquo quaestu, atque præda. quid in eiusmodi re fieri potuit, quod commodum est: expectate facinus, quàm vultis improbum: vincam tamen expectationem omnium, nomine sceleris, coniurationisque data-

damnati, ad supplicium traditi, ad palum alligati, repente multis millibus hominum inspectantibus soluti sunt, & Leonide ille domino reddi. Alias iuvat transitiones, vt:

Quid deinde furcifer, quod progreditur? & Venio nunc ad illud aureum nomen Chryso-goni.

Licentia.

Demosib. Philip. 3.

Licentia *ωρῆσις* libertas, & fiducia loquendi, quo genere abundat Demosthenes, vt *ὡς ἐστι μὴ βλασφημῶν ἢ εἰπῶν, ἀλλ' ἕξ ᾧ.* Vereor ne quid dicam odiosum, sed omnino verum. Acris est, ac anarulenta.

Altera excelsa: quid de reliquis reip. malis licetne dicere? mihi verò licet, & semper libet dignitatem tueri, mortem contemnere.

Cic. Phil. lip. 1.

Tertia, lenis est, quæ videtur exere aculeos, cum aliqua acrimonia, quam mulcet, & mitigat, vt.

Vos enim (Patres conscripti) graue dictu est, sed tamen dicendum, vos, inquam, Seruium Sulpitium vira priuastis, quem cum videretis se magis morbo, quam oratione exculantem, non vos quidem crudeles fuistis, (quid enim minus in hunc ordinem conuenit) sed cum speraretis nihil esse, quod non illius autoritate, & sapientia effici posset, vehementius excusationi obsticistis, atque eum, qui semper vestrum consensum grauissimum iudicauisset, de sententia deiecistis.

Cic. Phil. 4.

Quarta, adulatoria, quæ simulat libertatem, cum tamen ea dicar, quæ auditoribus scit esse gratissima, talia sunt illa pro Ligario, vide quam non reformidem, vide quanta lux liberalitatis, & sapientie tuæ, mihi apud te dicendi oboriatur.

Communicatio.

Ysu communicatio. Cic. pro Quinct.

Communicatio est, quasi cum ipsis, apud quos dicas, deliberatio. Aptæ ad purgationem figura, in qua multum est probabilitatis. Ego pro te nunc consulo post tempus in aliena re, quod tu in tua re, cum tempus erat consulere oblitus es. Quæro abs te Cai Aquili, L. Luculle, P. Quintili, M. Marcelle, vadamonium mihi, non obtit quidam socius, & affinis meus, qui cum mihi necessitudo vetus, controuersia de re pecuniaria, recēs intercedit: postulone à Prætorè, vt eius bona mihi possidere liceat: an cum Romæ domus eius, vxor, liberi sint, domum potius

denuntiem? Quid est, quod hac tandem de re vobis possit videri? Profectò si recte vestram bonitatem, atque prudentiam cognoui, non multum me fallit, si consulamini, quid sitis responsuri: primum expectare, deinde si latitare ac diutius ludificare videatur, amicos conuenire, quærere quis procurator sit, domum denuntiare: dici vix potest, quam multa sint, quæ respondeatis ante fieri oportere, quam ad hanc rationem extremam, ac necessariam deuenire.

Concessio.

Concessio est in dictis, sicut permissio in factis.

His quidem figuris videmur aliquid aduersario concedere, quod tamen nihil contra rem nostram facit, immo ex fiducia nostræ æquitatis, & abundantia rationum proficitur.

Adiunctam vt sæpius habet paralepsim, qua nos multa, & ea aliquando grauiora, præterire fingimus, vt ad maiora veniamus, sic: Verum hoc quoque vobis remitto, negligite præterita si vultis, sed ne reliquas spes turbetis, atque omnes provincias euertatis.

Varia concessio. Cicero 7. Verr. 116. 219.

Hæc expedita. Contingat iste sane vi sua consilia senatoria, quæstiones omnium perumpat, euolet ex nostra seueritate.

Alter inuidiosa, & inonica, qua reus in inuidiam adducitur, Synathroismon enim habet magnorum criminum, quæ omnino concedi non possunt, & tamen videtur præterire, vt nocentissimum hominem ostendat. Sic, verum esto, nihil est, quod non emi possit, si tantum des, quantum velit venditor, spoliemus orbem terrarum, vendamus vectigalia, effundamus ararium, vt locupletatis, aut inuidiæ, aut pestilentie possessionibus, agri tamen emanant. Quid tum, quæ erit in istos agros deductio?

3 Verr. 116. 13.

Tertia grauis, cum aganactesi, vt in Milone de Clodio. Excitate, excitare eum, si potestis, ab inferis, frangatis impetum viui, cuius vix sustinetis furias insepulti.

Cicer. pro Milone.

Permissio est, vt illa in 7. Verrina. Perfrica frontem, & dic te digniorem, qui consul fieres, quam Catonem.

Ironia, Epiplexis, Apostoposis, Allegoria.

Ironia, vna est breuis, & faceta, vt cum Lamia deformem interpellaret. Audiamus, inquit Crassus, pulchellum puerum: at ille belle retorfit, non potui formam ipse fingere, ingenium potui.

Varij modi ironia.

Cicero in
Ep. onem.
Ironicam
p. 1. & 2. s. s.
na p. 1. & 2.

Alia fusa & magnifica, ut illa in Pisonem, qui triumphum contemnebat. Non est integrum. Cuius Pompeio consilio iam uti tuo; erravit enim, non gustarat istam tuam Philosophiam, ter iam homo stultus triumphavit. Crasse pudet me tui, quid est, quod confecto formidolosissimo bello, coronam illam lauream tibi tantopere decerni volueris a senatu? P. Sciuili, Q. Metelle, C. Curio, P. Africane, cur non hunc audistis tam doctum hominem, tam eruditum, priusquam in illum errorem induceremini? C. Ipsi Pontino necelario meo iam non est integrum: religionibus enim susceptis impeditur. O stultos Camillos, Curios, Fabricos, Calatinos, Scipiones, Marcellos, Maximos! o amentem Paulum; rusticum Matium, nullius consilij Patres istorum amborum consulum, qui triumpharunt. Et postquam satis luse, mactat hominem exclamatione. O tenebra! o luum! o sordesi

Demosth. in
or. de Corona.

Tertia amaruleora, quae dicitur Sarcasmos ridet, & pungit, ut Vespa. Talia sunt illa Demosthen. *αὐτὸς δὲ ὡς πικρὸς, ἀγὲρ αὐτὸς ὡς νόμος, παρασημοποιήσας.* Tragica Simia, rusticus Oenomaus, adulterinus Rhetor.

Epiplexis, est grauior quaedam increpatio, apta Demosthenis grauitati; qualis est illa: *τί σὺν ᾧ τολμήσασθε συκοφαντῆς; ἢ λόγους πλάττεισ; τί σαυτὸν ὄσχε ἐμβροχίζεις, ἐπὶ τῆς εἰς.* Quid igitur o miser calumpniaris, quid mendacia fingis: quid elleboro te non purgas?

In hoc genere plerunque valet Apostrophe, Allegoria, Epanorthosis.

Apostrophe
in or.

Apostrophe est reticentia, cuius vsus triplex est. Vel enim reticetur propter oblectamentum, ut in illo Virgilij.

Non inueni, & qui te.

Vel propter *εὐσημειαν*, quod mali omnis esse videatur.

Sed Vlpianus: Philipp notat, Demosthenem de industria Philippi verba intermittere, ne mala aures interueniant.

Vel propter grauitatem, nam, ut ait Demetrius, quae latent, grauiora putantur. Tale est illud Luuenalis:

*Maiorum priusquam quisquam fuit iste tuorum,
Aut patet fuit, aut illud, quod dicere nolo.*

Demetrius
de Valerij
Allegoria in
historia.

Allegoria, ad terrorem incutiendum est. aptissima, adyto, aut nocti simillima, nescio quid habet horrois quia, quae minus videntur, magis timeantur: omnia mytheria sunt.

Allegorijs velata, ad grauitatem, & horrorem. Grauius dixit Dionysius, Locris vastitatem mirans, [nunc Cicadae apud vos in nudo cantabunt solo,] quam si rem dixisset apertius iracundior vilius esset, & minus metuendus. Sed cauendum a continuata Allegoria, ne videamur aenigmata facere. Hec Demetrius.

Correctio.

Correctio vna est mordax, ut: quod quidem facerem vehementius, nisi mihi intercederet inimicitia cum istius mulieris viro: fratrem volui dicere, semper hic erro. Et: Quae verò conuiuia honesta credo in eiusmodi domo, si domus habenda est potius, quam officina nequitiae, & diuersorium flagitorum omnium.

Correctio in
vna spe
ciss.
Pro Galio
n. 32. Pro
Rose.
Ambr. m.
134.

Alia vehemens cum Anadiplosi: cui benedixit inquam bono: benedixit inquam d. quem fortem, & bonum ciuem non petulantibus infectatus est!

Pro Scru.
n. 10.

Alia leuior per addubitationem, & moderationem. Constantiam dico, nescio, an melius patientiam possem dicere. Et: patrimoni. unum effudit, quamquam non sumus nisi co verbo, quo decursum non enim effudit, sed in salute reipub. collocauit.

Pro Lig.
2. 6. Phil.
num. 3.

De tertia Serie figurarum in affeibus.

CAPVT. XXV.

Figuras eludent exornationes sententiarum omnium illustrissima. Exclamatio, Imprecatio, Sermocinatio, Protopopoeia, Apostrophe, Aporia, quibus nihil ad affectus mouendos potentius, sed tamen si frequentius adhibeantur, & in leui materia, nihil miserabilius.

Exclamatio, alia acuta, & breuis, ut, Quae nam, malum, est ista voluntaria seruitus: tunc quaedam necessaria.

Exclamatio
vnaq.
modi.

Alia fusa, & plena, quae tot generibus distinguitur, quae sunt affectus.

Auerfiois, & horrois, o scelus! o portentum in vltimas terras exportandum!

Alia admirationis cum laude, ut: o ciuem natum reip. memorem sui generis, imitoremq; maiorum. Et illa epistola Iuliani tota in exclamatione *ὦ λόγος, ὦ φρενας, ὦ σβουρισ,*

ὦ δία!

Epist. Itali
am tota in
exclamatio-
num im-
itatione.

Dionysii
Milefii lau-
daria excla-
matio.

Alucaria p.
41. in epi-
Graec. colle-
stanti.

Graeca verba sunt:

ΤΑ σμήνη μοι τ' μελιτῶν κενά. καὶ ἀπει-
ροίτησαι τ' ἐέως, ὅτε καὶ αὐτοὶ τῆς δρα-
πέτιδες. ἀλλὰ γὰρ καὶ πῆμα διέδωκα
καὶ ἄκων ἰὸς αἰῶνος εἰς τοὺς αὐτῶν σίμβλους. καὶ
ἔχον λειμῶνα εὐρόθεν, καὶ ὄη καὶ ἀνῶν εὐρο-

ρον. καὶ εἰς τὸ αὐτὰς πανθυσία. καὶ ὁ
πῶ τ' φιλοφροσύνης τ' ἔχον ἀνδρῶν. ἡμῶς πολ-
λὰ καὶ καλὰ τὰ μέλιτι. κοῦδ' ἔποτε τ' ὅ τ'
ἀδῖν. τῆς γλαυκίας ἦσαν ἀγορεύ. ἰδὲν ὅ
χοντο ἀκρίβεια, λοκῆται πρὸς ἡμῶν ὑ-
δρ. οὐ μὲν τὴν λρισίων καὶ τ' ἀπόλλω αὐτόν.
καὶ αὐ μὲν αὐτὶ φυγάδες. ὁ δ' οὐδ' αὐτῶν χῆ-
ρος. ὅση, καὶ τὰ ἀνδρῶν αὐτῶν λειμῶνι περὶ
αὐτὰ γῆρα. Ἐγὼ δὲ αὐτῶν ὄταν ὑπομνησθῶ
τῆς πῆσιαις, καὶ τῆς εὐχαρίως χορείας, οὐδὲν
ἄλλο ἢ νομίζω τυχαίως ἀφελῆσαι. ὀργί-
ζομαι μὲν εὐν αὐτῶν. τί γὰρ ἀπὸ λειμῶν ἴσ-
φρα αὐτῶν καὶ ὁ τοχῶς πατέρα, καὶ φροῦρον,
καὶ μελοδωρ, ὅτε καὶ εὐχαρίως δῆ δὲ με ἀνι-
χρῶται τὴν πλάττω αὐτῶν, καὶ ἔποι ποτὶ ἀ-
πὸ δῶσαι καθλῶται, καὶ τίς αὐτὰς ὑπέδρα-
το, ἔχει γὰρ τοὶ καὶ οὐδ' αὐτὰς μὲν προσχά-
σαι. εἴτα εὐρόν ὁσὲν πολλὰ τὰς ἀγνώμο-
νας καὶ ἀπίστους.

Execrandi in rebus tragis, clarissima-
rumque personarum functis caedibus, con-
fusa parricidam nota sunt, & apae istae formu-
lae.

O dementissimi furoris belluam, Hyrcanis tigribus progeneratam, ad latrocinium patriae, ad pestem Italiae, ad totius mundi perniciem natam, & ex omnium sordium colluue concretam! o vltimum inferorum portentū! o sicam furiarum sacris initiatam, & impijs Daemonum execrationibus deuotam, o infaultissimam lucem, & omni nocte tristiozem, qua, hiaru discesserunt inferi, vt te cum iam sustinere non possent, te nunquam, istis teris importunissimum animal euomerent. O si tuus ille natalis dies, in annorum redeat curriculum, extabescat protinus, aut feralibus cometarum portentis funestetur. Non est, non est meum (auditores) in tanta doloris acerbitate exclamare, opus esset, vel ipso Caci ore flammaram globos eructanti, vel Thyestae, aut Oedipi imprecationibus, neque tamen ad tanti criminis detestationem, potius essent. O rem funestam, terram vltimū dirisimo illo parricidio incestaram, & scelerum ipsum tanti sceleris aspectu confusum! &c. similia.

Deprecatio grauis pro Murena in peroratione. Quae cum ita sint, iudices, primum rei publ. causa, qua nulla res cuiquam potius de-

Cicero pro Murena. num. 16.

bet esse. Vos pro mea summa, & vobis cognita in temp. diligentia moneo, pro auctoritate consulari horror, pro magnitudine periculi obtestor, ut otio, ut paci, ut saluti, ut vitae vestrae, & caeterorum civium consularis: Deinde ego fidem vestram, vel defensoris, & amici officio adductus, oro, atque obsecro, iudices, ut ne hominis miseri, & cum corporis morbo, tum animi dolore confecti, Lucij Muranae recentem gratulationem nova lamentatione obruiatis.

Pro Deiot. num. 8.

Pathetica pro Deiotaro. Quamobrem, hoc nos primum metu C. Caesar per fidem, & constantiam, & clementiam tuam libera, ne residere in te vilam partem iracundiae suspicemur. Per dexteram te istam oro, quam regi Deiotaro hospes, hospiti porrexisti: istam, inquam, dexteram non tam in bellis, & in praesidijs, quam in promissis, & fide firmiorem. Sermocinatio orationem effingit.

Philostr. p. 2. in Philagro.

Sermocinatio superbi. Deinde putas solem vespero invidere, aut curae ipsi esse, si quae stella alia in caelo est? Non ita se habent res ingentis huius ignis, nam videtur mihi etiam poetico more sic loqui: Do tibi septentrionem: tibi meridiem: tibi vespertum, omnes autem in nocte: omnes cum ego non videor.

Graca verba sunt.

Εἴτα οἱ ἐπὶ ἡλίον ἐσπέρα φρονεῖν, ἢ μέλαιρα αὐτῶν, εἰ τις βῆτιν ἀσπὴρ ἄλλος ἐν οὐρανῷ, οὐχ οὕτως ἔχει τὰ τῶ μεγάλῃ τῆτι πυρός. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ καὶ ποιητικῶς, ἐκείτω διατέμειν. Ἐὶ τὴν ἀρκτον δὲ ὠμι, λέγοντα, Ἐὶ ἡ μεσημβρία, Ἐὶ δὲ ἐσπέραν. πάντες ἢ ἐν νυκτὶ, πάντες δὲ τὰν ἐγὼ μὴ βλέπωμαι.

Ep. 115. ex Auripide.

Auari. Seneca ad Lucilium.

Vbiq; tantum quisque, quantum habuit, sit.

Quid habere nobis turpe sit quaris: nihil. Aut diues opto vivere, aut pauper mori. Bene moritur, qui dum moritur, sucrum facit.

Peccunia v. gens gen. vis humani bonum. Qui non vituperas matris, aut blanda potest. Par esse prois, non facer morituris parens. Tam dulce si quid i. enteris in vultu micat. In serido illa amores caelorum, atque hominum memet.

Magnanimi in morte egregiam habet Cicero. Cum militibus urbs redundaret, & omnes ciues timore oppressi domi continerentur: venit iste cum sago, gladio succinctus, iaculum tenens: quinque adolentes hominem simili ornatu subsequantur, irrumpit in aedes subito: Deinde magna voce, ubi est, inquit, iste beatus aedem dominus, quin mihi praesto sit? Quid taces? hic alii omnes stupidi timore obmutuerunt. Vxor illius infelicissimi, cum maximo steru ad istius pedes abiicit sese. Parce, inquit, & per ea, quae tibi dulcissima sunt in vita, miserere nostri, noli extinguere extinctos, ser manfere fortunam, nos quoque fuimus beati, nosce te esse hominem.

4. ad Her. Mori viri magnanimi praclarissime ex-pressa.

At ille: Quin illum mihi datis, ac vos auribus meis opplorare definitis? non abibit. Illi nunciatur interea, venisse istum, & clamore maximo mortem minari: quod simul audiit: heus, inquit, Gorgia, pedisseque puerorum, absconde pueros, fac ut incolumes ad adolefcentiam perducas. Vix haec dixerat, cum ecce iste praesto, sedes (inquit) audax non vox mea tibi vitam ademit? exple meas inimicitias, & iracundiam satura tuo sanguine. Ille cum magno spiritu, Metuebam, inquit, ne plane victus essem: nunc, ut video, in iudicio mecum contendere non vis, ubi superari turpissimum est, superare pulcherrimum: interficere me vis, occidar equidem, sed victus non peribo. At ille, in extremo vitae tempore, etiam sententiosè loqueris, neque ei, quem vides dominari vis supplicare?

Tum mulier: Immo quidem iste rogat, & supplicat, sed tu quæso commouere. Et tu per Deos, inquit, hunc amplexare, Dominus est, vicit hic te, vince tu nunc animum. Cur non definitis, inquit, vxor loqui, quae me digna non sunt? Tace, & quae curanda sunt, cura. Tu cessas mihi vitam, tibi omnem benè uiuenti di spem, mea morte eripere? Iste mulierem repulit abs se lamentantem: illi nescio quid incipienti dicere, quod dignum videlicet illius virtute esset, gladium in latere defixit.

Vide item praclarum exemplum pro Calpurnio App. Clau.

Propopoeia non tantum orationem fingit, sed personam, ut cum patria loquens inducitur hoc modo: Ego illa plurimis trophaeis ornata, triumphis ditata certissimis, clarissimis locupletata victoriis, nunc vestris seditionibus, o ciues, vxor; quam dolis malitiosa Carthago, viribus probata Numantia, disciplinis cru-

erudita Corinthus labefactare non potuit, eam patiemini, nunc ab hominibus teterrimis proteri, atque conculcari: Itē, quod si nunc L. ille Brutus requiescat, & hic ante pedes vestros adsit, non hac vtatur oratione? Ego reges eieci; vos tyrannos introducitis. Ego libertatem, quę non erat, peperis; vos partam seruare non vultis. Ego capitis mei periculo patriam liberaui; vos P. liberi sine periculo esse non curatis? Hęc figura este orū oratorum, qui canunt maioribus tibijs.

Apostrophe conuersio sermonis, modò ad Deos, modò ad homines, modò etiam ad res. inanimas, vt. Nunc te Iupiter Opt. Max. Et ω γη & ηλιε & αρετη. Quod orator Gręcus obijcit Aeschini.

Detorona 406. Dion. Milesius.
Cum orco, seu iureiurando coniungitur ad maiorem grauitatem, vt notat Longinus, *χρηλω ζειαιπον υμην*, ω Ανδρες Αθλωντοι, τος δεους απικται, &c. Nunc fiat ad mortuos, vt, ingemiscite heroes, qui sub terra estiscoditi. Et, ω μαρτυρος ες μαρτυρωι προκινδυνευσαλιας, &c.: vos verò patrię natos iudicorum etiam nomen à Marte est: vt idem Deus, urbem hac gentibus, vos huic vibi genuisse videatur. In fuga facta mors est, in victoria gloriosa, etenim Mars ipse ex acie fortissimum quemque pignerari solet. Illi igitur impij, quos cecidistis, etiam ad inferos penas partidij luunt. Vos verò qui extremum spiritum in victoria effudistis, piorum estis sedem, & locum consequuti, breuis autem vobis vita data est: At memoria benè reddita vitę sempiterna, quę si non esset longior, quam hac vita, quis esset tam amens, qui maximis laboribus, & periculis, ad summam laudem, gloriamque contenderet? Actum igitur præclare vobiscum, fortissimi, dum vixistis, nunc verò etiam sanctissimi milites, quod vestra virtus, nec obliuione eorum, qui nunc sunt, nec reticentia posterorum insepulta esse poterit, cum vobis immortale monumentum, suis penè manibus fenatus populusque Rom. extruxerit. Ad res inanimas, vt. Vos enim Albani, Tinnuli, atque Luci, vos, inquam, imploro, atque obtestor.

Lib. 3. de or. 1. m. n. 212.
Aporia, dubitatio nobiseum per dialogismum, vnum pro multis erit exemplum, quo ipsis inimicis lachrymas excussit C. Gracchus. Quò me miser conferam? quò veritam? in capitoliumne? at fratris sanguine redundat? an domum? matremne vt miseram, lamentatēque videam, & abiectam?

Cicero pro Murena hanc ipsam imitatus est, fons, & origo extat apud Andocidem, *Τίνα γαρ αναβιδαζομαι δεσποδων υπερ μαυτς; τον πατερα; αλλα εβνηκεν. τος αδελφους; αλλ ουκ εστι. τος παδας, αλλ ουπω γε εν νωται, υμεις τοινω & αντιπατρς εμοι, & αντι αδελφων, & αντι παδων γενεαδε.*

Andocid. αυτ. κατηρ. 9. 111.

Quem ego supplicem vestro huic tribunali sistam (iudices?) patrem scilicet? At verò mortuus est; fratres? nulli sunt; liberos? non habeo. Vos apud me parentum, fratrum, librorum locum tenetis. Basilius Seleucia in hac figura triumphat, maximè in ista præclarissima, Abrahami sermocinatione.

In Homili de Abraham.

Λαβε τον οον σου τ αγαπηλον, ονη γα πασης, τον ισρααλ.

Πως οδκ εφριζε την φωνην; πως ου σιωπησεν την ψυχην, τη πληγη της φωνης; πως οδκ εφρασε τη τελευτη την τε τεκνη σφαγη; αλλ ω ψυχης χαρτερεις, οδκ εβναξερν, οδκ εδ ακρυστερ, οδκ εβτη φουσι, οδκ εμεριδη τις βαλευμασι, ου το προσωπον ημεφερν, οδκ εφικε φωνην την πατεινην, τεκνη σφαγην απαι εμδου, οδκ εβπερ η φουσι εββλεγο, ω ζενων εβπιταγματων. ω τη παραφουση παραγγελιατων. τεκνη σφαγην εβτβμα, & γενεομαι παιδος προσ εφομαι δεμμι. Πατηρ βραδους, και τεκνοφορ ταχους. ω ποσας και ποιους ελπισον ετηραντορ φιλτατορ, οτε μοι της ατεκνιας ελδδη το παδου, τότε πάλιν ατεκνιαν οδυρομαι. οδκ ημ εβτ ανικρα μοι προ της περας η τε παιδος εχημα. ουπω τη απολαυσει τραβεις, η γουερ, ον οδκ εβχον. ον τη φουσι δεβεις, & τα παδρα προσηλωβεις, εβφω τον πονον της αφαιρετιας. τι ον με και πατερα δεβεις, παιδοκτονον εργαζη; τι με τερπειδα τας εδδτον εβδιδας, με αιδιδας εδυρεδα; τι με τακαλλεις τον ποβον ες πενδου; τι μετασκιυαζεις το φιλτρον ες δεπνον, μιανω δεβεις αν εμιασι παιδος, υπερ ου πολλακις εβτας χερας δεβεται, πατεικας ικεσιας δεβζαμ. οβλιζεις πατερα. προς την τε βλεβης αναβρεση. προς τας σας υποχεσεις απουβλεβον δεσποτα. κληρονομον εβπιγυει λω.

I o solutus rursus me improlem gemo. Non
 usque aded filij orbitas ante luctuosa fuit,
 quam nunc experto mihi. Nondum fructu
 filij saucius, eum ignorabam, quo carebam.
 Nunc autem & naturæ obligarur, & amoris
 ut quasi clauo confixus interemptions dolo-
 rem non fero. Cur tandem, cur qui me, ut ge-
 nitor essem, patricidium iubes admittere?
 Quid me partu delectari docuisti, an ut dein-
 de lugere doceres? quid amorem, mœnore cõ-
 muras? quid ex amore lamenta concinnas?
 Illiusne filij sanguine dextram inquinabo, pro
 quo toties ego tibi manus extendi? Patrijne
 supplicationibus ante susceptis, patrem ad
 filij interemptions obarmas? Domine pro-
 missa tua respice. Cui hæredem promiseras,
 eum hæredi percussorem submittis? quem
 te largitus eras successorem, mactari pos-
 cis? Ecce tibi filii, necum nuptiales epulas &
 thalamum agitabam animo, ignorans te cha-
 rissimum igni ferroque ali. En aram pro
 thalamo, pro igne nuptiali, aræ flamma. Vti-
 nam nunquam filium rogassẽ! utinam mea
 generandi vota nulla fuissent! utinam par-
 tum inopinatum nullus vidissem, ut ne ad
 bellum venirem in speratum! & quod mihi
 acerbissimum est omnium, authorem me cæ-
 dis esse iubet, atque à parente filium iugula-
 ri peroptat videre. Saltẽ hostium manibus
 dedatur, hostes iugulum petant, eadẽ
 perficiat dextera, ab amoris nexibus libera.
 Parcus verò cum sim, id audire non sustineo,
 iugulari nequaquam. Ferrum natura repudi-
 at, ad rem tam atrocem fatiscit dextera, oculi
 spectaculum refugiunt; quibus ipse affectibus
 naturam obarmaueris, nosti. Nihil horum ge-
 neroso Abrahamo aut excedit, aut in men-
 tem incidit, sed cui diuina iussa curæ erant,
 quasi veræ ouis alicuius sacrum exacturus ad
 iugulationem comparabatur, neque ad naru-
 ram, quæ retardaret imperum, conuertebat-
 tur. Silentium igitur subsidio comparans, to-
 tus erat in ijs, quæ Deus imperarat. Faciens
 tam audax Saram celat, neque ad matrem ef-
 fert mandata. Quamobrem? illa quidem,
 inquit, amans Dei est, ego quidem eius ani-

mum suspiciõ, at ingenium vereor. Intueor
 matris in Deum propensionem, ac metuo af-
 fectum in liberos: Dei amans est mulier, sed
 mater est. Mulieres naturæ impotentia deui-
 ctæ, res importuna. Vereor ne pueri furto ma-
 teriam subtrahat obsequedi Deo iubenti; Ve-
 reor ne lachrymis sacra fœdet, ne puero com-
 plorato iniuriam imperanti arroget, ne vul-
 tu contuso sacra dissiciat, Deo quæ vim afferat,
 ne mente infracta, rei tam obstupendæ grati-
 am spoliet. Ego post iugulationem, lamentan-
 tem alloquar, ego colam plorantem hisce ver-
 bis, desine lamentari, ne fle puer um ipsa iu-
 gulatione eõ honestatum. Donum erat vltro-
 neum, infans non sine dolore partus. Filium
 non tollit parens, si plus prodest: neque teme-
 re ferrum ijt per mediam sobolem. Ausa sa-
 cram facere dextera, beneficium sponder.
 Quem Deus dedit, repetijt, quem formauit,
 requisit: quem rogatus dederat, rogans re-
 cipit, nec quidquam impedit, quominus red-
 dat cum ita visum erit. Nam qui eam, cum
 non existeret, dedit, vel morte prostratum vl-
 tro dabit. Qui tibi alio effœta matrem esse
 concessit, & puerum iugulatum remitter ad
 vitam. Quodque ad solatium valet pluri-
 mum, o mulier, is cuius in potestate est fili-
 us, ut mactaretur, flagitauit. Vitulum nuper
 obrulisti; Isaac oblato eequid bonorum non
 speres? Tali oratione tamque generosa rati-
 one semper naturæ obloquenti os obstruens,
 mentemque exacuens, ac manum corrobora-
 rans, de suis extractam visceribus victimam
 capit, cursu contendit in montem, pedem se-
 nescentem iuuenili cursu promouet. Natu-
 ram & afflictionem peruincebat affectio, nec
 non pietatis contentio senitam, omniaque pa-
 lam ardori in Deum inflammato cedebant.
 Exsiliabat in montem, sacrificij adiutricem
 victimam ipsam sumens. Ipse enim ignem &
 gladium manu tractabat, lignisque vi-
 ctimarijs Isaacum victimam
 pulcherrimam ag-
 grauabat.

LOCI COMMUNES PRÆCIPVARVM FIGVRA- rum Ciceronis indicati.

Apostrophe.

Pro domo, num. 10. 4. O Dij
Immortales (vos enim hæc
audire cupio) P. Clodius ve-
stra sacra curat, &c. ad num.
112.

Pro Ligari. num. 9. Quid enim
Tubero tuus ille districtus in acie Pharsalica
gladius, agebat? &c.

Pro Cælio, num. 59. Proh Dij immortales!
cur interdum, &c.

Secunda Tulcul. n. 29. Concludunt ratiū-
culis Stoici, cur non sit malum, quasi de ver-
bo, non de re laboraretur. Quid me decipis,
Zeno? nam cum id, quod mihi horribile vide-
tur, &c.

Sexta Verrina, num. 79. Te nunc P. Scipio,
te, inquam, lectissimum, ornatissimumque a-
dolescentem appello, &c.

Pro domo, num. 3. ubi alloquitur Clodium.
Ac primum illud à te, homine vesano, &c.

Prima Catil. initio. Quousque tandem,
&c.

In Pisonem, initio. Iamne vides, bellua,
&c.

Pro Quinctio. num. 91. Nunc causa petorata,
ves ipsa, & periculi magnitudo, &c.

Pro Marcell. num. 2. Ergo & mihi meæ pri-
matæ vita, &c.

Pro Muræna, num. 3. A quo tandem M. Ca-
eo, est æquius, &c. Et ibidem, n. 7. Ego Serui
Sulpici, me in petitione tua, &c.

Pro Ligari. n. 2. Habes igitur, Tubero, quod
est, &c.

Pulcherrima 14. Philipp. nu. 32. Vos verò
patriæ naros iudico, &c.

Verrina tertia, nu. 47. Potestne tibi vlla spes
salutis commoda ostendi, &c.

Verrina sexta, n. 18. Ecquis pudor est, Ver-
res? &c.

Allogoria.

Pro Roscio Amerino, nu. 89. & 90. Te pna
gna Cænensis, &c. Nihil enim mali est, &c.
Pro Cluent. nu. 72. Guttam aspergit huic
Bulbo, &c. (dus, &c.)

In Pisonem, num. 20. Neque tam sui timi-
Pro domo, n. 12. Quid, si utrumq; fuit, &c.
Pro domo, num. 27. Desinant, desinant ho-
mines isdem machinis, &c.

Pro Plancio, nu. 94. An cum videam navem
secundis ventis, &c. Et ibid. nu. 95. Nunc ve-
nio an illud extremum, &c.

Pro Sextio, num. 71. Exierunt malis omni-
bus, atque execrationibus duo vulturij palu-
dati, &c.

Pro Cælio num. 51. Sed quoniam emeris-
iam è vadis, &c. Et ibidem, nu. 67. Prægestur a-
nimus iam videre primum, &c.

Concessiones.

Pro Flacco, num. 96. Litemus igitur Lentu-
lo, parentemus Cethego, &c.

Pro Quinctio, nu. 56. Verum, quoniam tu id
tibi arrogas, & concedi postulas, conceda-
mus.

Pro Roscio Amer. num. 8. Si præter, &c.
Non recusamus, quin illorum libidini Sexti
Roscij vita dedatur.

Pro Marcello num. 23. Sed tamen, cum &
angeamus sane suspicionem tuam, &c.

Pro Ligario, num. 36. Sed ierit ad bellum,
dissentit, &c.

Pro Deiot. n. 30. Esto, concedatur, hæc quo-
que acerbitate, &c.

Verrina 3. n. 13. Confingat iste sanè vi sua,
&c. (liquis, &c.)

Verrina 5. nu. 28. Verum esto, reperietur a-
Verrina 5. n. 29. Verum hoc quoque vobis
remitto, negligite, &c.

Verrina sexta, nu. 19. Verum, fac te impetra-
uisse, fac, &c. quid, &c.

Vltima Verr. num. 4. Hæc eadem nunc ab
illis

Alis defensionis ratio, &c.

Pro Cluent. nu. 133. Verum esto, condemnat Popilium Gellius, &c.

Ibidem, nu. 146. Vt tibi concedam hoc indignum esse, &c.

Climaxes.

Pro Quinctio, num. 95. Miserum est exturbati fortunis omnibus, miserius est, &c.

Ultima Verrina, num. 169. Facinus est vinciri ciuem Romanum, scelus, &c.

Corymbosae sententia.

Prima Catil. nu. 22. Quamquam quid loquor, &c.

Prima Catil. nu. 24. Quamquam quid ego te inuitem, &c.

Pro Ligari, num. 24. Quæro, quid facturi fuissetis, &c.

Pro Rege Deiotaro, nu. 16. Quis prudentior? Quamquam Deiotarum, &c.

Philippica 14. nu. 22. Nunquam enim in civili bello supplicatio decreta est; decretam dico: &c.

Pro Rabir. nu. 27. Sed quid ego de ijs omnibus, qui, &c.

Ultima Verrina, nu. 108. Sed quid ego hostij iura in hac, &c.

Comparationes.

Pro Fonteio, nu. 3. vsque ad 6. Est in eadem Provincia, &c.

Pro Quinctio, nu. 93. Non comparat se teum, &c.

Pro Rosc. Amer. n. 13. Accusant iij, qui hunc ipsum, &c.

Pulcherrimè pro Rosc. Amerino, num. 88. Restat, Iudices, vt hoc dubitemus, vter, &c.

Pro Rosc. Amer. nu. 118. ad n. 120. Num iste discipulus magistro, &c.

Pro Comedo, num. 20. Oro, atque obsecro vos, qui nostis, &c.

Pro Deiot. num. 31. O tempora! o mores? Cn. Domitius ille, &c.

Pro Comedo num. 7. Quid est, quod negligenter scribamus aduersaria, &c.

Ultima Verr. n. 124. vestros quondam nauas contra Carthaginem, &c. At nunc, &c.

Verr. 1. nu. 35. Ac vide quantum inter futurum sit, inter meam, tuamque accusatiouem, &c.

Verrina 1. nu. 61. At vide quid differat inter meam opinionem, ac tuam, &c.

Pro Marcello, num. 5. Soleo sæpe ante oculos ponere, &c. vbi fit comparatio Cæsaris cum cæteris.

Ibidem comparantur victoriæ alix cum victorijs Cæsaris, num. 8. Domuisti gentes immanitate barbaras, &c.

Ibidem, num. 9. Iraque C. Cæsar, bellicæ tuæ laudes, &c. At verò, cum aliquid, &c.

Ultima Verr. nu. 114. Nihil addi iam videtur, Iudices, &c.

Pro Deiot. nu. 12. Ignosce Cæsar, si eius auctoritati, &c.

Cæsaris cum Pompeio, pro Marcello, n. 17. Vidimus tuam victoriam, &c.

Gladium vagina vacuum in vrbe non vidimus, &c.

Pro Muræna, n. 22. Sed, vt hoc omisso, &c. Vigilas tu de nocte, &c. Ille, vt ed, quo incidit, &c.

In Pisonem: comparat se Cicero cum Pisonem, n. 2. vsque ad nu. 9. Is mihi etiam gloriabitur, &c.

Philipp. 14. n. 9. Qua enim in vrbe tam immanis, &c.

Pro Rabir. perd. reo, num. 11. Quamobrem vter nostrum tandem, Labienc, &c. vbi Cicero comparat se cum Labieno.

Ultimo paradoxo sub finem. O Dij immortales, non intelligunt, &c. Capit ille ex suis, &c. Ergo cætena, &c. illi aurata recta, &c.

Sexta Verr. nu. 115. Nemo fere vestrum est, quin, &c.

Ultima Verr. nu. 109. Catenas habebat hostes tuus, &c.

Pro Cluentio, numero 194. Quid conferam, Syllamne cum Iunio, &c. Philip. 4. n. 15. 16. 17. Nam, quod se similem, &c.

Tertia Catilin. nu. 24. ad n. 26. Etenim recordamini Quirrit, &c.

Pro Sylla, nu. 72. ad 76. Agedum, conferte nunc cum illius vita, vitam P. Sylla, &c.

Coniuncta seu Epilexis

Pro Cæcina nu. 14. Quam personam iam ex quotidiana cognoscitis vita, &c.

Pro Deiot. nu. 21. Dij te perdant fugitiue: ita non modo, &c.

Ibidem nu. 26. Quæ crux huic fugitiuo potest satis supplicij afferre? &c.

2. Verr. n. 2. Adduxi enim hominem, in quo, &c. depopulatorem ararij, vexatorem Asia, &c.

Ibidem n. 7. Nunc homo audacissimus, atque amentissimus, &c.

Ibidem nu. 15. Quæ cum ita sint, iste homo amens, ac perditus, &c.

Verrina 3. num. 6. De impudentia singulari

lari quod adest, quod, &c.

Ibidem n. 42. Quid hoc homine faciat: aut ad quam spem, &c.

Ibidem n. 113. Homo importunissime, cur tantam iniuriam, &c.

Paradoxo 4. Nunquamne homo amentissime te circūspicies. Nunquamne quid facias, &c.

Verr. 4. n. 40. Quid huic homini facias? &c.

4. Verr. vltima pag. An ab hac eius infamia, nequitia, &c.

5. Verr. num. 5. Ego in vno homine omnia vitia, &c.

Ibidem num. 23. Verris mores improbos, &c.

Ibidem nu. 41. Quibus rebus id assequutus es? &c.

Ibidem nu. 65. Hæc tu omnium mortalium profugitiss. &c.

In Pisonem num. 19. Ego istius pecudis, ac putidæ carnis, &c.

Sexta Verrina nu. 47. Quid hoc est? quod hoc monstrum, &c.

Ibidem nu. 75. Hæc cum istis sacrorum omnium hostis, &c.

Ibidem nu. 112. Quæ deprecatio est igitur ei reliqua, &c.

Ibidem n. 148. Theomastus quidam, homo ridicule, &c.

Pro Cluentio nu. 182. Mulier iam non morbo, sed scelere furiosa, &c. cætera.

Ibidem nu. 67. Sicut ab homine ad excogitandum acutissimo, ad audiendum impudentissimo, &c.

1. Catil. n. 13. 14. & 15. Coniciatur Catiline. Nemo qui te non oderit, &c.

Ibidem n. 25. & 26. Ad hanc te amentiam natura peperit, &c.

2. Catil. num. 7. ad 10. Quid enim mali, aut sceleris, &c.

Deprecationes.

Pro Deiotaro nu. 8. Quamobrem hoc nos primum metu, &c.

Pro Quinto n. 97. Næuij lachrymans manum apprehendit, &c.

2. Verr. nu. 43. Cui loco, per Deos immortales, &c.

Pro Marcell. num. 33. Quare omnes te, qui hæc salua esse volumus, & hortamur, & obsecramus, vt, &c. cætera.

Distributiones.

Pro Manilia initio. Itaque neque hic locus, &c.

Ibidem num. 6. Primum mihi videtur de

genere belli, &c.

Ibidem n. 36. Ac primum, quanta innoecia debent esse Imp. &c.

Initium orationis pro Quintio nu. 1. Quæ res in ciuitatem duæ, &c.

Pro Roscio Amerino num. 35. Tres sunt res, quantum ego, &c.

1. Verr. nu. 27. Cognosce ex me, quoniam hoc primum, &c.

Pro Cælio n. 2. Atratinus habet excusationem, vel pietatis, vel necessitatis, &c.

Pro Muræna nu. 12. Meruisse verò stipendia in co bello, &c.

De Prouincijs Consularibus n. 43. Terror iniectus Cæsari de eius actis, &c.

Ibidem num. vltimo. Si dignitas agitur Cæsaris, &c.

Pro Milone nu. 2. Profectò nec iustitiæ suæ putaret esse, &c. Nec sapientiæ, &c.

Dubitationes.

Pro Quintio, n. 56. Quo te nomine appellemus? Improbum? &c.

Ibidem, nu. 94. Quid agendum est? qui Deus appellandus est? &c.

Ibidem, nu. 57. Quid ergo est? vereor me hercule, ne aut, &c.

Sexta Verr. initio. Venio nunc ad istius, quemadmodum ipse appellat, studium, vt amici eius morbum, &c. Ego quo nomine appellem nescio, &c.

Pro Rosc. Amer. n. 29. Quid primum querar? vnde potissimum, &c.

Secunda Verr. n. 32. Nunc ego, Iudices, iam vos consulo, quid mihi, &c.

Sexta Verr. nu. 88. Est crudelitatis, quod, &c. Illud verò quid sit, iam non queo dicere: quo nomine appellem nescio, &c.

Vltima Verr. nu. 2. Quid agam, Iudices? quo accusationis meæ, &c.

Pro Cluentio, num. 4. Equidem, quod ad me attinet, quò me vertam nescio, &c.

Exemplorum usus.

Pro Deiotaro, n. 31. O tempora! o mores! Cn. Domitius, &c.

Ibidem, n. 36. Etenim si Antiochus magnus, &c.

Pro Rabirio perd. 100, nu. 20. ad 22. De te ipso, Labiene, quæro, &c.

Ibidem, n. 21. Cum ad arma Consules ex S. C. vocauissent, &c.

Ibidem, n. 24. At C. Decianus, de quo tu sæpe commemoras, &c.

Ibi-

Ibidem, n. 6. Hæc quidem afferet aliquam
adpreceationem periculi, &c.

Ibidem, n. 27. Quid de illis honestissimis
viris, &c.

Secunda Verr. num. 51. Fac tibi patrem le-
gis Acilia: veniat in mentem, &c.

Tar. Pater Aeneas, & animum excitet Ho-
lor.

Paradoxum 1. plenum exemplis. Neque ego
vnuquam illum bona perdidisse dicam, &c.

Paradoxo 2. Nec verò ego M. Regulum æ-
rumnosum, &c.

Paradoxo penultimo. Quid enim censēs, si
L. Mummius aliquem istorum videret, &c.

Epiphonemata, & exclamationes.

Pro Rosc. Amerin. n. 82. Vereor, ac aut mo-
lestus sim vobis, &c. Virgilius.

Tanta molis erat Romanam condere gentem.

Virg. 3. Aeneid. vers. 55.

— Quid non mortalia pectora cogit

Auri sacra fames?

Idem 10. Aeneidos, versu 501. vsque ad
505.

Nescia mens hominum fatis, sortisque futura,
&c.

Cicero pro Sext. n. 93. O Dij immortales,
quem nam ostenditis, &c.

Pro Fab. Postu. n. 37. Nunc verò quid agitur,
&c.

Philipp. 10. nu. 8. O spectaculum illud, non
modo, &c.

Ibidem, nu. 18. Quæ (malum) est ista ratio,
&c.

Ibidem, nu. 11. Quæ tempestas, Dij immor-
tales, &c.

Philipp. 3. nu. 8. O ciuem natum Rcip. me-
morem, &c.

Pro Sext. n. 27. O diem illum, Iudices, fu-
nestum Senatui, &c.

Secunda Catil. n. 10. Hunc verò, si sui fue-
rint &c. O nos beatos! ò temp. fortunatam! ò
preclaram laudem, &c.

Pro Milone n. 95. O frustra, inquit, suscep-
tici labores! &c.

Pro Sylla, n. 91. O miserum, & infelicem il-
lum diem, quo, &c.

Pro lege Manil. nu. 33. Proh Dij immorta-
les! tantamne vnus hominis, &c.

Quinta Verr. num. 176. Quid enim est reli-
quum, nisi vti fareare, &c. O consuetudo, &c.

Sexta Verr. num. 8. Sed quid ego tam vehe-
menter inuehor? &c. O Dij immortales, &c.

Vltima Verr. num. 112. Per Deos immorta-
les, Iudices, quo tandem animo sedetis?

Execrationes.

Pro Deiótato, nu. 21. Dij te perdant, fugiti-
ue, &c.

Ibidem, num. 26. Quæ crux huic fugitio-
porest, &c.

Philippica 6. num. 12. Igitur est patronus L.
Antonius, malam quidem illi pestem, &c.

Philippica 13. num. 22. O Spartace: quem e-
nim te potius appellem?

Ibidem, num. 48. Quin turabis in malam pe-
stem, malumque cruciatum.

Virgilius 2. Aeneid. vers. 24.
O patria, ò diuum decus Ilium, &c.

Inclita bello
Mœnia Dardanidum quater, &c.

Cic. pro Flacco in peroratione, nu. 102. 103.
O nox illa, &c.

Verrina 5. num. 137. Proh Deum, hominum-
que fidem, &c.

Verrina 6. num. 146. O rem ridiculam! ò de-
sertum hominem, &c.

Pro Rosc. Amerin. num. 146. Per Deos im-
mortales, quæ ista crudelitas.

Pro Rosc. Amer. nu. 77. O Dij immortales
rem miseram, & calamitosam! &c.

Eictiones.

Verrina prima, n. 10. Si tibi Q. Cæcili, hoc
Siculi dicerent, &c.

Pro Ligar. nu. 14. Si cum hoc domi facere-
mus, quod & fecimus, &c.

Verrina 6. nu. 69. & 70. Hoc loco, Q. Catule
te appello, &c.

Vltima Verrina, nu. 78. Quid si aufugisset:
si vincula rupisset? &c. (ceret &c.)

Ibidem, nu. 137. Hæc tibi si tuus parens di-
derem, &c.

Ibidem num. 148. Si quis Rex, si qua ciuitas
exterarum gentium, &c.

Ibidem, num. 149. Si hæc apud Scythas
dicerem, &c.

Ibidem, nu. 167. Tolle hanc spem, tolle hoc
presidium, &c.

Pro Cæcinnâ, nu. 1. Si quantum in agro lo-
cisque desertis, &c.

Ibidem, num. 2. Si causa more, in statu quo
omnium defendatur, &c.

Ibidem, nu. 5. Si mihi esset vnus A. Cecin-
næ causa agenda, &c.

Pro Cæcinnâ, n. 35. Si Cæcinnâ cum in fundo
esset, &c.

Pro lege Manilia, num. 50. Quod si Roma
Vu 4. Cn.

C. Pompeius, &c.

Pro domo sua ad Pont. n. 133. Quid diceris,

nefanda, & perniciofa labes, &c.

Catil. 4. n. 12. Etenim quæro, si quis pater-

familias, &c.

Pro domo sua ad Pont. n. 139. Quæ si omnia

&c.

Pro Sext. n. 81. Hic quæro, Iudices, si illo die

gens ista, &c.

Pro Milone, n. 55. Si hæc non gesta audire-

tis, sed picta videretis, &c.

Ibidem, num. 78. Quamobrem si cruentum

gladium tenens, &c.

Ibidem, n. 8. Quin sic attendite Iudices, &c.

Ingite igitur cogitatione imaginẽ, &c. Quid

vultu existimauistis, &c.

Hypotyposes.

Verrina septima, nu. 160. Ipse inflamma-

tus scelere, ac furore, &c.

Pro Rosc. Amer. nu. 98. Nonne vobis hæc,

quæ audistis, cernere oculis videmini, &c.

Pro Rosc. Amer. nu. 23. 24. Interea, &c.

Ibidem, nu. 97. & 98. Etiamne in tam per-

spicuis rebus, &c.

Verrina tertia, nu. 141. Isti color immutatus

est: vultus, oratio, &c.

Vltima Verr. nu. 26. 27. 28. 29. Iterum pri-

mi labore, &c.

pro Cluent. Iudicij corrupti vide fraudem,

ad n. 71. ad 77. Capit hoc consilium, &c.

prima Catilin. n. 20. Quid est, Catilina? ec-

quid attendis, &c.

Secunda Catil. n. 2. Iacet iste nunc prostra-

tus, & retorquet oculos, &c.

In Pisonem, nu. 25. Erant illi compti capilli,

& madentes cinnorum fimbriæ, &c.

Secunda Catilin. nu. 5. Hos quos video vo-

litare in foro, &c.

Tertia Catilin. num. 13. Ac mihi quidem,

Quirites, cum illa cert. &c.

In Pisonem, nu. 42. 43 ad 78. An ego, &c.

Sui reditus in Pisonem, num. 51 ad 53. Redi-

tus Pisonis, a 53 ad 56.

Ironia.

Sexta Verrina, nu. 86. Virgis iste cæderet sine

caussa, &c.

Vltima Verr. nu. 11. & 12. Quid hoc loco po-

tes dicere, &c.

prima Catilin. n. 23. Ac sic mihi inimico, vt

prædicas, &c.

Ibidem, num. 28. præclaram verò populo

Romano refers gratiam, &c.

Secunda Catil. nu. 12. Homo enim videtur

cer rimidus, & permo destus, &c.

Pro Milon. n. 92. Excitate, excitate eum ab

inferis, &c.

pro Ligario, num. 26. Sed vide, quæso,

C. Cæsar, constantiam ornatissimi viri.

pro Deior. nu. 16. At, credo, hæc homo in-

consultus, & temerarius non videbat, &c.

Ibidem num. 33. Blesamius, tyrannum Cæ-

sarem scriberet: &c. & num. 34. Nam de status

quis quæritur, &c.

philipp. 14. num. 7. Gratæ verò nostræ Dij

immortalibus gratulationes erunt, &c.

Occupationes, seu prolepses.

Pro Rosc. Amerino, nu. 5. Forfitan quæra-

tis, qui iste terror sit, &c.

Verrina prima n. 47. Esto ipse nihil est, ni-

hil potest, &c.

Ibidem, n. 48. Deinde, vt opinor, habet Al-

lienum, hunc tamen a subtellicis, &c.

pro Arch. nu. 20. Ac ne quis à nobis hoc ita,

&c.

Ibidem num. 3. Sed ne cui vestrum mirum

esse videatur, &c.

Ibidem num. 9. At domicilium Romæ non

habuit is, &c.

Ibidem, num. 12. Quæres à nobis Gracchæ,

cur tantopere, &c.

Ibidem, n. 15. Quæret quispiam, quid illi

ipfi, &c.

Ibidem num. 25. Nam si quis minorem glo-

riæ fructum, &c.

pro Marcello, n. 22. At si tui nihil cogitant

sceleris, cauendum est, &c.

Pro Ligario, n. 20. Reprehendendo igitur

Minimè verò, &c.

pro Deior. au. 16. At, credo, hæc homo in-

consultus, &c.

Ibidem, nu. 33. At quàm acutè collecta cri-

mina? Blesamius, &c.

philipp. 14. nu. 13. Tu igitur ipse de te; dixe-

rit, quispiam, &c.

pro Rabir. perd. reo, num. 23. At fuit vester

patruus, &c.

Verrin. 3. nu. 118. At per Deos immortales,

quid est, &c.

Verr. 5. nu. 117. Hic mihi etiam dicere aude-

bit, &c.

Ibidem, nu. 188. Scio quid solet fieri, scio

quid queat, &c.

Præmissioes, & præteritiones.

Pro Lege Manil. num. 25. Sinite hoc loco,

Quirites, sicut poetæ, &c. præterite me ve-

stram

eram calamitatem, &c.

Ibidem, n. 60. Non dico hoc loco maiores postulos, &c.

Pro Quinct. n. 13. Verum his de rebus non accessit, &c.

Verr. 1. n. 29. Nec ea dico, quæ si dicam, tamen, &c.

Ibidem, num. 24. Hæc tu scis ad me esse delata, quæ si velim proferre, &c.

Verr. n. 26. In quo ego quid eniti, &c. Malo in aliorum spe relinquere, quam, &c.

Ibidem, num. 36. Intellego quam scrupuloso, difficilique, &c. quamobrem nihil dico de meo ingenio, &c.

Pro Ligario num. 24. Sed iam hoc totum omitto, &c.

Pro Ligario n. 30. Ignoscite, Iudices, erravit, lapsus est, &c.

Pro Deiot. n. 27. Ut enim omittam, &c.

Verr. 2. num. 24. In stupris verò, & flagitijs nefarias eius libidines commemorare, pudore deterreor, &c.

Verr. 2. nu. 38. Cognosceret ex me populus Rom. quid sit, &c.

Ibidem, n. 39. 40. Iam verò quomodo ego &c.

Verr. 3. n. 32. Itaque primum illum actum, &c. prætermittam, &c.

Ibidem, nu. 75. Quid eius lachrymas, & cursiones proferam, &c.

Ibidem, n. 128. In latus tectis verò, &c. quid ego dicam? &c.

Ibidem n. 148. Sed ineptum est de tam perspicua re disputare, &c.

Verr. 5. n. 19. Mitto vinela, mitto carcerem. &c.

Ibidem, toto num. 103. Sentio, Iudices, moderandum mihi esse iam orationi meæ, &c.

Verr. 6. nu. 37. Non tibi obijcio, quod, &c.

Ibid. n. 48. Hic nolite expectare, dum ego hæc crimina agam, &c.

Prosopopæia.

Philipp. 5. n. 5. Hoc qui non videt, excors, &c. & nu. 6. Meus amicus est, &c.

Philippica 7. n. 5. Fauces tu hostiliteras tibi ille mittat? &c.

Philippica 10. n. 7. Vos autem D. C. si M. Brutum, &c.

Vergilius, 2. Aeneid. vers. 430.

Aeneas.
Iliaci cineres. Et sua extrema meorum
Testes in oesa tu vestro. Nec celo, nec ullas

Vitasse vices Danaum.

3. Aeneid. vers. 35.

Eas omne abrupsi: Polydorum obruncat, & n.

70

Vi possitur. Quid non mortalia peccora cogis,

Auri sacra fames.

Verrina 5. num. 205. Quid adhæc Hortensius? Falsum esse crimen? hoc nunquam dicet, &c.

Verr. 6. n. 79. P. Scipio eum, qui illa sustulit, &c.

Ibidem, n. 82. Hæc abs te non Sicularum defensor, &c.

Catil. 4. num. 2. Quæcunque mihi vni proponeretur, &c.

pro Balbo, n. 47. Existat ergo ille vir, &c.

pro Deiot. n. 19. At quam festiuè crimen contexitur, &c.

Ibidem, num. 21. Horum inquit, eram conficius, &c.

Ibidem, nu. 24. Addidit etiam illud, equites non optimos, &c.

Ibidem n. 25. At eo, inquit, tempore ipse Nicæam, Ephesumque, &c.

Verrina 2. n. 20. Verè loquar, Iudices, &c.

Subiectiones.

Verrina 3. n. 150. Nam quid argumentamur, quo ista pecunia peruenerit? fecit, &c.

Verrina 6. n. 27. At quomodo abiecit, non possum dicere, &c.

De Haruspicum responsis, n. 33. Tu meam domum religiosam facere potuisti? &c.

Philippica secunda, num. 2. Quid purem? contemptumne me non video, &c.

pro Rosc. Amer. n. 131. Placet igitur in his rebus, &c.

Gorgias in palamede, p. 188. haber egregiâ.

pro Ligario, n. 7. Apud quem igitur, &c. nempe ad eum, &c.

pro Quintio, n. 6. Quid ergo est? primum magnitudo periculi, &c.

Ibidem, n. 41. Appellandi tempus non erat? Ac tetum, &c.

Ibidem, n. 43. Quid igitur pugnas? an quod, &c. & n. 44. ut honestiore iudicio conflicteret. At, &c.

Ibidem, n. 62. At quis erat procurator, credo, &c.

Ibidem, n. 74. Vbi erant cæteri creditores, &c.

Transitiones.

Verrina 3. nu. 155. Cognoscite aliud hominis in re vetere, &c.

Ibidem, n. 123. Superbia verò qua fuerit, quis ignorat, &c.
Pro Rosc. Amer. n. 66. Quapropter vos oro, &c.

Pro Marcell. n. 21. Nunc verò venio ad grauissimam, &c.

Verrina 3. nu. 42. Nolite quæso, Iudices breuitate orationis, &c.

Verrina 3. n. 103. Verùm ad illam iam veniamus, &c.

Verrina 4. n. 34. Quantam potestatem habuerit, videtis, quas res, &c.

Verrina 5. nu. 10. Superiore omni oratione perattentos vestros animos habuimus, &c.

De Demosthenica figurarum tractatione.

CAPVT XXXVI.

Demosthenes in tractatione figurarum contenti, grauis est, & varius: non habet illud quidem genus molle, & declamatorium, quod otiosis auribus ad blandiatur: sed totus ferme est in *πρακτικῶ*, in quo certè vim habet prope incredibilem, quod hæc è multis pauca satis indicabunt.

INTERROGATIO.

Quis vsus interrogationis apud Demosthenem.

Sæpe vsitur hac figura, dum vult aliquid insinuare mentibus: & interrogat se, & suspendit animos: deinde responder.

Οχι χαλῶς ἔχειν ἠγθῆμαι. διὰ τῆς δὲ μοι δοκεῖ πάντῃ ὅσα ἀνείπει τις ὑπὲρ τέτων, ἐκείνη μὲν ἔχειν φιλομίσαν ἰσθῆ, ἡμῶν δὲ οὐχὶ χαλῶς πεπραχέναι. Ὁ μὲν γὰρ ὅσα πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν ἀποποίηται ἑαυτῷ, τόσῃτα δαυμαστότερον παρὰ πᾶσι νομίζεται. ὅμως ἢ ὅσα χείρον ἢ προσήκει κέρησθαι τοῖς πράγμασι, τόσῃτα πλείονα ἀσχύνειν ὀφλήκατῃ. Ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω.

Non consultum esse existimo: quomobrem? quia quicquid ea de re dixeris, id vt ei aliquid afferre laudis, sic à nobis non praeclare administratum esse videatur, quo enim is plura supra dignitatem suam gessit, eo admirabilior apud omnes habetur. Vos quanto deterioris, quam decuerat, vsi rebus estis; tantò maiorem agnominiã suscepistis. Hæc igitur omittam.

SYNAETHROISMVS.

Animaduerte hic orationis vibratam celeritatem.

Philippum diceres, quasi torrentem effusum rari, & Græcia vrbes inuoluere mira velocitate.

Ηρῶ ἀγαλογίζεταί τις ὀμῶς, ὡ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν ζόπον διδρμῆγας γέγονεν, ἀδελφῆς ὄντῃ κατ' ἀρχὰς φιλιππῶ τὸ παρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πύδναμ, Πάλιν πευπύδαμ, μετὰ τὴν αἰθίαν, εἶτα Θεσσαλίας ἐπιβῆ, κατὰ

NVMQVIS vestrum cogitat, Athenienses, & spectat, quemadmodum magnus euaserit, infirmus cum esset initio Philippus? Primum Amphipoli capta, postea Pydna, mox Potidæa; denique Methone, postremo Thessaliam inuasit. Demum, quum Phelias, Pagalas, Maguciam, omnia suo arbitratu

COM.

ταῦτα Φερῆς, Παρσάδος Μαγνήταρ, πάντ' ἔμ
ἐβόλετο εὐξέπσαι Ἰσκιόρ, ὡς γέτ' εἰς Οὐράκη, αἰτ'
ἐκεῖ τοὺς πρὸ Βεβαλίων, τοὺς ἡ χριτασῆσας, Ἰ Βα-
σιλέωμ, ἡδὲ νησε' πάλιν φάττας, ὅθ' ἐπὶ τὸ φε-
δομῆν ἀπέκλινεμ, ἀλλ' εὐθὺς ὀλιωβίσις ἐπεχέρη-
σεῖτάς δ' ἐπ' Ἰλλυρίοις, ἡ Παφονας αὐτῷ, ἡ πρὸς
ἀρύμδαμ, ἡ ἔσπης ἀν εἰποι.

composuisset, in Thraciam abijt. Deinde ibi,
Regibus alijs eieclis, alijs constitutis, in
morbum incidit: ex eo paululum recreatus,
non ad focordiam se deflexit, sed statim O-
lynthios est aggressus. Bius autem in Illy-
rios, & Paones, & aduersus A-
rymbam, & quod
non.

PROLEPSIS.

Prolepses habet frequentes, est enim pugnax rationibus, & in aliorum subodorandis,
refellendis, obiectionibus sagax & industrius.

ΤΙ οὖν τις ἀν, εἶπει, ταῦτα λέγεις ὑμῖν νῦρ,
ἵνα γινῶτε, ὡ ἀνδρες Αθλιωῶσι, ἡ ἀδιδησθε
ἀμρότερα, ἡ τὸ πορτεδομ χραδέχρισον αἰεί ἡ τῶμ
πραγματάων, ὡς ἀλυσιτελές. Καὶ τὴν φιλοπραγ-
μυσίαν, ἡ πιδὸς ἀπαλίας χρήται, ἡ συζῆ φίλιπ-
πῶ. ὡφ' ἡς ὅθ' ἐστι ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πε-
πραγαμένοις ἡσυχίαν σχήσει.

Quid ergo, inquiet aliquis, ista nobis com-
memotas nunc? Vtrumque, ut cognoscat-
tis, Athenienses, & sentiat, tum proijcere
singulatim semper aliquid rerum, quam non
expediat: tum perpetuam in rebus gerendis
alacritatem, qua erga omnes Philippus utitur:
præ qua fieri non poterit, ut rebus gestis
contentus, in otio se con-
tineat.

ALIUD EXEMPLVM PROLEPSEOS.

ΤΟ μὲν οὖν ἔπιτημάμ, ἵσας φήσαι τις ἀμ
ρῶδισι, ἡ παντός εἶναι, τὸ δ' ὑπὲρ τῆν
παρόντων, ὅ ἡ δὲ πρῶτῆν, ἀποφαίνεσθαι,
τῶτ' εἶναι συμβέλλει. ἡ ὡ ἡ ὅθ' ἀγνώσ μέρ, ὡ
ἀνδρες Αθλιωῶσι, τῶδ' ἡ πολάκις ὑμῖσι οὐ τοῖς
ἐπίσας, ἀλλὰ τοῖς ὑσάτῃς περὶ τῆν πραγμά-
των εἰπόντας, ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἀν ἡ μὴ χρα-
γιάμωμ ἐκεί. οὐ μὴν οἰμαί γε εἶμ, τὴν ἰδίαν
ἀσφάλειαν σκοπεῖν δ' ὑποσεύκωδα.

A C reprehendere quidem, dixerit forsan ali-
quis esse facile, & cuiusvis: quid autem de
his rebus statuendum sit, pronuntiare, id esse
confidarij. Ego verò, quanquam illud non
ignoro, sæpè vos, non ijs, qui sunt in culpa, sed
his, qui postremi sententiam dixerint, irasci,
vbi quid ex sententia non euenerit: non ta-
men arbitror meæ priuata saluis ita haben-
dam esse mihi rationem, ut quicquam dissi-
mulem, quod è re vestra futurum esse du-
cam.

MEOSIS.

Tanta industria plerumque vituperat, ut videatur rem minuere; callidè tamen
auget, nam prate xtu istius moderationis altius imprimat vulnus.

Vide, quàm molliter agit. dices eum Philippo parcere, satis tamen indicat eum in hoc
astu se superfundentis fortune, praua qualibet posse committere.

Ὁμηρ. Αἱ ἀνδρῶν ὄβρισις, ὡς φασί, χρα μλ
δὲ οὐδὲν ἔπεισαν ἴσως. τὸ γδρ εὐ φράτ.

ET homo importunus est, ut aiunt: neque
profectò id incredibile fortassis est: nam
X x 166

γενεαρχὰ τὴν ἀξίαν, ἀφορμὴ τῶν ἀκαῶς φρο-
νῶν τοῖς γίνεσθαι.

res secundiores, quàm par est, temeritatis oc-
casionem incautus præbent.

SUBJECTIO.

Subiectiones contortas amat, & pugnaces, quæ tota rigeant a-
culeis rationum.

Thyrb. 1. **H**Ν ἢ ἐκεῖνα Φίλιππος λάβη, πῶς αὐτὸν
ἐπικαλεῖται δεῦρο βδελύξει; Ὁρθῶσαι; μὴ
λίαν περὶ εἰπεῖν ἢ, καὶ σωμνοβαλῆστιν ἐπιόμιες.
ἀλλὰ Φωκίεις, οἱ τῆν οἰκίαν οὐχ οἰοῖτε ὄντες φου-
λάπηρι, ἐὰν μὴ βροχῆτη ἡ οὐμῆς. ἢ ἀλλοῦ ἴσσι;
ἀλλ' ὦ τὰν οὐχὶ βελήσεια.

SIN illa Philippus occupavit: quis eum portò
huc ire prohibebit? Thebani? ne sit dictu
acerbius, etiam expedire vnà irrupent. An
Phocenses? qui ne sua quidem sine vestris au-
xilijis tueri possunt. Aut alius quispiam?
at hercule, no-
let.

EXAGGERATIO CLADIS BELLICAE.

In exaggerando non est verbositas, sed de industria concidit orationem,
& ut Timantes in tabulis, plura relinquit cogitan-
da, quàm pingit.

Thyrb. 1. **E**Ι ἢ δὴ πόλεμος ἔσθ' ἔξει, πόσα χρή νομισσα
ζημιωθήσεσθαι; καὶ προσέται ἡ ὕβρις. Ἐκ ἢ
τὴν παραγμάτων ἀπὸ τῆς, εὐδαιμονίας ἐλάττωσιν ζη-
μίας τοῖς γεσάφροσι.

QUOD si quæ hostiles copiae venerint: quan-
tae clades erunt metuenda: accedet proter-
uitas, atque insuper ipsius rei dedecus: quod
nullo minus est detrimento, sanis quidem ho-
minibus.

EPIPILEXIS.

Thyrb. 3. **H**ΡΡΑΣΑΤΩ ΛΕΣ ΕΜΟΙ ΠΑΡΕΛΘΕΡ, ΠΩΣ ΕΛ-
λοθεν ισχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν,
Φίλιππος; ἀλλ' ὦ τὰρ, εἰ ταῦτα φάνησιν, τὰ γ'
οἱ αὐτῆ τῆ πόλεως νῦν ἀμεινονέχου; καὶ ἢ ἂν ἔσθ'
εἰπένεχου; τὰς ἐπαλξίεις ἀε κινώμεν, καὶ τὰς
ὀδοῖς ἀε ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ λίμνες; ἀ-
ποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς τὰ τοιαῦτα πόλι λευ-
κόμενους; ὡς οἱ μὲν πτωχῶν πλείστοι γεγονόσιν,
οἱ δὲ ἀδούλων ἐπιμοι, εἶνοι ἢ τὰς ἰδίας τὴν δη-
μοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοῦ βρας εἰσὶ χαλε-
κασμένοι. ὅπως ἢ τὰ τὴν πόλεως ἐλάττω γέγο-
νε, τοσάτω τὰ τῆτων θυεῖται. ἢ ἢ τὸ πάλιν ἀ-
λον τῆτων; καὶ τί δὴ πολεῖται; εἶχε χαλῶς τὸ

ALIO QVI progrediatur aliquis, & mihi di-
catur unde, nisi per nosmetipsos, ita sint au-
cta opes Philippi? Sed heus tu, si vitiosa hæc
sunt, at urbanarum rerum status est melior.
Ecquid autem dici queat? num propugnacula,
quæ te studio inducimus? & viæ, quas refici-
mus? & fontes? & rugæ? Eos quæso intuemini,
quorum hæc acta sunt in Republica: quorum
alij è mendicis facti sunt diuites, alij ex obscu-
ris clari, nonnulli priuatas ædes publicis sub-
structionibus splendiores compararunt: &
quantò respublica plus detrimenti capiat, tan-
to res istorum factæ sunt ampliores. Quæ igitur
causa est horum omnium? & cur tandem te
omnia tum præclare habuerunt, & nunc haud
rectè? Primum, quod & populus, cum ipse
quili-

τε καὶ τὸν οὐρανὸν ὁρῶντες, ὅτε τὸ ἰσχυρότατον καὶ ἁριστά-
 τευσε πολὺν χρόνον ὁ δῆμος, διαπονήσας τὴν πο-
 λιτευόμενον ἦν, καὶ κύριον αὐτοῦ ἀπαύσαντες τὴν ἀ-
 γαθότητα, καὶ ἀγαθὸν ἦν, παρὰ τὸ ἴδιον, τὴν ἀ-
 γαθότητα, καὶ ἡμῶν, καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθῶν πνεύ-
 ματι λαβέμεν. τὸν δὲ τούτων κίριον ἰσχυρῶς ἀγα-
 θῶν οἱ πολίτευόμενοι, καὶ διὰ τὴν ἀπαύσαντες πρῶ-
 τῶν ἡμῶν καὶ ὁ δῆμος ἐκνευρομένοι, καὶ περιηρη-
 μένοι χρήματα, συμμάχους, ἐπὶ ἡμέτερον καὶ προ-
 σθηκῆς μέρει γενέσθαι, ἀγαθῶν ἑάν μὴ ἀδε-
 δῶσι θεωρηθῶν ἡμῶν, ἢ βαρῆα πειμνῶσιν ὁδῶν·
 καὶ τὸ πάντων ἀναδρότατον, τὸ ἡμετέρων αὐτῶν
 χεῖρον περιφραδέμεν οἱ δὲ ἐπὶ αὐτῆς πόλει καθεύ-
 ξαντες ἡμῶν, ἐπάγροντες τὰ πάντα, καὶ ἕβαστε-
 ρσι, χειροῦσθε αὐτοῖς ποιήσιντες. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ ποί-
 οῖμαι, μέγα καὶ πεινῶν φρόνημα λαβέμεν, μη-
 χρὰ καὶ φαῦλα πρῶτοντας. ἐπεὶ ἅπτα γὰρ
 ἀνὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τὴν ἀνθρώπων ἡ, τοῖσιν ἀ-
 γαθῶν καὶ φρόνημα ἔχονταῦτα. μὰ τὴν Διὸς ἡ-
 ῶσα, ὅτε ἀνὰ δουλεύσασμαι, εἰ μείζων ἐπὶ νόμῳ
 γένετο παρ' ἡμῶν βλάβη, τὴν πεποιθότων αὐτῶν
 γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ παρῆσι αὐτῶν περιπύλων αἰεὶ
 παρ' ἡμῶν ἔστιν· ἀλλ' ἔγωγε, ὅτε καὶ τὸν γένετο,
 δουλεύω, ἐάν οὐδ' ἀλλὰ τὸν γ' ἢ ἀπαλλαγήντες
 τῶν τῶν ἐδῶν ἐβελήσῃτε στρατεύσασθαι, καὶ πρῶ-
 τῶν ἀγῶν ἡμῶν αὐτῶν, καὶ τῶν περιουσιῶν, τῶν οἰ-
 κει τῶν αὐτῶν ἀφορμῶν ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν, χη-
 σῆσθε, ἴσως ἀνίσως, ἢ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τέλει-
 ῶν καὶ μέγα κλῆσασθαι ἀγαθῶν, καὶ τὴν τοῖσιν ἡ-
 λημάτων ἀπαλλαγίῃ, ἢ τοῖς ἀσθενέσι πα-
 ρὰ τῶν ἰσχυρῶν στήσις διδομένους ἔστικε, καὶ γὰρ οὐτε
 ἰσχυρὸν ἔχοντα ἐπὶ ἡμῶν, οὐτ' ἀποβήσκειν ἔστικε, καὶ
 ταῦτα ἀνεμῶσθεν ἡμῶν, ἵστε τοσαῦτα ἔστιν,
 ὡς ἀφείλειαν ἔχον τὰ διαρκῆ, οὐτ' ἀπογνώσας
 ἄλλο τι πρῶτον ἔστικε. ἀλλ' ἐστὶ ταῦτα τὴν ἑκάστω
 λαβόμεναι ἡμῶν ἐπὶ ταῦτα ἡμῶν.

militare auderet, dominus erat magistratum,
 & bona omnia in sua potestate habebat: & be-
 ne secum agi putabant ceteri omnes, si a po-
 pulo, & magistratum, & honorem, & benefi-
 cium aliquod consecuti essent. Nunc contra,
 bona omnia in potestate sunt magistratum,
 & per hos geruntur omnia: vos populus ener-
 uati, & spoliati pecunia, socijs, famuli, & ad-
 ditamenti vicem obtinetis: contenti theatriali
 pecunia, quam isti vobis impertunt: aut buc-
 culis, si quas fortè miserint. Et, quod est om-
 nium ignavissimum, cum ea vobis dantur, ve-
 stia quæ sunt, gratiam etiam habetis, quasi be-
 neficia in vos conferantur. Qui verò vos in
 hanc urbem, tanquam carcerem includere, ad
 talia vos alliciunt, & cicutant, ut vos ad nutum
 paratos habeant. Neque verò mea quidem
 sententia fieri inquam potest, ut magnos, &
 generosos animos sumant ijs qui parvis, & vi-
 libus rebus occupantur. Nam qualiacunque
 hominum studia fuerint, talibus eos & ani-
 mis esse præditos necesse est. Hæc medijs fi-
 dius, haud mirabor, si mihi qui dixim, plus
 apud vos nocuerint, quam ijs, qui ea fecerunt.
 Neque enim semper apud vos omnibus de re-
 bus liberè loqui licet, idque ego, vel nunc si-
 cuisse miror. Quod si nunc saltem, moribus
 istis relictis, militare voletis, & agere pro ve-
 stra dignitate, atque istis domesticis opibus,
 velut instrumentis utemini, ad externa bona
 comparanda, fortassis, Athenienses, fortassis
 perfectum aliquod, & magnum bonum con-
 sequemini, talibus lucellis repudiatis, quæ
 cum cibis, quos dant ægrotis medici, conferri
 possunt. Etenim, ut illi neque vires augent,
 neque emori patiuntur: sic & ista, quæ vos
 nunc percipitis, neque tanta sunt, ut iustam
 utilitatem aliquam afferant: neque vos
 ijs despectis, ad alia conuerti pa-
 tiuntur, sed alimenta sunt
 vestrum omnium
 socordia.

ITEM EPILEXIS BREVIS, ET MORDAX.

Flumen magnæ mentis est hæc oratio.

Ὁ μὰ τὸν Δία, καὶ τοὺς ἄλλους θεούς, οὐ
 δύνασθε ἡμῶν ποιήσαι, οὐδὲ βέβλη-

Quod, iam me amet Iupiter alijque Dij,
 neque potestis vos facere, neque vultis:
 X x 2 sed

δι' ἑμ' εἰς τὸ ἀφίχθε μαρτίας, ἢ παρανοίας, ἢ οὐκ ἔχω τί λέγω, (πολλὰκις γὰρ ἐμοι γέπε-
 λήλυθε, καὶ τὸ τοσοῦτον, μή τι δαμόνιον τὰ
 πράγματα ἐλαύνῃ) ὡς λοιδορίας, ἢ φθόνου, ἢ
 σκώμματος. Ἐνεκ' ἢ ἢς λέγει ἄν τυχόντα αἰτίας
 ἀνθρώπων μεθυστοῦς, (ὧν οὐδ' ἂν ἀρνηθεῖεν ἐπιστο-
 οὐκ εἶτι τοιοῦτοι), εἴγειν κελεύετε, καὶ γελᾶτε ἀμ-
 λισι λοιδορηθῶσι, καὶ οὐχὶ τὸ τοσοῦτον, καὶ περ
 ὀνδρεῖον, ἀλλὰ καὶ μὲν ἄπειροι ἄσφαλείας πο-
 λιτεῖς διαίει ἀχρετέτες, ἢ τῆς ὑπερ ὀμῆς λέ-
 γουσι.

sed in eam stultitiam venistis, aut delirium,
 aut nescio quid dicam (sæpe enim illud etiam
 veteri mihi subit, ne quod nomen res agiter)
 ut conuitij, aut inuidiæ, aut dicerij gratia,
 quæcunque vobis causa in mentem incidit;
 homines mercenarios, quorum quidam haud
 negaturi sunt se esse tales, dicere iubeatis: &
 rideatis, si quibus conuitia fecerint. Nequa-
 dum hoc graue est, quanquam graue: sed & il-
 lud eis dedistis, vt minore cum periculo.
 Rempubl. gerant, quam vestri de-
 fensores.

ITEM OBLURGATIO.

In qua descriptio antiquorum morum, quos cum nouis comparat.

Si comparentur ea, quæ Socrates habet in eodem argumento, venationis videbuntur, & ludorum: hæc iusti praelij.

Olinth. 37.

Κεῖνοι τοίνυν οἷς ἐχαρίζοντο οἱ λέγοντες,
 οὐδὲ φίλοιον αὐτοῦς ὥσπερ ὑμᾶς αὐται
 νῦν, ἀπέλι μὲν καὶ ἐπικονία ἐτη τῶν Ἑλλήνων ἤρξαν
 ἐκόνταρ πλείω δὲ ἢ μύρια γάλακτα εἰς τὴν ἀκρό-
 πολιν σιωνήζαρον ὑπῆκουσε ἢ ὁ ταῦτε ἔχων τὸν
 χάρακ ἀυτοῖς βασιλεῖς, ὥσπερ ἔστι προσήκορ,
 βάρβαρον Ἑλλητι. πολλὰ δὲ καὶ χεῖρα, καὶ περὶ
 καὶ ναυμαχοῦντες ἔστρασαν Ἰσρακα αὐτοὶ στρα-
 τευόμενοι, μόνοι δὲ ἀνθρώπων, κρείττω τὴν ἐπι-
 τοῖς ἐργοῖς δόξαν τῶν φρονιῶτων χατίλιον.
 ἐπὶ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν τοιοῦτοι. οὐδὲ
 τοῖς χρεῖα τὴν πόλιν αὐτῆρ, δεῖσα δὲ ὅποιοι ἐμ-
 τε τῆς κ. ποῖς, καὶ τῆς ἰδίοις, δημοσίᾳ μὲ τοίνυν
 οἰκοδομήματα, καὶ κάλλη τοιαῦτα, καὶ τοσαῦτα
 κατασκευάσαν ἡμῖν ἑρῶν, καὶ τῶν ἐν τῆς
 ἀναλημάτων, ὥτε μὴ ἐνὶ τῶν ὀπιγρομένων
 ὑπερβολὴν λελεῖσθα. ἰδία δὲ οὕτω σώφρονες ἦσαν,
 καὶ σφῶρα οὐ τῶ τῆς πολιτείας ἦθει μένοντες,
 ὥσε τὴν ἀριστέειαν, καὶ τὴν Μιλτιάδου, καὶ τῶν
 τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἰ περ ἄρα οἶδεν ὀμῆς ἐ-
 ποῖά ποτ' ἐστίν, οἱ ἄ τῆς τῶ γέγονε. οὐδὲν σεμ-
 νοτέρων οὐσαμ. οὐ γὰρ εἰς περιεσίου ἐπράττεο
 αὐτοῖς τὰ τῶ πολίτες, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὐξεν ἐξ-

illi igitur, quibus non adlabantur Oratores,
 quos non ita amabant, vt vos isti nunc quin-
 que & sexaginta annos Græcis volentibus
 imperarunt: amplius decies mille talenta in
 arcem congesserunt, & regem istius provincie
 dicto audientem habuerunt, sicut æquum est
 parere Græcis barbarum: & multa præclara-
 que trophæa terra, marique parta erexerunt,
 cum ipsi militarent, & soli mortalium eam re-
 rum gestarum gloriam, ad quam nullus inui-
 diæ pateret aditus, reliquerunt. Ac in tuenda
 Græcia fuere tales. In ipsa verò vrbe, spectare
 quales & publicis, & priuatis in rebus se præ-
 buerint. Publicè igitur ædificia, & ornamenta
 talia, & tanta instruxere nobis sanorum, &
 quæ his continentur donariorum, vt nihil ad-
 di possit à postetis ad illorum excellentiam.
 Priuatim autem ad eodè modesti fuerunt, & tan-
 ta cura instituti in Reipub. obseruauerunt, vt si
 quis fortè vest. ùm Aristidis, & Milciadis, &
 illius ætatis illustrium hominum ædes nouit,
 cuiusmodi sint, vicini ædibus nihilo esse
 splendidiore videat. Neque enim rei fami-
 liaris amplificandæ gratia Rempublicam ge-
 rebant, sed quisque sibi rem communem au-
 gendam esse putabat. Cum autem res Græco-
 rum fideliter, religionem Deorum immorta-
 lium pie, commercia inter ipsos æquabiliter
 admi-

σος ζωτο δ'εν· εκ τ'ε τα μ' ελληνικα αιτωας, τα
η παρος τους θεους ευσθεως, τα δ' ο' αυτοις ισως
διακειμ, μεγαλλυ εινωτας ετησαντο ευδ' αμο-
νιαμ, τοτε μ' δ' η τ'ετον τον προπον εχε τα πραγ-
ματα εκεινοις χωρμενοις, ο'ς ε'πομ, παροσ' ατα'ς.

administrarent, non iniuria magnam sibi soli-
citatem pepererunt: Tunc igitur ad hunc
modum, dum illi, quos dixi, summa
Reipublicæ præerant, se
res habue-
runt.

(Deinde ad sua tempora descendit)

Philipp. 3.

Nυνι δ' τωσδε υμιν υπο τ'ησ' χριστων των νυμ
πραγματα εχει, αρα γε δουλιαι, κ' πα-
ραπληρωαι; κ' τα μ' ελλα σιωπα, πολ' αν εχων
ε'πειμ, αμ' οσ' ησ' απαιλεσ' ορατε ερημιασ' επειλη-
μενοι, κ' λακεδαιμονιαν υ' απελοωτοσ', θεβαιαν
δ' ασχολων ονταμ, τ'ησ' δ' ελλων ουδενος ο'νι θ'
α'ξιοσ'ρω περι τ' παρωσειων ημιν ανητασ' α'σ'δα.
Εξ'ον δ' ημ'ιμ, κ' τα ημετερα αυτ'ησ' ασφαλωσ'
εχων, κ' τα τ'ησ' ελλων δ'ιχαμ βρα βεβαιμ. απε-
σειρημεθα μ' χωρις οικειαι, πλεω δ' η χ'ιμια, και
πρωτακοτ'ια ταλαντα ανηλωσ'ε, ιδμ ε'ς ο'σ' ην δε-
ου' ο'ς δ' ο'ν τ'ω πολεμω σομμάχ'εσ' εκτησ'ο'μ-
θα, ε'ρηνησ' ο'σ' ησ' απολω ε'χασ'ι ο'υτοι. εχθρον δ'
ε'ρ' ημ'ιασ' αυτοις τηληθετον ιτ'κησ'εμ.

Nunc dum leues isti præsent, quis rerum
vestrarum status est: Idemne, & similis: ac
cætera quidem taceo, cum haberem multa di-
cere Sed quamquam in tantam incidimus soli-
tudinem, quantam videtis omnes, eum Lacedæ-
monij perierint, & Thebani occupati
sint, & cæterorum nemo tantas vires habeat,
ut nobiscum de principatu contendere ausit:
cumque nobis liceret, & priuata nostra sine
periculo tenere, & reliquorum controuersias
disceptare: tamen priuati sumus nostra pro-
uincia, & amplius mille & quingenta talenta
nullo cum fructu insumpsimus, & quos in bel-
lo socios parauimus, hi pacis tempore pe-
rierunt, & hostem contra nos
meriplos tantum in-
struximus.

ITEM OBIVRGATIO GRAVIS, ET SERIA.

Philipp. 4.

Yμεις τοστω ουτ' ακειν παρ' αν, ε'σπερ
ι'ω, αυτα παρ' η τα πραγματα ουτε βυ-
λευσ'ομ περι υμ'ενος, ε'ι'βατε ε'φ' ησυχιασ' αμ'
οταν μ' ε'κειν θ' παρασκευαζ'ησ'ι ε'φ' υμ'ιασ', αμ-
λησ'αιτε τ'η ποιαν τ'ετο, κ' ανη παρασκευαζε-
σ'ομ, ε'σθουμ ε'ι'τε, κ' ε'αν η λεσ'ηλεσ', η β'βαλ'ομ ε'πειν
δαν η απολωλοσ', η πολιορκεσ'ομ υ' τ'ωθησ'ε.
τημ' αυτ' ακροσ'α'δε, κ' παρασκευαζεσ'ε. ην δ'ε
α'κ' ε'ταμ μ', κ' β'βαλ'ομ ε'τε τοτε χωρ'οσ', ο'σ' υμ'ιασ'
ο'σ' ησ' ε'λησ'ατε. παρωσειον η κ' χ'ησ'ομ τοις πα-
ρασκευαμενοις, υ'δ' ην'ια' ακ'ε'σ'ε. τοιχαρ'εν εκ τ'
τοισ'τω ε'θ'ωμ, μονοι τ'ησ' πα'ντων ανθ'ωπων
υμ'ιασ' τεταμπ'ον τοις ελλοις ποιειτε. ο' μ' γαρ
ελλοι πα'λιεσ' ανθ'ωποι, παρ' τ'ησ' πραγματαμ
ε'ι'βασι χ'ησ'ομ τ'ω β'βαλ'ομ ε'σ'ομ. υμ'ιασ' η κ' ε'λα τα
πραγματα.

Vos autem nec audire, priusquam res ipse
ad sint, ut nunc: nec vlla de re deliberare so-
letis per orium: sed cum ille se contra vos in-
struit, idem agere, & vicissim instrui cessatis,
& si quis aliquid tale dixerit, eijcitis. Post-
quam autem perijisse, aut obsideri aliquid in-
tellexistis: tum demum auditis, & instruimini.
Fuisset autem audiendi tempus, & comparan-
di sese, tum, cum vos voluistis: rei autem ge-
rendæ, & vtendi apparatus, nunc cum auditis.
Itaque his moribus soli mortalium omnium,
contra quam alij solent, factitatis. Nam
omnes alij homines ante negotia
deliberare solent: vos
post negotia.

Xx

ITEM

S P S T E N T A T I O.

In qua D' ὁ ἄριστος quoddam in sensu, ut fiat admirabilior.

Philipp.

Ὅ γάρ ἐστι χείριστον αὐτῷ ἐκ τῆς παρρηλικούτου χρόνου, τὸ εὖ παρὸς τὰ μέλλοντα βέλτερον ὑπάρχει. Γιὰ οὖν ἐστὶ τὸ τῷ ὄλεθρου, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι. Τὸ δὲ οὖν τὸν ποσὸν τῶν ἰσχυρῶν, καὶ κτλ. ἡ ἀρετή ἔχει, ἐκείνου, εἰ πάλιν ἂν προσήκει, παραπρόντα, οὐδ' ὡς ἔχει, οὐδ' ἀνελπίστῳ ἢ αὐτὰ βελτίω γενέσθαι. Ἐπειτα οὐθυμήτων, καὶ παρὰ ἄλλων ἀκέραια, καὶ τῶν εἰδότην, αὐτοῖς ἀναμνηστικῶς κλιθεὶς πρὸς ἰσχυρῶν δύναμιν Λακεδαιμονίαν ἔχει χρόνον οὐ πάλιν, ὡς καὶ ἄλλοι καὶ παρρηλικῶς οὐδ' ἀνάξιον ὑμῖν ἐπράξατε τὸ πῶλεως, ἀλλ' ὑπερμενέει ὑπὲρ τῶν δικῶν τὴν παρὸς ἐκείνης πόλεμον. τί οὖν ἕνεκα ταῦτα λέγουσιν εἰς ἡμᾶς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ δεῖσθαι, ὅτι οὐδὲν αὐτὸ φησὶ τὸ μὲν εἰς φοβερῶν, οὐδ' ἀνὸς ἄλλοι, ταῦτα οὖν οὐδ' αὐτοῖς ἐδῆχθητε. πρὸς ἄλλοι, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ δεῖσθαι τῆς παρρηλικῶς, ἢ ἐκείνου, ἐκ τῆς παρρηλικῶς, εἰ μὴ καὶ παρρηλικῶς τὸν ἄνθρωπον, καὶ τῆς ὑπερβείναι τῶν δικῶν, ἢ ἡνταρ τὸ μὲν, ἐκ τῆς μηδὲν φρονεῖν ἂν ἐχρήμα.

N A M quod in eo superioribus temporibus fuit pessimum, id ipsum est ad ea, quae restant optimum. Quid illud igitur est? quod propter ceteram vestram, & neglectum officij, res aduersae sunt. Nam si vobis omnia, quae decet, agentibus, res ita se haberent; ne spes quidem vlla reliqueretur, eas fore meliores. Deinde cogitandum id, quod partim ex alijs auditis, partim ipsi nostis; atque in memoriam reuocandum quanta aliquando potentia Lacedaemonijs praeditis: idque non ita olim, quam praecclare, & conuenienter, nihil alienum dignitate vrbis admiheritis: sed pro defensione iuris bellum illorum sustinueritis. Qua igitur gratia haec dico? ut sciatis, Athenienses, & videatis, nec quicquam praecautibus vobis esse formidabile: neque si neglexeritis, ex animi vestri sententia quicquam successuram: utque exemplis utamini, potentia quae tum fuit Lacedaemoniorum, quam vigilantia vestra superastis, & tunc insolentia Philippi, propter quam aestuamus, eo quod nihil eorum, quae curanda erant, curauimus.

EXEMPLVM ORATIONIS CIVILIS, ET FIGVRATAE, per dialogismos, & sermocinationes.

Quae est valde practica, & efficax ad sensus ferendos.

Magna in hoc genere figurarum Demosthenis felicitas.

Philipp.

Ποῦ οὖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πότε ἀρετή, πρῶτον, ἐπειδὴ, ἢ Δία, ἀνάγκη τις ἦ; ἢν δὲ πρὸς τὰ γιγνώμενα ἡγεῖσθαι, ἢν γὰρ αἶμα, τοῖς ἐλευθεροῖς μετὰ ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων ἀσχόντων εἶναι, ἢ ἐδύστε, εἰπέ μοι, περὶ οὗτος αὐτῷ πωθάνεσθαι κατὰ τὴν ἀγορᾶν, ἢ γὰρ αἰετὸν καὶ χυμῶν; γίνονται γὰρ ἂν ἡ καυνοτέρων, ἢ Μακεδῶν ἀντὶ Ἀθηνῶν καὶ Ἰταλικῶν, καὶ τὰ

Quando igitur Athenienses, agenda quae sunt, ageris? Vbi aliquid acciderit: vbi credo necessitas aliqua fuerit? Quid vero de ijs, quae nunc fiunt, est existimandum? Nam ego quidem arbitror liberis hominibus maximam esse necessitatem, susceptum in rebus gerendis dedecus. Num vultis circueuntes alius percipere aliquid in foro? Age dic mihi, numquid afferitur nouum potestne quid magis nouum fieri, quam quoddam homo Macedo subigit Athenienses, & Graeciam ad.

τῶν ἑλλήνων διοικῶν; τίθηκε Φίλιππος, οὐκ ἄ-
δι, ἀλλ' ἀδυσσεύει. πῶς οὖν οὗτοι διαφέρουσιν; ἔτι γὰρ αὐ-
οὗτος πῶς ἀπὸ τῆς ταχέως ὑμῶν ἑτέρον Φίλιππον
ποιήσετε, ἄνπερ οὕτως προσέχετε τοῖς πράγ-
μασι τὸν νόμον.

administret? Objicit Philippus? non certè qui-
dem, sed agrotat. Quid verò vestra interest?
etsi enim aliquid ei acciderit, celeriter vos al-
ium Philippum facietis, si rebus ita eritis in-
tenti.

Item hac plena γοργότητι, habet Epilexin, Ironiam,
Prolepsin, &c.

Philipp. 1.

Ὅταν κεχειροτονεῖτε ἢ δὲ ὑμῶν αὐτῶν δεξα-
ταξιαρχούς, καὶ στρατηγούς, καὶ φυλάρχους, καὶ
ἵππαρχούς δύο; πῶς οὖν οὗτοι ποιῶσιν, πλὴν ἐν ἑσ-
δρῶς δὲ ἀνεκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον; οἱ λοι-
ποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱερ-
ποιῶν. ὡσαύτως γὰρ οἱ πλάττορες τοὺς πηλίνους,
εἰς τὴν ἀγορὰν χειροποιεῖτε τοὺς ταξιαρχούς, καὶ
τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ
ἔχρησάν, ὡς ἄνδρες Ἀθηνῶν, ταξιαρχούς, παρ' ὑμῶν,
ἵππαρχούς παρ' ὑμῶν, ἀρχοντίας οἰκείας εἶναι, ἢ ἢ
ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ διωκίμης; ἀλλ' εἰς μέν
λήμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἵππαρχον δεῖ πλεῖν, τὸ δ'
ὑπερ' τὴν πόλεως κλημάτων ἀγωνιζομένων λιπέ-
λαων ἵππαρχεῖν, καὶ οὐ τὸν ἀνδρα μεμφομένον
ταῦτα λέγειν, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημέ-
νον εἶναι εἶπον, ὅς τις ἀνὴρ ἴσως ἢ ταῦτα μὲν ὀρθῶς
ἠγείναι λέγεσθαι, τὸ δὲ τῶν χρημάτων πῶσα καὶ πό-
θεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖται ἀκέραια, εἶτο δὲ καὶ περα-
νῶν χρημάτων τοίνυν, εἰ μὴ ἢ σοφῆ. τί κέρσιον τοῖς
στρατιευμένοις μόνον τὰ τῆς διωκίμης ταύτης τὰ
λαύλα σφηνήκοινα, καὶ μικρόν τι πρὸς δέχθαι καὶ ναυ-
σὶ ταχείαις, τετραράκοινα τάλαντα, εἰκοσιν εἰς
τὴν ναῦν μετῆ, τὸ μίλιος ἑκάστη. στρατιώταις δὲ δι-
σχιλίους, τοσαῦτα ἕτερα. ἵνα δέχθαι ἑκατὸν τῶ
μίλιος ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβά-
νῃ. τοῖς δ' ἵππεσιν ἑκατὸν οὐσίον, ἑάν τετρα-
κοντα δραχμὰς ἑκατὸν λαμβάνῃ τὸ μίλιος,
δύο δέκα τάλαντα.

NONNE verò creastis ἐ vestris ciuibus de-
cem centuriones, & duces, & tribunos, & Patrium
cura.
magistros equitum duos? Quid autem isti
plus agunt vno viro, quem miseritis ad bel-
lum? Reliqui pompam vobis obeunt cum sa-
cristiculis. Ut enim ij, qui luteos fingunt, in fo-
rum creatis centuriones, & tribunos, non ad
bellum. An non oportuit, Athenienses, cen-
turiones, ciues; magistros equitum, ciues; ma-
gistratus domesticos esse: vt reuera essent co-
pia ciuitatis? An in Lemnum vestro magistro
equitum nauigandum est: eorum autem, qui
pro nostra vrbis possessionibus praellantur,
Menelaus est magister equitum? Neque haec
hominis reprehendendi causa dico: sed a vo-
bis enim creatum esse oportebat, quisquis tan-
dem sit. Fortassis autem haec rectè dici putatis:
pecunia verò quanta, & vnde comparanda sit,
maximè audire cupitis: id igitur sanè expedi-
am. Haec est pecuniae ratio, vt ad alendum hunc
exercitum, & cibaria dentaxat militibus com-
paranda, nonaginta sint talenta numeranda. &
paucò amplius: decem celeribus nauibus qua-
draginta talenta, vicena minè in nauem sin-
gulis mensibus: militum duobus millibus
totidem alia, vt duas singuli milites drachmas
in mensem pro cibarijs accipiant: equiti-
bus ducentis numero, si tricenas
drachmas in mensem acci-
pian singuli, duo-
decim ta-
lenta.

(*)

SERMOCINATIO, ET ORATIO
valde morata.

Philipp. 4.
Αλλά επειδάν ἐ τῷ πρὸς φίλιππον ἐμ-
πέτη, οὗτος ἀναστάς λέγει, ὡς οὐ δεῖ
ληρεῖν, οὐδ' ἰσχυροῖν πόλεμον παραθεῖς οὐθίας
ἔχεις. τὸ τὴν εἰρήνην ἀγεῖν ὡς ἀγαθόν, καὶ τὸ ἰσ-
χυροῦν δυνάμει μεγάλην, ὡς χαλεπόν, καὶ διαρ-
πάζειν πῆρες τὰ χρήματα βέλονται; καὶ ἄλλως
ὡς οἴονται, ἀληθευόμενος λέγεισιν. ἀλλὰ δ' εἰδὼς
τὴν μὲν εἰρήνην ἀγεῖν, οὐχ ὑμᾶς πείθειν, οἷγε
πεισμένοι κληθῆτε, ἀλλὰ τὸν τὰ πόλεμον
πράττοντα. ἀν γὰρ ἐκείνῳ πείθῃ, τὰ γὰρ ὅ-
μοιο ὑπάρχει.

Sed ubi aliqua Philippi mentio incidere,
statim quidam surgens dicit: non esse nu-
gandum, nec decernendum bellum: atque or-
dine collationem instituit: in pace vivere
quam præclarum? & magnum alere exerci-
tum, quam difficile: & quidnam diripere vo-
lunt ærarium: aliasque fabulas narrant; ut opi-
nantur, verissimas. Verum, pacem, ut seruetis,
non vobis certe est persuadendum, quibus
persuasum est: sed illi, qui rei militari vacat.
Cui persuasum si fuerit: in vobis sanè mota
nulla erit.

II A P P H Σ Ι Α.

Philipp. 11.
Εγὼ νῦν τοὺς θεοὺς τὰ λέγειν μὲν ἀπαρρησίως
ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι, οὐχ
ἵνα εἰς λοιδορίαν ἐμπέσω, ἐμαυτῷ μὲν ἔστιν
λόγον παρ' ὑμῖν ποιῆσαι, τοῖς δὲ ἐμοὶ πορτοκρῆ-
σασιν ἔσταρχῆς. καὶ γὰρ πρὸς ὑμᾶς πρὸς αἰσθη-
τῶν πάλιν γέλε λαβεῖν παρὰ φίλιππον. οὐδ' ἵνα
τινῶν ἄλλων ἀδολοσχω. ἀλλοίμαι πρὸς ὑμᾶς λυ-
πήσειν ἀ φίλιππον πρὸς ὑμᾶς μᾶλλον ἢ τὰ νυνί.

Ego ita me Dij ament, verum apud vos libe-
rè dicam, & non dissimulabo: non ut
conuitium delapsus, efficiam, ut ego vicissim
conuitijs apud vos incessar: ijs autem, qui ab
initio mihi infesti fuerunt, novam præbeam
occasionem aliquid accipiendi à Philippo, ne-
que, ut frustra garriam: sed quod aliquando
nobis molestiora Philippi facta puto, quam
nunc.

D E P R E C A T I O.

Philipp. 11.
Ταυτ' οὖν, ὡς μὲν ὑπομνήται, νῦν ἵκανῶς
εἶρηται. ὡς δὲ ἀνέστα δεῖν μάλα ἀκρι-
βῶς, μὴ γένοιτο ὡ πάντες θεοί.

Hæc igitur, ut admonendi gratia, nunc di-
xisse sufficiat: absit autem, idque Dij omnes
prohibeant; ne experiundo certissime com-
probentur.

De exarseti figurarum, & figuris declamato-
rijs.

CAPVT XXVII.

Aliud est tractationis genus omnino pi-
ctum, effluens, & declamatorium, qua-
re est logodædalorum, qui ad aurium po-

tius delicias, quam ad probabilitatem elabo-
rant orationem; cuius hic exempla nonnul-
la subijciemus, in quibus figuras figuris
implexas, & contortulas acu-
minum conclusiones
possis agnos-
cere.

ΥΥ

ΕΡΗ-

Cestius. Sc.
nel. l. 1. c. 61.

Epanedict.

In Sacerdote debere aestimari pudicitiam, innocentiam, felicitatem, quam pudica sit, miles ostendit, quam innocens Iudex, quam felix reditus.

Tidem Silo
Pompeius.

Subiectio.

Eam vobis Sacerdotem promitto, quam incestam nulla facere possit fortuna. Potest aliquid seruitus cogere: seruitur, & barbaris, & piratis: Inviolata apud illos manfit. Potest aliquam corrumpere prolapsi, in vitia seculi, prava consuetudo: etiam matronarum notum in libidine magisterium. Licet illam ponatis in lupanari, & per hoc illi intactam pudicitiam efferre contingit. Fuit in loco turpi, probrosè leno illam prostitu- it, populus adorauit: nemo non plus ad ser- uandam pudicitiam contulit, quam ad vio- landam attulerat. Multum potest ad tectum quoque pudici animi propositum: hostis gla- dio non succumbet: imò, si opus fuerit pu- dicitiam vindicabit. Incredibilem video in puella rem promittere: iam praestitit. Ado- lescentem misericordia populi beneficium polluere tentantem gladio repulit. Fuit, qui illam accularet cordis. Absoluta est. Ne qua vobis posset esse dubitatio, qua ventura erat Sacerdotium, an pura esset, an integra: iam iudicatum est.

Subiectio cum Epiphonemate, Apostro-
phe, ad rem inanimentem, &

Anaphora.

Cui me vita reseruas? vt aedificem? As-
pice incendium: vt nauigem? Aspice naufra-
gium: vt educem? Aspice sepulchrum.

Exclamatio.

De forti sine manibus ex Triario: *Dij boni,
& has manus aliquis derisit, & controuers. 4. in
forti sine manibus.*

O misera pietas, inter qua parentum vota con-
stisti.

Et de olympicis fratribus, qui patr. s. mi-
nas veriti, cū inter se pugnarent mutuis vul-
neribus conciderant, iuuenes inuicti nisi hatu-
issent patrem: p. iuuenes, nec parricidii patri ne-
gare potuissent.

Retrò amnes fluans, & sol contrario cursu or-
bem renouet: cōfugiat sacri legis ad aras, raptorem
rapta vindicat.

Aporia.

De filia Archipiratae. Tu jbis: Quo infelix,
Cont. 6. l. 1. quas petitura regis: quæ est enim tibi ali-

quis locus? pater tuus nobis maria præclūsit,
meus terras.

Sed vincitur petiturus est: si non vincitur,
seruiturus est ei, a quo in crucem petitur. Ex
altera parte lex est, ex altera testamentum,
crux vtrimque.

Lactatus inter duos patres, vtriusque filius,
semper tamen felicioris abdicatus: positus
inter duo pericula. Quid faciam? qui alit, ab-
dicant: mendicant, qui non alunt. Illud tamē
pater Deos restor, diuitem te relinquo.

Arelly. Euf.
cip. n. cont.
lib. 11.

Anaphora mixta, cum Asyntheticis, cum
Anarexi, & Anisthesi.

Quando ergo, inquit, optabis? Hoc tempo-
re non possum: curo vulnera: familiam relin-
cam: expugnatam domum litgeo: ereptam vir-
ginitatem consolor: minatem sibi ipsi custo-
dio. Quando optabis? cum rapta voluerit, nō
cum raptor. Quando optabis, cum tu nolles.
Quando, inquit, optabis? Paro me optioni,
confirmo animum.

L. 3. am. 10.

Anaphora mixta.

Venit subito deformis squallore, lachry-
mis. O graues fortuna vires tuæ, ille diues
modo superbius rogauit alimenta, rogauit fi-
lium suum, rogauit abdicatū suum. Interro-
gas, quamdiu rogauerit: ne Diij istud nefas
patiantur, vt diu rogauerit: diutius tamen,
quam tu. Quaritis, quid fecerit? quod sole-
bat.

Blandip. 12.
l. 1. n. 40.

Distributio.

Sumpsi instrumenta mortis, solitudinem,
& laqueum: alterum aptum morituro, al-
terum misero: quisquis interuenierit si amicus
es, desse: si inimicus, specta.

Senec. lib. 1.
cont. 1. am.
50.

Seruiēbat forum cubiculo, Prætor mere-
trici, carcer conuiuio, dies nocti. Vbi Seneca
vltimam partem dictam notat, ad implendum
tetracolum: quæ enim sensum habet, seruiē-
bat dies nocti?

Masuriu.
107.

Quod sordidatus fui, luctus est: quod fleui,
pietas est: quod non accusaui, timoris est:
quod repullus est, veltitum est.

Aluantiu.
lib. 1. o. 1.
cont. pag. 107.

Distributio cum Anaphora.

Vt sciamus illam apud leonem fuisse,
blanda est: vt sciamus apud piratas, cruenta
est. Nemo, inquit, me attigit: domi leno-
nis rationes captura conueniet. Age, si quis
hoc ipsum concupiuit: quod virgo eras?
Age, si quis ne negare posses? ferrum appu-
lit?

Masuriu.
p. 1. cont.
2. lib. 1.

Epi.

Epiphora. Anaphora. uo-
mae protan.

Defertor patris, inimici cliens, vxoris man-
cipium, non stenuisti patrem, non quaeruisti,
sic inimico placuisti.

Concessio.

De vestali accusata, quod scripsisset hunc
versum:

Felices nupta, moriar, nisi nubere dulca
est.

Vixit modestè, castigatè. Non illi cultus
luxuriosior: non conuerfatio cum viris licen-
tior. Vnum crimen vobis confiteor: ingen-
ium habet. Quidni inuideat Cornelii? Quid
ni illi, quæ Catonem peperit! Quidni Sacer-
dotes parentibus?

Hypotyposis.

De reo occiso in conuiuio à Flaminto. In-
ter temulentas reliquias sumptuosissimæ cœ-
næ, & fastidiosos sub ebrietate cibos, modò
excisum caput humanum fertur, inter purga-
menta, & iactus cœnantium, & sparsam in
conuiuio scobem humanus sanguis euer-
ritur. Si quis autem est, iudices, qui desi-
deret, vt Prætoris referam crudelitatem,
quot præter hunc ingulauerit, quot innox-
ios damnauerit, quot carcere incluserit: huic
ego me satis facturum polliceor. Vno conui-
uio, cum sua prætura rem euoluam, insti-
tuuntur ab isto in pronincia epulæ, & mag-
nifico apparatu extruitur conuiuium, distin-
guuntur argenteis poculis aurea.

Quid multa? è carcere in conuiuium præ-
toris, cui stupenti misero meretrix aridet,
interim virgæ promuntur, & victima crude-
litate ante mensam, ac Deos trucidatur.
Miserum, imperij Romani terrore iustiti-
dè qui crudelitate superasti omnes tyran-
nos, soli tibi inter epulas voluprati fuit mori-
entium gemitus.

Hic vltimus apparatus cœnæ fuit. In eo-
dem triclinio video Prætozem, amatorem,
scorta, cardes Meretricis, Prætoris, Prætor pro-
uinciae imperat. In conuiuio constituitur ca-
tenatus: qui cum languentes Prætoris istius
aspexit oculos, existimans ipsum Prætoris be-
neficium dimitti, gratias istagere, & vtrif-
que manibus mensam tenent. Dii, inquit, im-
mortales tibi parem gratiam referant. Qui-
cunque in eodem triclinio accubabat, alius
vberim demisso capite flebat: alius auerte-
bat ab illa crudelitate oculos: alius ridebat,
quo gratior esset meretrici. Hic iste inter va-

rios conuiuiarum vultus submoueri iubet:
miserum stare ad præbendas ceruices immo-
tam. Interim distinguitur moriapoculis: nec
sobrii quidem carnificis manu, ciuis Roma-
nus occisus est. Non peto, quo minus securi
percutiatur: illud rogo, legi potius, quam
scorto cadat. Memento terrorem imperio
quæri, non oblectamenta mulierculis. Quid
ego nunc referam, iudices, ludorum genera,
saltationes, & illud dedecoris certamen,
Prætor ne se mollius moueret, an mere-
trix?

Exsurgite nunc Bruri, Horatii, Decij, & cæ-
tera decora imperij. Vestri faeces, vestra
seures, in quantum, Prò bone Iupiter! de-
decus reciderunt. Istis obscenæ puellæ io-
cantur. Quid si per Deos immortales, nullo
solemni die, populo inspectante, in foro
conuiuium habuisset, non minuisse maesta-
tem imperij nostri. Atqui, quid interest
conuiuium in forum, an forum in conuiui-
um attrahas? (Deinde descripsit qualiter in
foro decolletur,) Ascendit prætor tribunal
inspectante prouincia, noxiæ post terga ligā-
tur manus, statim inrento, ac tristi omnium
vultu, fit à præcone silentium. Adhibentur
deinde legitima verba, canitur ex altera par-
te classicum. Nunquid vobis videor de-
scribere conuiviales iocos? Heu! quam dissi-
milis exitus iniurijs adest. Accusauit te: quis?
iudicauit te: quis? te Prætor damnatum pro-
nuntiauit: occidit meretrix.

Descriptio mutilorum.

Huic caeci innitentes baculis vagantur, Sexti Seneca
huic trunca brachia circumferuntur, huic con-
uulsi pedum articuli sunt, & torti tali, lib. 10.
huic elisa crura, illius immolatis pedibus, cont. 3. p.
eruribusque foemina contudit: aliter in quem-
que factiens ossifragus iste, alterius brachia
amputat, alterius enervat: alium distorquet,
alium delumbat, alterius diminutas sca-
pulas in deforme tuber extundit, & nihil in
crudelitate captat. Produc age dum famili-
am seminiuam, tremulam, debilem, cœ-
cam, mancam, famelicam, ostende nobis ca-
ptiuos tuos volo, in hercules, nosse illum spe-
cum tuum, illam humanarum calamitatum
officinam, illud infantium hospitalium, sua
cuique calamitas, tanquam ars assignatur.
Huic recta membra sunt, & si nemo obster-
natura, proceritas micabit, ira frangatur,
vt humo se allevare non possit, sed pedum,
crurumque resolutis vertebis reptet:
huic

Y y 2

Iulius
Dionysius
lib. 9. cont.
p. 92.
Alburtii
lib.

huic extirpentur radicitus : huic speciosa fa-
cies est: potest formosus mendicus esse; Re-
liqua membra inuolida sint, vt fortunæ ini-
quitas in beneficia sua fauentis, magis ho-
minum animos peruellat. Sine satellitibus ty-
rannus calamitates humanas dispensat.

Gradatio mixta, cum Epanodo.

Cornelij Hispani P.
11. cont. 1.
n. 30.
Homo est: non vis ali hominem? Cuius est:
non vis ali ciuem? amicus est: non vis ali a-
micum: propinquus est: non vis ali propin-
quum? sic peruenitur ad patrem. Homo
est, cuius est, amicus est, propinquus est.
Ergo non erit vitium porrexisse supem, nisi
dixero pater est.

Pempeij Sileni p.
14 n. 10.
l. 1. cont. 2.
Tu Sacerdos: quid si tantum captus: quid si
tantum prostituta: quid si tantum homicida:
quid si tantum rea fuisses?

Interrogatio.

Argentar. sen lib 1.
cont. 1 p.
n. 50.
Accessit, inquit, ad me pater obrutus, for-
didus, tremens, deficientibus membris: roga-
uit alimenta. Interrogavos, iudices, quid
facere oporteat? Nam istum non interro-
go: scit quid facturus sim: nam patrem, vt al-
teri patri faciam iniuriam, alteri inuidiam.
Cum veruisset me alimenta prestare, si qua
est fides, non putavi illum ex animo vetare.
Lenocinatur, inquam, gloriæ meæ, vt videar
etiam prohibitus aluisse.

Ad significandum fratrem edium

Emphasis.

Syriac. li. 1.
p. 13. n. 20.
cont. 1.
Vos, iudices, audite, quam valde egerim,
fratrem rogavi.

*Figura constans obscuris sententijs
per Metonymiam.*

Fulvij Sparfi Sene-
ca p. 14. n.
10. l. 1. cont.
2.
Quid inclusa feceris, nec querere debemus,
nec scire possumus.

Epistrophe nobilis cum Antithesi.

Cornelij Hist. cont.
2. p. 14. n.
10. l. 1.
Sacerdoti pro libertate vota facienda sunt:
captiuæ mandabitur: pro pudicitia vota
facienda sunt: prostituta mandabitur: pro
militibus vota facienda sunt: isti manda-
bitur: Id enim deerat, vt templa eas recipere,
quas, aut carcer, aut lupanar eiecit.

Antith.

Mento Se.
nec. cont. 2.
p. 14. li. 1. n.
30.
Non potest in ea sperari Sacerdos, in qua
sperari meretrix potest: Alijs oculis virginem
leno æstimat, alijs pontifex.

Paralepsis cum descriptione, &

Apostop. si.

Describam aunc ego pendentem fluctibus.

carcerem, & catenas macie mea laxatas, & detritam lateribus meis conficiam malorum carinam, & obrutam perennibus tenebris feralis loci cruentam cœcitatem? Ista vero, si quid pudoris habeo, tacenda sunt.

*Prosopœia, cum Hypotyposi,
& reticentia.*

Non dignum illud spectaculum latronibus erat, cum pater, filiiisque de vinculis contenderent, & sibi quisque carcerem vindicaret. Ego iam visu defendebam meum, & in his annis tam maturam mortem asserbam. At ille contra, ego te in calamitatibus deseram? Ego alligatum relinquam: & quodammodo ad matrem redibo, quæ misera desiderio tui dies, noctesque fletibus iungit, quæ vivere sine te non potest? Non dicebat tamen omnia, & cum assiduus plangens, & irrequietas diceret lachrymas, adjiciebat, iam pater cœca est, fortasse si redieris, videbit. In summa, non recedo: fas est matrem inuitis parentibus bene facere. Non recedo, si perseveras, demus piratis lucrum. Aut vicarius ero, aut comes. Quantum inter hæc fleuit? Quandiu cecidit oculos suos? Si perseverassem, deos ex cœcaueram. Obstupuerunt pietate tanta, etiam latrones, & per immobiles ante vultus fletus cucurrit. Non tenuissent fortasse iuuenem, nisi redempturos parentes talem filium credidissent. Ipse in se transtulit ferreos nexu, & hilarior alligatus est filius, quam solutus est pater. Supremum tamen, & nefas in æternum, me iam catenatis manibus amplexus, postquam mei cura discesserat, matrem, inquit, tibi per hæc merita commendo. Tu illam tuere, defende, ama, ne relinquas sic paria faciemus.

Abacta est à perituro prima mater, & modo sedula ministeria seruorum repente mutata sunt in mortis officia. Detrahuntur tremantibus velamenta membris, & vt grassaturas manus totum corpus admitteret, nudatur miserabilis, ac defendenda macies. Toto deinde tenditur toro, & ad immobilem, rigidamque patientiam per omnia lectuli spacia duraturus exponitur. Accipit carnifex ille telum, non quo dextra statim torum vultus imprimeret, sed quod leuiter, paulatimque descendens, animum in confu-

nio mortis; ac vitæ librato dolore suspende-
ret. Hæc exhortatio, hoc fuit petituri iuue-
nis alloquium: fortiter dura, patienter ad-
mitte, sanabitur frater. Non est quod exani-
meris metu, dolore deficias. Caue viscera ex-
clamatione ne lasles, anhelitu, gemituque
concurias, ne remedium pereat alienum.

Passus est miser discurrentem per omnia
reterati pectoris improbum vagæ artis erro-
rem. Contentum fuisse medicam, toto ho-
mine discendentem primo putatis aspectu? E-
gesta sæpe vitalia, pertractata, deducta sunt,
fecerunt manus plura, quam ferrum: Stat
iuxta medicum pater, apertis visceribus, in-
hians stillantem animæ cædem cruentis ma-
nibus agitantem, ne festinet, hortatur iubet
altius, diligentiusque scrutari, interrogat,
dubitat, contendit, affirmat; & accipit de fi-
lij morte rationem. At mulier infelix cluis-
aduoluta foribus, cruentumque secretum to-
to corpore effringens, velut super busta, tu-
mulosque clamabat: Audi, miserrime iuue-
nis, si quis adhuc tibi superest sensus, exau-

di, non permisi hoc mater, crede orbitati
meæ, crede lachrymis, nec frater hac veller-
ratione sanari. Inter hæc reficiebatur miser
haustibus, detinebatur alloquijs, comprime-
batur residuus cruor, cludebantur aperta vi-
talia. Nemo vnquam tam noua pertulit com-
menta sauitia, tanquam sanaretur occisus
est.

Prosopeia per incisa in affe-
ctibus.

Prosopeia per incisa in violento affectu.
Pater petit ab vxore sepulturam filij, quem
ipsa in sepulcrum volebat.

Per matrimonium te verus, & per mutu-
am charitatem, quæ vtrique nostrum magno
constat, adijcio, per commune pignus, per an-
nos pariter actos, & beneficio filij plures, per
meum in te obsequium iam mei miserere,
cuius soles. Crede mihi, hoc quod patior,
carcere peius est, captiuitate crudelius. Mea
ista pœna est. Quid tibi tantum
mali feci? quid
ostendi?

Finis Libri Septimi.

